

VARTIOSAAREN OSAYLEISKAAVA

VUOROVAIKUTUSRAPORTTI III 3.5.2016

**VARTIOSAAREN OSAYLEISKAAVA, VUOROVAIKUTUSRAPORTTI III
LAUSUNNOT, MUISTUTUKSET, KIRJEET JA VASTINEET
Hankenro 1001_2 HEL 2011-007765**

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto	2
Viranomaislausunnot ja vastineet	4
Helen Oy ja Helen sähköverkko Oy	5
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)	5
Helsingin seudun ympäristöpalvelut - kuntayhtymä (HSY)	7
Helsingin kaupungin Liikennelaitos - liikelaitos (HKL)	8
Kaupunginmuseo	9
Kiinteistölautakunta	12
Liikennevirasto	13
Museovirasto	14
Pelastuslautakunta	17
Suomenkielinen työväenopisto	18
Taidemuseo	19
Uudenmaan liitto	19
Uudenmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus (ELY)	20
Yleisten töiden lautakunta	24
Ympäristölautakunta	27
Muistutukset ja kirjeet ja niiden vastineet aiheittain	29
1. Luonto- ja virkistysarvot ja luonnon monimuotoisuus	29
2. Kulttuuriarvot ja -ympäristö	31
3. Vartiosaari ja maakuntakaava	35
4. Kasvava kaupunki	38
5. Vartiosaaren tulevaisuus	40
6. Lepakot, linnut ja muut eläimet sekä kasvit, käävät ja geologiset kohteet	43
7. Metsät	47
8. Maisema	48
9. Taloudellisuus	49
10. Liikenne - volyyymi, riittävyys ja saaristoraitiotie	50
11. Vesiliikenne, vesiväylät, sillat ja venesatama	52
12. Kiinteistökohtaiset ja paikkaan kohdenneet mielipiteet	53
13. Suunnitteluaineisto ja selvitykset	54
14. Vuorovaikutus ja viestintä	58
15. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ja MRL	60
16. Museoviraston suojeluesitys	63
Liite "Vartiosaari_oyk_viranomaisneuvottelu_muistio15032016"	65

Johdanto

Vartiosaaren osayleiskaavaehdotus esiteltiin Helsingin kaupunkisuunnittelulautakunnalle 24.11.2015, ja se päätti jättää asian pöydälle. Kaupunkisuunnittelulautakunta esitti 1.12.2015 Helsingin kaupungin- hallitukselle 24.11.2015 päivätyn 48. kaupunginosan (Vartiosaari) Vartiosaarta ja sitä ympäröivää vesi- aluetta koskevan osayleiskaavaehdotuksen nro 12373 hyväksymistä ja osayleiskaavaehdotuksen aset- tamista nähtäville 30 päiväksi maankäyttö- ja rakennusasetuksen 19 §:n mukaisesti.

Samalla lautakunta päätti

- antaa vuorovaikutusraportin mukaiset vastineet esitettyihin mielipiteisiin
- että kaupunkisuunnitteluvirasto pyytää ehdotuksesta tarvitta- vat lausunnot
- valtuuttaa kaupunkisuunnitteluviraston tekemään ehdotuk- seen vähäisiä muutoksia ja tarkistuksia, jotka eivät olennai- sesti muuta ehdotuksen sisältöä
- että Vartiosaaren jatkosuunnittelussa otetaan käyttöön viher- kerroin -menetelmä.

Osayleiskaavaehdotus oli julkisesti nähtävillä 18.12.2015–29.1.2016 lausuntoja ja muistutuksia varten kaupungintalon ala-aulassa, kaupunkisuunnitteluviraston ala-aulassa ja info- ja näyttelytila Laiturilla, sekä osoitteissa www.virka.fi ja www.laituri.hel.fi.

Suunnittelijat olivat tavattavissa Laiturilla 14.1.2016 ja 20.1.2016. Kaavaehdotukseen ja asiakirjoihin voi tutustua myös internet-osoitteessa www.hel.fi/suunnitelmat.

Lausuntoja saapui 16 kpl (määräaika 18.2.2016). Viranomaisneuvottelu pidettiin 15.3.2016. Liite "Vartiosaari_oyk_viranomaisneuvottelu_muistio_15032016" on tämän vuorovaikutusraportin lopussa.

Kaavaehdotuksesta tehtiin 57 muistutusta (määräaika 29.1.2016), joista 11 kpl oli seurojen, yhdistysten ja liittojen ja loput yksityishenkilöiden muistutuksia. Nähtävilläolon jälkeen saapui kolme kirjettä.

Viranomaisten lausunnot vastineineen sekä keskeisimmät muistutuksissa ja kirjeissä esiin tulleet asiako- konaisuudet vastineineen on esitetty tässä vuorovaikutusraportissa. Vastineet on esitetty osayleiskaaval- lisella tarkkuudella.

Annetut lausunnot koskivat mm. maakuntakaavan ohjeena oloa, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoittei- den (VAT) ristiriitaisuuksia, valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön (RKY 2009) ar- vojen säilymistä, kestävästä liikkumisesta edistämistä ja uudisrakentamisen sitomista raideliikennepäätök- seen.

Muistutukset ja kirjeet kohdistuivat suurelta osin Vartiosaaren luonnon- ja virkistysympäristön muuttu- mista osayleiskaavan myötä rakennetuksi kaupunginosaksi sekä Vartiosaaren kulttuuriympäristön ja - arvojen säilymistä. Huolta kannettiin luonnon monimuotoisuuden katoamisesta ja lepakoiden, lintujen, metsien ja muiden luonnonarvojen säilymisestä. Vartiosaarta toivottiin kehitettävän ennen kaikkea virkis- tyssaarena, ja tonttimaan löytymistä muualta mm. tiivistämällä jo rakennettuja alueita.

Lausunnoissa, muistutuksissa ja kirjeissä esitetyt asiat on otettu huomioon mahdollisuuksien mukaan. Kaavaehdotukseen tehtiin muutoksia, jotka on esitetty yksityiskohtaisesti kaavaselostuksen luvussa kohdassa "10.4 Osayleiskaavaehdotus".

Muistutuksen esittäjät on ilmaistu koodein "Mu", ja kirjeiden esittäjät "Ki". Koska henkilötietojen ja henkilörekisterin esittämistä avoimessa verkossa rajoittavat henkilötietolaki ja laki viranomaistoiminnan julkisuudesta, ei koodien selitystä yksityishenkilöiden osalta ole julkaistu vuorovaikutusraportin internet-versiossa.

Jäljennökset kaikista kaavan valmisteluaikana saaduista kannanotoista, mielipiteistä, muistutuksista, kirjeistä ja lausunnoista sekä koodien selitys ovat nähtävissä Helsingin kaupungin kirjaamossa, käyntiosoite: Kaupungintalo, Pohjoisesplanadi 11–13.

Ilmakuva
Vartiosaaren osayleiskaava

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto
Asemakaavaosasto

Viranomaislausunnot ja vastineet

Viranomaislausunnot

Helen Oy
Helen sähköverkko Oy
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY)
Helsingin kaupunki Liikennelaitos -liikelaitos (HKL)
Kaupunginmuseo
Kiinteistölautakunta
Liikennevirasto
Museovirasto
Pelastuslautakunta
Suomenkielinen työväenopisto
Taidemuseo
Uudenmaan liitto
Uudenmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus (ELY)
Yleisten töiden lautakunta
Ympäristölautakunta

Asuntotuotantotoimisto (ATT), kiinteistövirasto tilakeskus ja nuorisoasiainkeskus eivät jättäneet lausuntoa osayleiskaavasta.

Helen Oy ja Helen sähköverkko Oy

Helen Oy toteaa, että suunnittelu on edennyt hyvin ja siinä on huomioitu hyvin Helenin aiemmassa lausunnossa esittämät näkökohdat. Helen sähköverkko Oy:llä ei ole Vartiosaaren osayleiskaavaehdotukseen huomautettavaa.

Vastine 72

Kaupunkisuunnitteluvirasto kiittää hyvästä yhteistyöstä Helen Oy:a ja Helen sähköverkko Oy:a. Jatkamme toimivaa yhteistyötä suunnittelun edetessä asemakaavavaiheeseen.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)

Seudulliset tavoitteet

HSL:n mielestä Vartiosaaren osayleiskaavan tavoitteet ovat erittäin kannatettavia ja yhtenevät Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman (HLJ 2015) tavoitteiden ja kehittämislinjausten kanssa. HLJ 2015:n keskeisenä tavoitteena on kestävien kulkutapojen osuuden nosto. Tavoitteena on myös parantaa joukkoliikenteen taloudellista tehokkuutta sekä kilpailukykyä henkilöautoliikenteeseen nähden. Seudun ydinalueen tiivistäminen tukee seudun MAL-tavoitteiden toteutumista. Helsingin seudun yleisesti laatimassa maankäyttösuunnitelmassa (MASU) Vartiosaari on merkitty seudun ensisijaisesti kehitettäväksi vyöhykkeeksi, jolle on perusteltua sijoittaa rakentamista koko suunnittelukaudella. Laajasalon raideyhteys on HLJ 2015:ssä ohjelmoitu toisen kauden 2026-2040 hankkeeksi, mutta se saattaa toteutua aiemmin osana Helsingin kaupungin investointiohjelmaa.

Pysäköintiä tulee kehittää mahdollisimman autoriippumatonta elämäntapaa tukien vaihteittain ja keskitetysti vastaamaan todellista tarvetta. Kysyntään perustuvalla pysäköinnin toteutuksella voidaan myös vaikuttaa asumisen hintaan.

Joukkoliikenneyhteydet

Osayleiskaavan joukkoliikenne ratkaisu perustuu vahvasti Kruunusillat-hankkeeseen perustuvaan raitiotieyhteyteen ydinkeskustasta Vartiosaareen. HSL pitää hyvänä tavoitteena, että raitiotieyhteys olisi toteutettavissa etupainotteisena ja käyttöönotto tapahtuisi samanaikaisesti ensimmäisten asukkaiden muuttaessa alueelle.

Raitiotieyhteydestä huolimatta Vartiosaaresta tarvitaan sujuva bussiyhteys Yliskylän keskuksen kautta Herttoniemen metroasemalle. Bussiyhteys monipuolistaa joukkoliikenteen yhteyksiä ja vähentää vaihtamisen tarvetta etenkin itäiseen ja koilliseen suuntautuvilla matkoilla.

Raitotieyhteyden suunnittelussa tulee ottaa huomioon yhteyden mahdollinen myöhempi jatko Vuosaareen. Vuosaareen jatkuvan yhteyden tarkoituksenmukaisuutta on arvioitava jatkosuunnittelussa. Yhteyden kysyntäennuste Helsingin uuden yleiskaavan raideverkkoselvityksien yhteydessä tehdyissä tarkasteluissa on ollut melko pieni eikä se vielä tässä vaiheessa perustele yhteyden toteuttamista raitioliikenteellä. Alkuvaiheessa yhteys voisi toteutua bussiyhteytenä.

HSL pitää erittäin hyvänä kaupunkisuunnittelulautakunnan hyväksymää suunnitteluperiaatetta, että alueen liikenneverkko on suunniteltava siten, että autoilijat eivät voi käyttää saarta läpiajoon. Tämä tulee myös varmistaa jatkosuunnittelussa.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

Bussi- ja raitioliikenteen pysäkit ja infra

Vartiosaarella raitiotieyhteyden tilavaraus on suunniteltava samoilla mitoituseriaa- teilla kuin Kruunusil- lat- hankkeen raitiotieyhteys. Pysäkkien tilavaraukset tulee suunnitella Helsingin tyyppi- piirustusten mu- kaan. Osayleiskaavan liiteaineistossa esitetty viitteellinen suunnitelma raitiotien tilavarauksesta ja pysä- kien sijainneista muodostaa hyvän lähtökohdan jatkosuunnittelulle.

Bussiliikenteen reittikaduilla on huomioitava sujuvan bussiliikenteen toiminnalliset tarpeet. Bussiliikenteen pysäkeille on tehtävä tarpeelliset tilavaraukset katupoikkileikkauksessa. Ajoneuvoliikenne suunnittelu- alueella on melko vähäistä, minkä vuoksi bussiliikenteen pysäkit voivat tilantarpeen pienentämiseksi olla ajo- ratapysäkkejä. Raitio- ja bussiliikenteen pysäkkien sitovaa sijaintia ei pidä esittää osayleiskaavassa, vaan osayleiskaavassa tulee esittää pysäkkien ohjeellinen sijainti. Pysäkkien tarkka sijainti tulee suunnitella yh- teistyössä HSL:n kanssa asemakaavojen valmistelun yhteydessä, kun alueen jalankulun reitistö ja palve- luiden sijainnit tarkentuvat.

Mitoituksessa tulee käyttää telibussia riittävine ajovaroineen. Bussiliikenteen käyttämä ajokaista tulee olla vähintään 3,5 metriä, kuten se on nyt esitetty, jolloin raitiovaunukaistan ja ajokaistan välissä on matala reunakivi. Katutilan mitoitusohjeen mukaisesti kahden reunakiven välinen etäisyys eli ajokaistan pitää olla vähintään 4 - 4,5 m leveä, jos molemmilla reunoilla on korkeat reunakivet. Bussiliikenteen käyttämä pää- katu tulee olla etuajo-oikeutettu. Kadun merkitys korostuu erityisesti talviliikennöinnissä, sillä saaren kos- tea meri-ilmasto ja topografialtaan haastava katu ympäristö aiheuttavat erityisiä haasteita niin raitiovaunu- jen kuin bussien talviliikennöintiin. Pysäkit tulee sijoittaa ensisijaisesti tasaiselle tai enintään 3 % pituus- kaltevuudelle. Liikennesuunnittelussa tulee myös huomioida, ettei aiheuteta sellaisia tilanteita, joissa bussi joutuisi pysähtymään ylämäkeen ja jäisi kiinni liukkailla keleillä. Tämä pahimmillaan pysäyttäisi liikenteen kadulla. Liikennesuunnittelussa tulee varata riittävän suuret lumitilat katualueelta, koska katu on ainoa joukkoliikenteen yhteys saaresta, eikä vaihtoehtoisia reittejä ole.

HSL:n näkemyksen mukaan Vartiokallion kylän tori ei sovellu bussiliikenteen päätepysäkkialueeksi, vaan HSL ehdottaa kiertoliittymän rakentamista kylän ja Ramsinsalmen väliin kohtaan, jossa Vartiosaaren puis- totiehen yhtyy etelästä kevyen liikenteen väylä ja pohjoisesta pihakatu. Kiertoliittymän yhteyteen tulee suunnitella bussiliikenteelle päätepysäkkialueelle jättö-, ajantasaus- ja lähtöpysäkkeineen. Raitio- ja bus- siliikenteen päätepysäkkien läheisyyteen on varattava tila kuljettajien wc:lle. Wc voi sijaita joko erillisessä rakennuksessa tai läheisen rakennuksen yhteydessä.

Päätepysäkin tarve ei poistu, vaikka joukkoliikenneyhteyttä myöhemmin jatkettaisiin Vuosaaren. Siksi kiertoliittymän voi suunnitella läpiajettavaksi. Ramsinniemen silta tulee mitoittaa siten, että raideliikenteen kaistaa pitkin on aluksi myös mahdollista operoida linja-autoilla.

Lisäksi Vartiosaaren alueella on varauduttava 1-2- raitiotieyhteyden sähkönsyöttöasemaan. Sähkönsyöt- töasemien tilavaraus on perusteltua tehdä jo osayleiskaavan suunnitteluvaiheessa. Tilavaraukset on suun- niteltava yhdessä Helsingin kaupungin HKL-liikelaitoksen kanssa.

Laajasalon ja Vartiosaaren bussiliikenne on myös soveliasta sähköbussiliikennettä varten. Sähköbussili- kenne tarvitsee linjojen päätepysäkeille valmiudet bussien latausta varten. Lataus voi osin hyödyntää rai- deliikenteen sähkönsyöttöjärjestelmää.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

Kävelyn ja pyöräilyn yhteydet

HSL kannattaa pyrkimystä tehdä alueesta kestävää liikkumista edistävä ja mahdollisimman autoriippumaton. Osayleiskaavassa korostetaan kävelyn, pyöräilyn ja raitioliikenteen roolia alueella. Suunniteltujen Kruunusiltojen muodostama joukkoliikenteen, pyöräilyn ja kävelyn yhteys muodostaa Vartiosaaresta autoliikenteelle kilpailukykyisen yhteyden ydinkeskustaan.

Työnaikainen liikenne

HSL haluaa vaikuttaa yhteistyössä kaupungin kanssa, että joukkoliikenteen tarpeista ja häiriöttömyydestä voidaan huolehtia saaren rakennustöiden aikana. Erityisesti tämä tulee huomioida Vartiosaaren puistotien mahdollisimman häiriöttömän liikennöitävyyden varmistamiseksi.

HSL osallistuu mielellään Vartiosaarta koskevaan kaavoitus- ja liikennesuunnittelu yhteistyöhön.

Vastine 73

Kestävien liikkumismuotojen priorisointia jatketaan suunnittelun edetessä ja tarkentuessa. Autoriippumattomuus on tärkeä lähtökohta suunnittelulle, jonka tavoitteena on kannustaa suunnitteluratkaisuilla autottomampaan elämäntapaan. Autolla ajamista ei rajata pois esimerkiksi luvanvaraisuudella, eikä myöskään autonomistusta estetä. Jatkosuunnittelussa tarkastellaan pysäköinnin uudenlaisia ratkaisuja ja toimintamalleja sekä muita mahdollisuuksia toteuttaa voimakkaammin tavoitetta autoriippumattomuudesta. Pysäköintipaikkoja suunnitellaan tarpeiden mukaisesti mm. joukkoliikenteen palvelutaso huomioiden.

Bussiyhteyden Vartiosaaresta Herttoniemeen varaudutaan sekä pysäkkien että kääntöpaikan osalta. Suunnittelussa varaudutaan myös valmisteilla olevan Helsingin yleiskaavan mukaiseen raitiotieyhteyden jatkumiseen Vartiosaaresta Vuosaareen.

Raitiotiehen ja bussiliikenteeseen liittyvät ratkaisut tarkentuvat myöhemmissä suunnitteluvaiheissa, joita tehdään tiiviissä yhteistyössä HSL:n ja HKL:n kanssa. Raitio- ja bussiliikenteen pysäkkien sijainteja on hahmoteltu kaavan liiteaineistossa. Sitovat sijainnit ja päätepysäkkien järjestelyt suunnitellaan yhteistyössä HSL:n kanssa asemakaavavaiheessa laadittavassa liikennesuunnitelmassa. Pysäkkien pituuskauluusvaatimukset huomioidaan pysäkkien suunnittelussa.

Raitioliikenteen sähkönsyöttöasemien tilavaraus suunnitellaan asemakaavan laatimisen yhteydessä yhteistyössä HKL:n kanssa.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut - kuntayhtymä (HSY)

Vartiosaareen rakennetaan normaalit vesihuollon verkostot, jotka kaavaselostuksen mukaan liitetään Laajasalon verkostoihin. Jatkosuunnittelun yhteydessä tulee alueelle laatia vesihuollon yleissuunnitelma kustannusarvioineen. Yleissuunnittelun yhteydessä tulee selvittää Laajasalon nykyisen verkoston kapasiteetin riittävyys sekä tutkia myös muita vaihtoehtoja alueen liittämiseksi rakennettuun vesihuoltoverkostoon. Vartiosaaren jätevesien johtamista Laajasalon pumppaamon sijaan esim. Roihuvuoreen Strömsinlahden alueelle tulee selvittää. Vedenjakelun toimintavarmuuden takia tulee Vartiosaaren vedenjakelu varmistaa rengasyhteydellä ja alue tulee liittää rakennettuun vesijohtoverkostoon myös pohjoisen suunnasta.

Kaavoituksessa tulee ottaa huomioon yleisen vesihuoltoverkoston tilantarve ja kunnossapidettävyyys. Kuntatekniikan sopimuksen mukaan HSY on velvollinen rakentamaan vesihuoltoa vain sellaisilla alueilla, jossa

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

vesihuolto on asianmukaisesti kunnossapidettävissä. Vesihuoltoverkostojen asianmukainen kunnossapito edellyttää riittävän leveitä katuja tai muita kulkuyhteyksiä, joille yleiset vesihuoltolinjat voidaan sijoittaa ja joita pitkin vesihuollon kunnossapidon edellyttämät huoltoajoneuvot pääsevät kulkemaan.

Ilmastonmuutoksen myötä keskiskenaarion mukaan merenpinnan arvioidaan nousevan Helsingissä noin 40 cm vuosisadan loppuun mennessä. Arvioon sisältyy kuitenkin epävarmuuksia. Viimeisten vuosikymmenien aikana on lisäksi havaittu äkillisten merenpinnan ääriarvojen kasvaneen merkittävästi. Myös sademäärien ja rankkasateiden arvioidaan lisääntyvän selvästi tällä vuosisadalla. HSY pitää hyvänä, että kaavaehdotuksessa on otettu huomioon tulevaisuudessa nouseva merenpinta, mahdollisesti lisääntyvät meri- ja hulevesitulvat sekä uudet ja päivitettyt suositukset alimmista rakentamiskorkeuksista.

Ilmastonmuutoksen hillinnän näkökulmasta HSY pitää alueellista energiaselvitystä hyvänä lähtökohtana edistää uusiutuvien energiamuotojen käyttöä, vaihtoehtoisia energiantuotantotapoja ja mahdollista energivirtojen kierrätystä Vartiosaaressa.

Vartiosaaren liikennesuunnittelun tavoitteena on tehdä alueesta autoriippumaton alue asukkailleen ja rakentamisessa pyritään tiiviiseen kokonaisuuteen. On kuitenkin huomioitava, että alueelle on edelleen välttämätöntä varata raskaalle huoltoliikenteelle riittävän väljät olosuhteet niin pääväylän Vartiosaaren puistokadun, Ramsinsalmen sillan kuin tonttikatujenkin osalta. Jätehuollon osalta on tärkeää huomioida suunnittelussa raskaan keräyskaluston aiheuttamat tila- ja kestävyysvaatimukset tiestölle, sekä turvallinen pääsy kiinteistöjen jättilojen läheisyyteen.

Vastine 74

HSY:n esittämät vesihuoltoon liittyvät seikat otetaan huomioon jatkosuunnittelussa. HSY:n verkkosuunnitteluyksikkö ja Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto ovat valmistelemaan yhteishankintaa konsulttityöstä, joka käsittää Vartiosaaren järjestelmätasoisien vesihuollon yleissuunnitelman laatimisen.

Tulevissa suunnitteluvaiheissa varmistetaan huoltoliikenteelle ja pelastuskalustolle suunnitteluohjeiden mukaiset riittävän väljät, turvalliset ja kestävät kulkureitit tarvittaville toiminta-alueille.

Vedenjakelun varmistaminen rengasyhteydellä toimintavarmuuden vuoksi ja alueen liittäminen rakennettuun vesijohtoverkoston myös pohjoisen suunnasta tulee mahdolliseksi vasta Ramsinsalmen sillan rakentamisen jälkeen.

Helsingin kaupungin Liikennelaitos - liikelaitos (HKL)

Helsingin uudessa yleiskaavaehdotuksessa (10.11.2015) on esitetty raitiotielle jatkoa Vartiosaaresta Ramsinniemen kautta Vuosaareen (ns. 'Saaristoratikka'). Vartiosaaren kaavoituksessa varaudutaan yhteyden toteuttamiseen myöhemmin. Yhteys liittäisi Vartiosaaren myös Vuosaaren monipuolisiin palveluihin sekä poikittaiseen joukkoliikenteen runkoyhteyteen (ns. 'Jokeri 2'). Yhteys voidaan toteuttaa myös bussina.

Vartiosaareen on alustavasti suunniteltu kolme pysäkkiä, joista yksi on Vartiosaaren linjan päätepysäkki. Pysäkkien välinen etäisyys on tällöin noin 350–400 m, ja ne sijaitsevat keskeisesti maankäyttöön nähden. Kävelyetäisyys pysäkeille on enintään 400 m. Pysäkkien määrä on voimakkaasti sidoksissa maankäyttösuunnitelmissa esitettyyn rakenteeseen "kolmesta kylästä". Pysäkit mitoitetaan palvelemaan kahden vauvuyksikön pituisia raitiovaunuja. Vartiosaaren päätepysäkki suunnitellaan ensisijaisesti liikennöitäväksi vaunuille, joissa on ohjaamot molemmissa päissä (vrt. Raide-Jokeri), jolloin muulta maankäytöltä tilaa vievää kääntösilmukkaa ei tarvitse toteuttaa vaikeisiin maasto-olosuhteisiin.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

HKL on lausunut Vartiosaaren osayleiskaavaluonnoksesta (5.6.2015) seuraavaa:

HKL:n kantana on, että raitiotie tulee sijoittaa omalle väylälleen ja sille tulee taata esteetön kulku. Mahdollisen ajoneuvoliikenteen kääntyminen vasemmalle tulee estää. Lisäksi jalankulkijoiden suojateitä tulee osoittaa harkiten raitiotieradan yli ja vain sellaisiin kohtiin, jossa se ei hidasta raitiovaunun kulkua.

HKL muistuttaa, että suunniteltaessa asuinrakentamista lähelle raitioiteita, tulee kiinteistöjen suunnittelussa kiinnittää huomiota raitiovaunuliikenteestä aiheutuvaan meluun ja tärinään. Raitiotieradan linjauksen kohdalla tulee huomioida raitiotieradan, ajojohtimien ja pylväiden sekä ripustusten vaatima tila sekä kiinnitysratkaisut. Raitiotieliikenteen kääntölenkittäminen edellyttää, että HKL ottaa käyttöönsä Laajasalon liikenteessä kaksisuuntaiset vaunut.

Raitiotiesuunnittelussa tulee jatkossa käyttää valmistumassa olevaa Ksv:n ja HKL:n yhteistä raitioiteiden suunnitteluohjetta, jossa määritellään raitiotien ja pikaraitiotien katutilasta vaatima tilantarve, jonka toteutumisesta tulee kaavoituksessa huolehtia.

HKL:llä ei ole lisälausuttavaa aiemman lausunnon lisäksi. HKL osallistuu viranomaisyhteistyöhön myös jatkossa.

Vastine 75

Kaupunkisuunnitteluvirasto kirjoitti osayleiskaavaluonnoksen vastineessa 41 (Vuorovaikutusraportti II 24.11.2015) seuraavasti: 'Raitiotie on suunniteltu erilleen muusta liikenteestä. Raitiotiehen liittyvät ratkaisut tarkentuvat myöhemmissä suunnitteluvaiheissa, jotka tehdään tiiviissä yhteistyössä niin HKL:n kuin HSL:nkin kanssa. Suunnittelussa kiinnitetään erityisesti huomiota ratkaisuihin, jotka vaikuttavat siihen, että raitioliikenne olisi mahdollisimman sujuvaa ja palvelisi alueen asukkaita ja muita käyttäjiä mahdollisimman hyvin. Uuden asuinalueen ja raitiotielinjan suunnittelussa tulee ensisijaisesti pyrkiä tekemään raitiotien ratkaisut mahdollisimman meluttomiksi ja tärinättömiksi.'

Kaupunginmuseo

Saaren kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot Vartiosaari on Museoviraston inventoinnissa (RKY-2009) valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö. Saari on osa Helsingin höyrylaivareittien varrelle syntyneitä kesähuvila-asutusta. Vartiosaaren kesähuvila-alue on edustava esimerkki Helsingin itäiseen saaristoon sijoittuvasta huvila- ja puutarhakulttuurista. Museovirasto on tehnyt Vartiosaaresta rakennussuojeluesityksen rakennusperintölain nojalla. Vartiosaaren alue kuuluu Itä-Helsingin kulttuuripolun kehittämissuunnitelmaan. Suunnitelmalla pyritään parantamaan alueen kulttuuriperinnön ja maiseman arvojen esilletuomista, alueen saavutettavuutta sekä toiminnallista sisältöä.

Osayleiskaavan tavoitteena mainitaan rakennetun kulttuuriympäristön säilyminen ja kehittyminen Vartiosaaren kesähuvila-asutuksen kannalta tärkeillä ranta-alueilla; sen sijaan osayleiskaava merkitsee suuria muutoksia saaren keskiosassa, joka osayleiskaavassa on osoitettu uudisrakentamiseen. Saaren keski-osan rakentaminen muuttaa huvilasaaren kokonaisuuteen, luonteen ja ympäristön huvilasaaresta rakennetuksi saaristokaupunginosaksi.

Osayleiskaavassa Vartiosaaresta suojellaan yhteensä noin 50 kulttuurihistoriallisesti arvokasta huvilaa tai huvilaympäristöön kuuluvaa rakennusta tai rakennelmaa kuten rantasaunoja ja talousrakennuksia. Huvii-

larakennusten lisäksi suojeltaviksi on osoitettu säilytettäviä saaren huviloiden puutarhakulttuuriin olennaisesti kuuluvia puutarhasommitelmia ja -rakenteita. Kaikilla suojeltaviksi merkityillä alueilla korostetaan kulttuurihistoriallisten ja puutarhahistoriallisten arvojen säilyttämistä. Kaupunginmuseon johtokunta pitää osayleiskaavaluonnosta tältä osin hyvin rantavyöhykkeen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot huomioon ottavana. Johtokunta kuitenkin korostaa, että tarkemmat suojelutavoitteet tulee asemakaavavaiheessa määrittellä yhteistyössä kaupunginmuseon kanssa.

Vartiosaaren kaakkoisosassa sijaitsevaa mahdollista muinaishautaa on selvitetty. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, ettei paikalla ole jälkiä muinaishaudasta ja näin ollen sen rauhoitus puretaan. Saaren koillisosassa sijaitsee muinaismuistolain suojelema kummeli. Kummeli sijaitsee V/s – alueella: Virkistysalue, jonka luonto-, maisema ja kulttuurihistorialliset ja geologiset arvot tulee säilyttää. Saaren keskiosassa on liuskekilouhos. Se sijaitsee osittain V/s - alueella ja osittain kerrostalovaltaisella AK -alueella. Kummeli ja liuskekilouhos tulee ottaa huomioon tulevassa suunnittelussa. Ensimmäisen maailmansodan linnoitteita ei ole saarella.

Maisema, luonto ja kulttuuriympäristö muodostavat Vartiosaassa herkkäsuhteisen kokonaisuuden. Kaupunginmuseon johtokunta pitää osayleiskaavan mahdollistamaa saaren keskiosan tiivistä rakentamista ristiriitaisena saareen olennaisesti liittyvien ja RKY-2009:ssä todettujen valtakunnallisesti merkittävien kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen kanssa. Suunnittelun lähtökohtana tulee olla valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti saaren merkittävät ympäristöarvot, joten Vartiosaaren rakentamisen tulisi jatkua pienimuotoisena myös saaren sisäosissa. Osayleiskaavaehdotuksen mukainen rakentaminen on myös ristiriidassa Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaehdotuksen kaavamerkinnän kanssa.

Vartiosaaren asema tulevaisuudessa korostuu, kun uuden yleiskaavan mitoituksen mukaisesti asukasmäärät kasvavat huomattavasti läheisillä asuinalueilla. Laajojen lähellä sijaitsevien ja helposti saavutettavien kaupunkiluontokohteiden käyttöarvo nousee entisestään. Vartiosaari tulisi olemaan tarpeellinen ja houkutteleva virkistäytymisen paikka uusille asukkaille. Tiivistyvä kaupunki tarvitsee henkireikänsä, Vartiosaari on näistä yksi. Kaupunginmuseon johtokunta korostaa, että rannat, lähisaaristo ja siihen liittyvä huvilakulttuuri ja saaristoluonto tekevät Helsingistä ainutlaatuisen merellisen pääkaupungin, joka kiinnostaa myös matkailijoita.

Kaupunginmuseon johtokunta ei puolla laajamittaista rakentamista sallivan Vartiosaaren osayleiskaavan hyväksymistä.

Lausunnossa korostetaan, että vaikka rantavyöhyke ja osa itärannan metsäistä huvilavyöhykettä säilytetään, laajamittainen rakentaminen ja liikennetarkaisujen toteuttaminen saaren keskiosiin hävittää luonnonympäristöä ja muuttaa merkittävällä tavalla maisemaa, mikä heikentää alueen arvoa kulttuuriympäristökokonaisuutena olennaisella tavalla.

Vastine 76

Vartiosaari on merkitty kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeäksi alueeksi, joka on valtakunnallisesti merkittävä (RKY 2009). Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen, sen kokonaisuus ja identiteetti, ja turvattava merkittävien maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen ja arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä maisema- ja kulttuuriarvot.

Kaupunginmuseon esittämä pienimuotoinen rakentaminen saaren keskiosissa on tutkittu suunnittelun alkuvaiheessa laadituissa kolmessa maankäyttövaihtoehdossa, jotka erosivat asukasmäärän, rakentamisen

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

tehokkuuden ja joukkoliikenneratkaisun puolesta. Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi 26.11.2013 jatko-suunnittelun pohjaksi Vartiosaaren suunnitteluperiaatteet, jotka perustuivat tiiviin asuinalueen vaihtoehtoon ("VE C tiivis asuinalue"). Yhteenvetona ja johtopäätöksinä todettiin, että Vartiosaaren kehittäminen asuinalueeksi on sekä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) että Helsingin strategiaohjelman mukaisten tavoitteiden mukainen ratkaisu. Tiivistä rakentamisesta huolimatta alueen merkittävä kulttuuriympäristö ja tärkeimmät luontoarvot voidaan säilyttää.

Osayleiskaavassa alueen maankäyttö on sovitettu virkistys-, luonto- ja kulttuuriympäristöarvojen kanssa siten, että arvot voidaan turvata. Osayleiskaava mahdollistaa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön tärkeimpien arvojen säilymistä, ja turvaa niiden säilymisen ja kehittämisen osana uutta asuinaluetta. Osayleiskaava mahdollistaa Vartiosaaren virkistysalueiden kehittämisen ja avaa Itä-Helsinkiin uusia virkistysreittejä.

Vartiosaaren osayleiskaavatyössä on sovitettu yhteen kaksi valtakunnallista tavoitetta: yhtäältä valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa ja Helsingin strategiaohjelmassa esitetty tonttimaan riittävyys ja maankäytön tiivistämistavoite pääkaupunkiseudulla ja toisaalta koko Vartiosaari valtakunnallisesti arvokkaana rakennettuna kulttuuriympäristönä.

Vaikka osayleiskaavan suunnitteluperiaatteeksi on valittu tehokkain rakentamismalli, on kulttuuriympäristöjen arvojen huomioonottaminen ja sovittaminen yhteen uuden rakentamisen kanssa ollut Vartiosaarella ensisijainen tavoite. Kaupunkisuunnitteluviraston teettämässä Vartiosaaren kulttuuriympäristöselvityksessä (Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy, Ksv 2013:2) kaikki selvityksessä merkittäviksi arvioitut osa-alueet ja kohteet sijoittuvat Vartiosaarta kiertävälle rantavyöhykkeelle. Vihreällä rantavyöhykkeellä kulttuurihistoriallisesti arvokkaan huvila-alueen puutarhamainen ilme ja ominaispiirteet ohjaavat rantojen maltillista täydennysrakentamista ja virkistysaluesuunnittelua.

Kaavassa ei osoiteta merkittävää rakentamista kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rantavyöhykkeille, vaan niille esitetään hyvin harkittua ja varovaista täydennysrakentamista. Täydennysrakentaminen sijoitetaan huvilarakentamisen "taakse", jotta rantavyöhyke jää rakentamattomaksi satamaa lukuun ottamatta. Saaren itärannalla on mahdollisuus säilyttää Vartiosaaren olennaisesti kuulunut metsäinen huvilapuutarhakulttuurin vyöhyke saaren länsiosaa leveämpänä ja laajempaan rakentamattomana yhtenäisenä vyöhykkeenä ja tätä kautta liittää itäinen rantavyöhyke Helsingin itäisen saariston perinteisen maisemakuvan osaksi. Erityisesti itärannalla säilyvä metsä- ja puutarhakulttuurin vyöhyke edesauttaa ja turvaa siten osaltaan RKY2009:n tavoitteiden mukaisen valtakunnallisesti merkittävän höyrylaivareitteihin liittyneen kesähuvila- asutuksen ja siihen liittyvän rakennetun kulttuuriympäristön ja sen maisemakuvan säilymisen edellytykset laajemmassa maisemassa.

Huvila- ja ranta-alueen kortteli- ja virkistysalueilla tavoitteena on säilyttää maisemalliset, puutarha- ja kulttuurihistorialliset arvot. Vartiosaari kuuluu myös Itä-Helsingin kulttuuripuiston kehittämissuunnitelmaan, jolla pyritään parantamaan alueen kulttuuriperinnön ja maiseman arvojen esilletuomista, alueen saavutettavuutta sekä toiminnallista sisältöä. Huvila- ja uudisrakennustonttien tarkempi rajautuminen ympäristöstään, puutarhasommitelmien sijoittuminen ja säilytettävien rakennusten muutos-, korjaus- ja säilyttämisen periaatteet ja tarkemmat suojelutavoitteet määritellään perusteellisemmin asemakaavavaiheessa yhteistyössä kaupunginmuseon ja muiden asianosaisten hallintokuntien kanssa.

Vartiosaaren rakentuessa saari avautuu laajempaan käyttöön kaikille helsinkiläisille ja täten parantaa ja lisää helsinkiläisten virkistysmahdollisuuksia ja -palveluja siltojen rakentuessa. Nykyisellään suhteellisen harvojen käytössä oleva saari avautuu koko kaupungin käyttöön. Ranta-alueiden huvila-alueet ja itäisen saariston hienot merelliset maisemat on mahdollista kokea uusia saaristo- ja rantareittejä pitkin. Laajemman joukon on mahdollista nauttia monipuolisesta virkistystarjonnasta. Vartiosaaren rantareitti on erityisen

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

tärkeä syyistä, että se on puuttuva yhteys sekä koko kaupunkia käsittävän rantareitin varrelta että myös itäisen vihersormen eli Itäisen kulttuuripuiston Vartiokylän lahden ympäri vievältä reitiltä.

Vartiosaaren rakentaminen asuin- ja virkistysalueeksi edistää sekä saaren kulttuuriympäristöjen säilymistä asuttuna että koko saaren käyttöä palvelutarjoajina. Vartiosaaren kulttuuriympäristöselvityksen esiin nostamat Helsingin huvilakulttuurin kannalta merkittävät osa-alueet ja ranta-alue osana Itä-Helsingin huvilakulttuuria säilyvät. Osaltaan saaren tehokkaampi maankäyttö mahdollistaa ja edistää vanhan rakennuskannan käyttöä ja korjausedellytyksiä.

Kaavakarttaan on lisätty kulttuuriperintökohteiden kaavamääräys: "Alueella sijaitsevien historiallisten rakenteiden ja kerrostumien poistaminen on sallittua vain erityisestä syystä ja riittävän arkeologisen dokumentoinnin jälkeen. Aluetta koskevista suunnitelmista on kuultava museoviranomaisia." Liuskekilouhos ympäristöineen on merkitty alumerkinnällä V/s ja A/s, jossa alueen luonto-, maisema- ja kulttuurihistorialliset sekä geologiset arvot tulee säilyttää. Louhoksen sijainti tutkitaan asemakaavavaiheessa, jolloin puisto- ja rakentamisalueet suunnitellaan tarkemmin louhoksen sijainti huomioiden. Saaren koillisosassa sijaitseva kummeli on merkitty osayleiskaavaan kohdemerkinnällä ja siihen liittyvällä suojelumerkinnällä s (suojeltava alueen osa).

Kaupunkisuunnitteluvirasto viittaa 1.3.2016 kaupunkisuunnittelulautakunnan antamaan lausuntoon kaupunginhallitukselle Museoviraston esityksestä, joka koskee Vartiosaaren suojelemista rakennusperintölain nojalla. Kaupunginhallitus antoi lausunnon Uudenmaan ELY:lle 11.4.2016 (HEL 2015-014377 T 11 03 00).

Kiinteistölautakunta

Kiinteistölautakunta toteaa, että Vartiosaaren osayleiskaavaehdotus kokonaisuuteen nähden pieniä täsmennyksiä lukuun ottamatta vastaa osayleiskaavaluonnosta.

Lautakunta pitäytyy siten 3.9.2015 antamassaan alla olevassa lausunnossa. Vartiosaaren osayleiskaavaluonnoksessa on onnistuneesti pystytty yhdistämään alueeseen liittyvät monet ristiriitaiset tavoitteet. Keskitämällä uusi tehokas kerrostalorakentaminen palveluineen saaren rakentamattomaan keskiosaan on pystytty tarjoamaan mahdollisuus asuntotavoitteen mukaiseen 5 000 - 7 000 uuden asukkaan merellisen asuinalueen muodostamiseen. Samalla on luotu hyvät edellytykset kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rantahuvilaympäristön ja rantaluonnon säilymiselle sekä rantavyöhykkeen avaamiselle virkistyskäyttöön. Saaren korkealla sijaitsevaa, rantaan voimakkaasti viettävää keskiosaa on kaavaluonnosratkaisussa hyödynnetty tavalla, joka mahdollistaa merinäkyymiä suurelle osalle asunnoista.

Raitiliikenne- ja sen jatkoyhteysvaraus Vuosaareen mahdollistaa tavoitellun ns. saaristoratikkareitin ja siihen kuuluvan polkupyöräyhteyden ('saaristobaana') toteuttamisen. Täydentämällä keskustaan vievää raitiovaunuyhteyttä toimivalla suoralla linja-autoyhteydellä Herttoniemen metroasemalle Vartiosaaren autonkäyttötarvetta voidaan minimoida ja autopaikoitustarvetta karsia.

Vanha harvahko rantahuvilamiljö on osa Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutusta, joka on luokiteltu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY 2009). Se on onnistuneesti esitetty täydennettäväksi tavalla, joka mahdollistaa vanhojen huviloiden säilymisen kaupunkirakennetta ja -kuvaa rikastuttavana osana. Tonteille sijoittaminen ja käyttötarkoituksen joustava kaksoismerkintä AP/P mahdollistaa vanhojen huviloiden monipuolisen käyttämisen niin asumiseen kuin palvelu- ja hallintotoimintaan. Onnistuneella ratkaisulla edistetään huviloiden säilymistä tilanteessa, jossa tavanomainen, vain yh-

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

den käyttötarkoituksen ratkaisun mukainen kaavoitusvaiheessa ajateltu (erikois)toiminta päättyy ilman jatkajaa ja huvila jää tyhjilleen. Monipuolinen käyttömahdollisuus nopeuttaa huvilan uuden käyttäjän löytymistä ilman hidasta kaavamuutostarvetta. Vartiosaaren siltayhteys uusine katuysteiksineen alentaa huomattavasti huviloiden ylläpito- ja kunnostuskustannuksia. Kaupunki omistaa noin puolet saaren huviloista.

Puistoalueille on jäänyt varsin vähän rakennuksia ja rakennusryhmiä. Niiden säilymisen edistämiseksi tulisi jatkosuunnittelussa pyrkiä muodostamaan rakennuksista ja niiden toimivista pihapiireistä AP/P -tontteja.

Kaupungin pääosin omistaman saaren ranta-alueet on hyvin suuressa määrin varattu kaupunkilaisten virkistykseen. Ohjeellinen ulkoilu- ja rantareitistö sekä niihin liittyvät palvelurakennemahdollisuudet on sijoitettu virkistyskäyttöä tukevalla ja rantaluonnon sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rantahuvilaympäristön säilymistä edistävällä tavalla.

Lautakunta katsoo, että alueen jatkosuunnittelussa ei tule tinkiä asukastavoitteesta. Vain asukastavoitteen ylärajan asukasmäärä voi pitkälläkin tähtäimellä varmistaa alueelle hyvän, autonkäyttötarvetta minimoivan joukkoliikennetason sekä toimivat lähipalvelut. Tiiviin rakentamisen, rantaluonnon, rantavirkistystavoitteiden ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rantahuvilaympäristön vuoksi tulevaisuuden täydennysrakentamisella on hyvin vaikea torjua uusille asuinalueille ominaista ensi muuttoaallon jälkeistä asukasmäärän lascutrendiä.

Pysäköintijärjestelyihin on jatkosuunnittelussa kiinnitettävä erityistä huomiota. Lautakunta pitää kaavaselostuksessa pohdittua keskitettyihin autopaikkojen pysäköintilaitoksiin perustuvaa päätöksentekoa toimivana. Pysäköintilaitosten käyttöä tehostavia nimeämättömien autopaikkojen ratkaisuja voidaan suosia lievemmillä pysäköintinormeilla. Hyvällä suunnittelulla pysäköintilaitokset voidaan urbaanin, tiiviisti rakennettavan keskiosan topografiaa hyödyntäen toteuttaa kustannustehokkailla, pääosin maanpäällisillä pysäköintilaitoksilla, joihin voidaan sijoittaa myös muita toimintoja.

Vastine 77

Asemakaavoitusvaiheessa huvila- ja ranta-alueen tonttien ja pihapiirien muodostaminen ja rakennusoi-keudet tutkitaan tarkimmin tapauskohtaisesti yhteistyössä asianosaisten hallintokuntien kanssa.

Vartiosaaren asukasmäärä ja kerrosalat tarkentuvat jatkosuunnittelussa. Tavoite on edetä johdonmukaisesti asemakaavoitusvaiheessa 5000 - 7000 asukkaan saaristokaupunginosan suunnittelussa, kuten tähänkin saakka aina suunnitteluperiaatteiden päätännästä lähtien.

Autoriippumaton elämäntapa on tärkeä lähtökohta suunnittelulle, ja siihen kannustetaan suunnitteluratkaisui-lla (mm. hyvät joukkoliikenne-, pyörä- ja kävely-yhteydet). Jatkosuunnittelussa tarkastellaan pysäköin-nin uudenlaisia ratkaisuja ja toimintamalleja (mm. yhteiskäyttöautot). Tutkimus- ja kehityshankkeisiin osal-listuminen edesauttaa osaltaan kestävästä kaupunkisuunnittelun toteutumista. Keskitetty pysäköinti on suunnittelun lähtökohta kerrostaloalueilla.

Liikennevirasto

Osayleiskaavan vuorovaikutusraportti II:ssa on maininta Vartiosaaren ja Tammisalons välissä kulkevan Kill-lingholma-Strömsilahti väylän todennäköisestä syventämisestä sekä leventämisestä, jolla mahdollistettaisiin Reposaaressa sillan taakse jäävien veneiden liikennöinti Ramsinsalmen kautta. Nykyisellään väylän kul-kusvyvyys on 0,90 m (haraussyvyys on 1,40 m, MW 2012). Killingholma-Strömsilahti väylän, kuin myös

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

muiden alueella kulkevien väylien mahdollisista muutostöistä tulee olla yhteydessä jo suunnittelun alkuvaiheessa Liikennevirastoon. Kaava-alueen väylien ylläpitäjänä toimii Helsingin kaupunki, joka vastaa myös väylien muutostöiden kustannuksista.

Kaavakartalle merkittyjen vesistön ylittävien siltojen mainituista alikulkukorkeuksista Liikennevirasto muistuttaa, että silta-aukon vapaa korkeus ei tarkoita sillan alikulkukorkeutta. Sillan alikulkukorkeus on silta-aukon vapaan korkeuden (määräävänä vedenkorkeustasona keskivedenkorkeus MW) ja turvallisuusvälin erotus, jonka voidaan katsoa olevan kaava-alueella 0,5 metriä.

Vastine 78

Vesiväyliin ja siltoihin liittyvät suunnitelmat tarkentuvat myöhemmissä suunnitteluvaiheissa. Venekerhoja, veneväylien ylläpitäjää sekä Liikennevirastoa kuullaan tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Museovirasto

Osayleiskaavaluonnosta koskevassa lausunnossaan 31.7.2015 Museovirasto jo totesi, että Vartiosaaren osoittaminen tehokkaasti rakennettavaksi asuinalueeksi ja ranta-alueidenkin täydennysrakentaminen ehdotetulla tavalla on olennaisessa ristiriidassa saaren kulttuurihistoriallisten, maisemallisten ja luontoarvojen kanssa.

Ehdotusvaiheessa osayleiskaava ei ole muuttunut ratkaisultaan siten, että se ottaisi kaavaluonnosta paremmin, saati riittävästi huomioon saaren kulttuuriympäristön suojelun. Pari puisto- ja virkistysaluetta on varustettu /s-merkinnällä. Kaksi ympäristöön sopeutuvan lomarakentamisen korttelia (RA/s) on muutettu pientalovaltaiseksi asuinalueeksi (AP). Yksi kerrostalovaltainen korttelialue ja pieni siivu toisesta on muutettu asuntovaltaiseksi alueeksi (A). Tämä antaa joustoa rakentaa alueille myös pientaloja, sallien edelleen myös kerrostalovaltaisen rakentamisen.

Kaksi huvilaympäristöä on muutettu pientalovaltaisesta asunto- ja/tai palvelu- ja hallintoalueesta (AP/P/s) palvelujen ja hallinnon alueeksi (P/s). Tämä tarkoittaa, että alueita saa täydentää vain ympäristöön soveltuvilla talousrakennuksilla. Suuri osa rantojen huvilavyöhykkeestä on kuitenkin edelleen AP/P/s -aluetta, jota voidaan täydennysrakentaa asuinpienaloilla sekä palvelu- ja hallintorakennuksilla mittakaavaltaan, rakentamistavaltaan ja sijainniltaan olevaan rakennuskantaan ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön soveltuvalla tavalla. Määräys on liian tulkinnanvarainen eikä ohjaa riittävän konkreettisesti asemakaavoitusta rakentamisen mitoituksen ja sijainnin suhteen.

Tilanne muinaisjäännösten osalta on päivittynyt. Alueen kaakkoisosan mahdollista hautaröykkiötä Vartiosaari (mj. rek. nro 91010027) ei havaittu kesän 2015 maastotarkastuksessa, eikä sitä näin ollen myöskään enää merkitä kaavaan. Sen sijaan kaavaan tulee vielä lisätä kaksi kulttuuriperintökohdetta: alueen pohjoisosassa sijaitseva 1900-luvun alussa rakennettu kummeli, Vartiosaari 2 (mj. rek. nro 1000027744) sekä saaren keskiosassa sijaitseva viimeistään 1800-luvun alussa käyttöön otettu Vartiosaaren louhos (mj. rek. nro 1000027746). Kummeli merkitään kohdemerkinnällä ja siihen liittyvällä suojelumerkinnällä s (historiallinen rakennelma). Louhos on suositeltavaa merkitä kaavaan osa-aluemerkinnällä /s (historiallinen louhos). Kulttuuriperintökohteiden kaavamääräys on: "Alueella sijaitsevien historiallisten rakenteiden ja kerrostumien poistaminen on sallittua vain erityisestä syystä ja riittävän arkeologisen dokumentoinnin jälkeen. Aluetta koskevista suunnitelmista on kuultava museoviranomaisia."

Johtopäätökset

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

Kaavaratkaisu ei ole muuttunut ylimitoitetuilta maankäyttövarauksiltaan. Se ei täytä vaatimuksia eri valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden yhteensovittamisesta eikä alueen historialliseen kehitykseen soveltuvasta alueidenkäytöstä. Raitiotien varaan rakentuva usean tuhannen asukkaan kerrostalovaltainen lähiö on räikeässä ristiriidassa Vartiosaaren valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön (RKY 2009) arvojen ja ominaispiireiden kanssa. Museovirasto viittaa perusteluinaan myös kaavaluonnoksesta antamaansa lausuntoon.

Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevan valtioneuvoston päätöksen mukaan alueiden käytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Tavoitteiden mukaan alueidenkäytön on sovelluttava RKY-alueiden historialliseen kehitykseen. Ympäristöministeriön, Suomen kuntaliiton ja museoviraston 23.12.2009 päivätyssä muistiossa ohjataan kehittämään alueita niiden ominaisluonnetta ja erityispiirteitä vahvistaen sekä muutoksia sopeuttaen. Kaikilla kaavatasoilla on huolehdittava siitä, että ratkaisut eivät ole olennaisesti ristiriidassa valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen ominaisluonteen kanssa. Muutosten ja rakentamisen tulee olla sopusoinnussa alueiden kulttuuriympäristöarvojen kanssa.

Alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista (MRL 24 §). Osayleiskaavaehdotus ei täytä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kulttuuri- ja luonnonympäristöä koskevaa erityistavoitetta. Lisäksi yleiskaava on kaavaluonnoksesta Museoviraston antamassa lausunnossa esitetyllä tavalla alueen käyttöä ohjaavan maakuntakaavan vastainen, eikä se täytä maankäyttö- ja rakennuslain yleiskaavan laatimiselle asettamia sisältövaatimuksia rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonvarojen vaalimisesta (MRL 39§).

Museovirasto pyytää saada viipymättä tiedokseen päätöksen kaavan hyväksymisestä valitusosoituksiin (MRL 67 §).

Vastine 79

Vartiosaaren osayleiskaavatyössä on sovitettu yhteen kaksi keskenään ristiriitaista valtakunnallista tavoitetta, yhtäältä valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa ja Helsingin strategiaohjelmassa esitetty tonttimaan riittävyys ja maankäytön tiivistämistavoite pääkaupunkiseudulla, toisaalta koko Vartiosaari valtakunnallisesti arvokkaana rakennettuna kulttuuriympäristönä. Koska maankäyttövaihtoehdoksi on jo suunnitteluperiaatevaiheessa valittu tehokkain rakentamismalli, on kulttuuriympäristöjen arvojen huomioonottaminen ja sovittaminen yhteen uuden rakentamisen kanssa ollut Vartiosaareissa poikkeuksellisen vaativaa.

Osayleiskaavatyön alussa suunnitteluperiaatevaiheessa tutkittiin kolmea erilaista maankäyttövaihtoehtoa: yhtä virkistysvaihtoehtoa sekä kahta asuinaluevaihtoehtoa, jotka erosivat asukasmäärän, rakentamisen tehokkuuden ja joukkoliikennetarkoituksen puolesta. Kaikissa vaihtoehdoissa tavoitteena oli Vartiosaaren saavutettavuuden parantaminen, sekä saaren kulttuurihistoriallisen ympäristön, luonnonarvojen sekä maiseman ja maaston erityispiirteiden huomioon ottaminen suunnittelussa. Yhteenvetona ja johtopäätösinä hyväksytyjen (26.11.2013) suunnitteluperiaatteiden osalta todettiin, että Vartiosaaren kehittäminen asuinalueeksi on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja Helsingin strategiaohjelman mukaisten tavoitteiden mukainen ratkaisu. Vartiosaaren rakentaminen eheyttää kaupunkirakennetta ja avaa uusia joukkoliikenteen, pyöräilyn ja jalankulun yhteyksiä sekä virkistysreittejä Itä- Helsinkiin. 5000–7000 asukkaan kaupunginosa tukee raideliikenteeseen perustuvaa joukkoliikennetarkoitusta ja on ekologisten ja ilmastopoliittisten tavoitteiden mukaista. Tiiviistä rakentamisesta huolimatta alueen merkittävä huvilakulttuuriympäristö ja tärkeimmät luontoarvot voidaan säilyttää. Alueen kaavoittaminen ja kehittäminen edesauttavat osaltaan rakennusten kunnossapitoa.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

Suunnittelutyön alkuvaiheessa on laadittu perusteellinen selvitys Vartiosaaren kulttuuriympäristöstä sekä sitä täydentävä selvitykseen sisältyvä inventointikortisto (Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy, Ksv 2013:2). Selvityksessä on tarkasteltu ja määritelty osa-alueiden ja niiden rakennusten, maiseman ja puutarhakulttuurin keskeisiä ominaispiirteitä, säilyneisyyttä ja arvoja. Vakiintuneiden arvotuskriteerien ohella (rakennustaiteellinen/kulttuurihistoriallinen arvo jne.) selvityksessä on käytetty Vartiosaaren omien paikallisten erityispiirteiden ja historian tarkastelusta syntyneitä näkökulmia (maamerkki, säilyneisyys, kerroksellisuus, sisätilat). Lisäksi selvityksessä arvioidaan eri osa-alueiden ja Vartiosaaren rantavyöhykkeen merkitystä osana koko Itä-Helsingin merellistä rantavyöhykettä ja maisemaa. Keskeiseksi näkökulmaksi selvitysten arvotuksessa nousee rakennetun kulttuuriperinnön ohella saarella kukoistanut puutarhakulttuuri ja sen jäänteet.

Kaikki kulttuuriympäristöselvityksessä merkittäviksi arvioidut osa-alueet ja kohteet sijoittuvat Vartiosaarta kiertävälle rantavyöhykkeelle. Saaren sisäosa viljelymaisemineen muokattiin selvityksen mukaan viljelykäyttöön vasta 1900-luvun alkuvuosikymmeninä. Osayleiskaavassa saaren keskiosien vanhat viljely- ja puutarha-alueet säilyvät palstaviljelyalueina ja kaupunginosapuistona, jolla kaavassa on suojelumerkintä.

Vartiosaaren valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön (RKY 2009) ja saaren kulttuurihistoriallisten arvojen säilyttämisen turvaamiseksi ja rantavyöhykkeen kehittämisen pohjaksi laadittiin Vartiosaaren huvila- ja ranta-alueiden kehittämissuunnitelma (Studio Puisto Arkkitehdit Oy, 2014). Kehittämissuunnitelma on ollut pohjana Vartiosaaren osayleiskaavaehdotukselle ja sitä on tarkoitus käyttää ohjeena myös asemakaavoja laadittaessa erityisesti rakentamisen mitoituksen ja sijainnin suhteen. Huvila- ja uudisrakennustonttien rakentamisen määrät, tarkempi rajautuminen ympäristöstään, puutarhasommitelmien sijoittuminen ja säilytettävien rakennusten muutos-, korjaus- ja säilyttämisen periaatteet määritellään tarkemmin asemakaavavaiheessa.

Osayleiskaavaehdotuksessa lähes koko saaren rantavyöhyke on esitetty suojeltavaksi. Yhteensä noin 50 kulttuurihistoriallisesti arvokasta huvilaa tai huvilaympäristöön kuuluvaa rakennusta tai rakennelmaa suojellaan. Lisäksi suojeltaviksi on osoitettu saaren huvilapuutarhakulttuuriin olennaisesti kuuluvia puutarhasommitelmia ja -rakenteita sekä huvilaympäristöön liittyviä maisemallisesti tärkeitä lähimetsiä. Kaikilla suojeltaviksi merkityillä alueilla korostetaan kulttuurihistoriallisten, puutarhahistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyttämistä. Osayleiskaavaehdotuksessa sekä rakennusten että puutarhasommitelmien ja -rakenteiden säilyminen on turvattu kaavamerkinnoilla ja -määräyksillä (AP/P/s, P/s, V/s, VP/s; RA/s ja sr), joissa korostetaan alueen maisema-, puutarha- ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilyttämistä.

Osayleiskaavan määräykset vastaavat kaavatason tarkkuutta, ja ne tarkentuvat asemakaavoitusvaiheessa. Osayleiskaavan liitteenä oleva huvila- ja ranta-alueen kehittämissuunnitelma yhdessä kaavan kanssa antavat lähtökohdan jatkosuunnittelulle, jota tehdään yhteistyössä kaupunginmuseon ja Museoviraston asiantuntijoiden kanssa. Vartiosaaren osayleiskaavaehdotuksessa kulttuurihistoriallisesti arvokkaan alueen rajaus on esitetty yleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella osayleiskaavan laatimista varten tehtyjen selvitysten ja vaikutusten arviointien nojalla ja pohjalta.

Osayleiskaavassa on määritelty rakennettua kulttuuriympäristöä koskevat, maakuntakaavaa yksityiskohdaisemmat kehittämis- ja suojelumääräykset. Mitoitus, lisärakennusoikeudet ja rakentamisen sijainti on alustavasti tutkittu huvila- ja ranta-alueen kehittämissuunnitelmassa, ja ne ovat varsin maltillisia (e = 0,04 - 0,1). Asemakaavavaiheessa tutkitaan tarkemmin rakentamisen määrä, mitoitus ja sijainti. Myös suojelumääräykset tarkentuvat yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

Osayleiskaavatyössä tavoitteena ovat olleet kaavoitusratkaisut, jotka turvaavat niin rakennetun kulttuuriympäristön kuin luontoarvojen suojelun kaavoituksen keinoin. Valmisteilla oleva osayleiskaava sisältää MRL 41 §:n mukaiset suojelumääräykset.

Kaavakarttaan on lisätty kulttuuriperintökohteiden kaavamääräys: "Alueella sijaitsevien historiallisten rakenteiden ja kerrostumien poistaminen on sallittua vain erityisestä syystä ja riittävän arkeologisen dokumentoinnin jälkeen. Aluetta koskevista suunnitelmista on kuultava museoviranomaisia." Liuskekilouhos ympäristöineen on merkitty alumerkinnällä V/s ja A/s, jossa alueen luonto-, maisema- ja kulttuurihistorialliset sekä geologiset arvot tulee säilyttää. Louhoksen sijainti tutkitaan asemakaavavaiheessa, jolloin puisto- ja rakentamisalueet suunnitellaan tarkemmin louhoksen sijainti huomioiden. Saaren koillisosassa sijaitseva kummeli on merkitty osayleiskaavaan kohdemerkinnällä ja siihen liittyvällä suojelumerkinnällä s (suojeltava alueen osa).

Voimassa oleva maakuntakaava edellyttää Vartiosaaren osalta, että yksityiskohtaisessa suunnittelussa tulee arvioida ja sovittaa yhteen kunnan tarpeiden mukainen maankäyttö sekä maisema- ja kulttuuriarvot. Vartiosaaren osayleiskaavatyössä on sovitettu yhteen keskenään ristiriitaisia valtakunnallisia tavoitteita; yhtäältä valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa ja Helsingin strategiaohjelmassa esitetty tonttimaan riittävyys, maankäytön tiivistämistavoite, joukkoliikenteeseen tukeutuva yhdyskuntarakenne pääkaupunkiseudulla sekä varautuminen yhdyskuntarakentamisen edellyttämään raideliikenteen laajentamiseen ja toisaalta koko Vartiosaari valtakunnallisesti arvokkaana rakennettuna kulttuuriympäristönä.

Osayleiskaavatyön aikana laaditut kulttuuriympäristön ja luontoarvojen selvitykset ja arvioinnit on viranomaiskannanotoissa todettu perusteellisiksi ja riittäviksi. Päätöksentekijöillä on ollut käytettävissään riittävä tieto kaavoitusratkaisujen arvioimiseksi.

Kaupunkisuunnitteluvirasto viittaa 1.3.2016 kaupunkisuunnittelulautakunnan antamaan lausuntoon kaupunginhallitukselle Museoviraston esityksestä, joka koskee Vartiosaaren suojelemista rakennusperintölain nojalla. Kaupunginhallitus antoi lausunnon Uudenmaan ELY:lle 11.4.2016 (HEL 2015-014377 T 11 03 00).

Kaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä lähetetään tieto viipymättä Museovirastolle (MRL 67 §).

Pelastuslautakunta

Pelastuslautakunta antaa seuraavan lausunnon Vartiosaaren osayleiskaavasta nro 12373: Pelastuslautakunta puoltaa kaavoitusratkaisua, jossa Vartiosaaren tavoitettavuutta parannettaisiin kahdella eri sillalla: Laajasalo – Vartiosaari, sekä Ramsinniemi – Vartiosaari. Kaavoituksessa tulee ottaa huomioon pelastustöiden mahdollistaminen RakMK E1 kohdan 11.2.1 mukaisesti. Edellä mainittu tulee huomioida soveltuvin osin myös mahdollista raideyhteyttä kehitettäessä. Vartiosaaren alueelle tulee kaavoittaa vesiasemat riittävän sammutusveden saannin varmistamiseksi pelastuslaitoksen antamien ohjeiden mukaan.

Vastine 80

Pelastustoimen tarpeet huomioidaan jatkosuunnittelussa asemakaavojen laadinnan yhteydessä. Sammutusvesijärjestelyt tarkastellaan osayleiskaava-alueelle laadittavan yhdyskuntateknisen huollon yleissuunnitelman osana ja neuvotellaan pelastuslaitoksen, rakennusviraston ja HSY:n kesken.

Suomenkielinen työväenopisto

Osayleiskaavan tavoitteena mainitaan rakennetun kulttuuriympäristön säilyminen ja kehittyminen Vartiosaaren kesähuvila-asutuksen kannalta tärkeillä ranta-alueilla; sen sijaan osayleiskaava merkitsee suuria muutoksia saaren keskiosassa, joka osayleiskaavassa on osoitettu uudisrakentamiseen. Saaren keski-osan rakentamisen kautta osayleiskaavan toteutuminen muuttaa huvilasaaren kokonaisuuteen, luonteen ja ympäristön huvilasaaresta rakennetuksi saaristokaupunginosaksi. Se ei ole enää virkistysalue, vaan nykyaikainen asuinalue puistoineen ja lähialveluineen.

Työväenopiston näkökulmasta toisaalta tiivis rakentaminen on mielekästä, jos osakeskusten väliin ja sisään jää riittävästi luontoa ja muuta virkistysalueita. Opiston kannalta on toivottavaa, että alueelle ulottuu joukkoliikenne ja riittävän tiheät aikataulut myös iltaisin. Opisto voisi opetuksessaan hyödyntää Vartiosaaren ainutlaatuista luontoympäristöä. Toisaalta kaupunkilaiset tarvitsevat myös virkistysalueita ja lähiluontoa, jossa sienestää ja marjastaa ja nauttii luonnon rauhasta.

Opisto on toteuttanut erilaisia luontokursseja mm. Nuuksiassa ja Luukissa. Vartiosaari olisi mainittuja alueita lähempänä. Opisto ei saane enää uusia toimitiloja. Opiston opetusta suunnataan myös ulos luokahuoneesta. Vartiosaari voisi osaltaan olla opiston ”luontoluokka”. Työväenopiston kurssitarjonnan tavoitteena on olla lähellä asukkaita eri puolilla Helsinkiä niin, että joukkoliikenne tarjoaa kulkemismahdollisuuden. Osa kaupunkilaisista tulee pitkänkin matkan päästä kursseille, osalle on tärkeää saada opetusta lähialueellaan, mm. ikäihmiset ja pienten lasten vanhemmat.

Opiston palveluverkkosuunnitelman päivitys on tehty. Sen lähtökohtana on että uusille alueille opisto ei suunnittele uusia omia tiloja. Opisto toimii yhteistyössä eri hallintokuntien ja mahdollisten muiden yhteistyökumppaneiden kanssa niin, että opetustarjontaa on saatavilla uusilla asuntoalueilla kustannustehokkaasti yhteiskäytöllä mm. koulutiloissa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Opiston tarpeet on syytä ottaa huomioon jo suunnitteluvaiheessa.

Työväenopiston toiminen ja näkyminen esikaupungeissa pitää asukkaita ja alueita elinvoimaisina, turvalisina ja vireinä myös ilta-aikana. Opisto luo omalta osaltaan yhteisöllisyyttä ja antaa mahdollisuuden elinikäiseen oppimiseen koko kaupungin alueella. Tämä voi toteutua Vartiosaassa, vaikka sitä ei rakennetasikaan, ainakaan kovin tehokkaasti.

Vastine 81

Vartiosaari on tulevaisuudessa hyvien joukko- ja kevyen liikenteen yhteyksien päässä, ja siten sekä kaikkien ikäluokkien että erityyppisissä elämäntilanteissa olevien tavoitettavissa. Yhtenä tärkeänä tavoitteena Vartiosaaren suunnittelussa on niin ekologinen, kulttuurinen kuin sosiaalinenkin kestävyys, jota edistetään mm. yhteisöllisyyttä ja paikallisyhteisöjen syntyä mahdollistamalla ja tukemalla. Koko alueen suunnittelussa kantava teema on saaren historia, ja tätä tullaan huomioimaan suunnittelun joka vaiheessa. Luontoympäristö ja kaupungin omistamat rannat ovat kaikkien kaupunkilaisten käytössä, ja siten myös Työväenopiston opetuksessa hyödynnettävissä. Vartiosaaren on tulossa mm. peruskoulu, jossa työväenopisto voi toimia, ja yhteiskäyttö on mahdollista. Jatkosuunnittelussa tehdään yhteistyötä niin Työväenopiston kuin muiden hallintokuntien kanssa parhaan mahdollisen lopputuloksen saavuttamiseksi.

Taidemuseo

Taidemuseolla ei ole lisättävää elokuussa 2015 lähetettyyn kannanottoon Vartiosaaren osayleiskaavasta, jossa taidemuseo otti kantaa luonnokseen ainoastaan yleisellä tasolla ja totesi, että tämän tyyppisen rakentamisen yhteydessä on luontevaa tuoda julkista taidetta sellaisille alueille, joissa sitä ennestään on vähän tai ei ollenkaan. Julkisen taiteen avulla on mahdollista vahvistaa alueen identiteettiä ja osaltaan luoda viihtyisää rakennettua ympäristöä. Kaupunginsuunnitteluvirasto voi luonnollisesti kaavoitus- tai muussa suunnitteluvaiheessa ehdottaa luontevia paikkoja julkisille taideteoksille, joiden toteuttamiselle taidemuseolla on vuosittainen määräraha.

Julkisia teoksia voidaan toteuttaa myös prosenttiperiaatteella paitsi rakennuksiin myös julkisille alueille. Julkisten alueiden eli katu- ja puistoalueiden ollessa kyseessä rakennusvirasto määrittelee harkintansa mukaan taiteen prosenttirahoitusta merkittäviin kohteisiin. Myös näissä hankkeissa taidemuseolla on keskeinen rooli taiteen asiantuntijana. Kaikkien julkisten taidehankkeiden onnistumisen kannalta on tärkeää, että taidemuseoon ollaan yhteydessä jo suunnittelun varhaisimmassa vaiheessa.

Vastine 82

Osayleiskaavassa luodaan puitteet asemakaavoitukselle. Taiteen mukaan ottaminen suunnittelutyöhön ja sen myötä yhteistyö taidemuseon kanssa kannattaa käynnistää, kun osayleiskaava on saanut lainvoiman, ja ollaan tarkemmassa asemakaavas suunnitteluvaiheessa. Erityisesti julkinen taide (esim. ympäristötaide) voisi tulla Vartiosaarassa luontevasti kyseeseen. Kaupunkisuunnitteluvirasto tulee tekemään yhteistyötä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kaikkien asianosaisten hallintokuntien kanssa parhaan mahdollisen ympäristön luomiseksi ja saavuttamiseksi.

Uudenmaan liitto

Tiivistelmä

Kaavaratkaisu poikkeaa maakuntakaavasta, koska siinä osoitetaan merkittävää rakentamista maakuntakaavan valkoiselle alueelle. Maakuntakaavasta poikkeamista ja uuden alueen rakentamiskäyttöön ottamista on mahdollista perustella VAT:en mukaan raideyhteydellä, mutta silloin uudisrakentaminen on yksiselitteisesti sidottava päätökseen raiteiden toteutuksesta. Sitova päätös tulee määritellä kunnan rahoituspäätökseksi.

Lausunto

Osayleiskaavassa osoitetaan maakuntakaavan valkoiselle alueelle merkittävää rakentamista: 5000 - 7000 asukkaan asuntoalue. Maakuntahallitus totesi osayleiskaavan luonnoksesta antamassaan lausunnossa, että osayleiskaavan ratkaisu poikkeaa maakuntakaavasta. Ratkaisulle nähtiin kuitenkin tietyin ehdoin perusteita valtakunnallisissa maankäyttötavoitteissa (VAT).

Kaavaehdotuksen suhde valtakunnallisiin maankäyttötavoitteisiin:

Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa on määritelty Helsingin seudun tavoitteet, joiden mukaan seudulla edistetään joukkoliikenteeseen, erityisesti raideliikenteeseen tukeutuvaa ja eheytyvää yhdyskuntarakennetta. Kaavaratkaisua tukevat erityisesti seuraavat VAT:en perustelut:

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

Uuden alueen käyttöönotto tulee siis yksiselitteisesti sitoa kaavamääräyksellä raideyhteyden toteutukseen, kuten Uudenmaan liitto totesi jo luonnoksesta antamassaan lausunnossa. Kaavaehdotuksen yleismääräyksen mukaan "kerrostalovaltaista rakentamista alueella ei saa aloittaa ennen kuin raitiovaunuyhteydestä saareen on tehty sitova päätös". Liitto katsoo, että kaavan yleismääräystä tulee tarkistaa niin, että kaikki uudisrakentaminen alueella on sidottu päätökseen raideliikenteestä.

Liitto edellytti jo luonnosvaiheessa myös sitovan päätöksen selkeää määrittelemistä. Kaavaehdotuksen mukaan (s.52) "sitovalla päätöksellä tarkoitetaan raitiotiestä tehtävää perustamispäätöstä tms., joka voidaan laatia Kruunusiltojen hankepäätöksen jälkeen 2016". Määritelmä ei ole riittävän selkeä eikä varmista kaavalle haluttua ohjausvaikutusta. Sitova päätös tulee määritellä niin, että sillä tarkoitetaan kunnan rahoituspäätöstä raitiotien rakentamissuunnitelman laatimiseksi tai sen rakentamisen aloittamiseksi.

Maakuntakaavan suunnitteluperiaatteiden mukaan "alue- tai yhdyskuntarakennetta eheytetään nykyisiä taajamia ja keskuksia täydentämällä ja tiivistämällä, erityisesti joukkoliikenneyhteyksien varrella. Uusien taajamien toteuttaminen on sidottu raideliikenneyhteyksien toteutumiseen."

Uuden alueen käyttöönoton kytkeminen päätökseen raitioliikenteestä ja sitovan päätöksen täsmällisempi määrittely ovat tärkeitä myös maakuntakaavan tavoitteiden toteutumisen kannalta.

Uudenmaanliitto katsoo, että kaavan yleismääräystä sekä sitovan päätöksen määrittelyä tulee tarkistaa.

Vastine 83

Osayleiskaavassa on määräys, että kerrostalovaltaista asuinrakentamista alueella ei saa aloittaa, ennen kuin raitiotieyhteydestä saareen on tehty sitova päätös. Raitioliikenteen sitovan päätöksen määrittelyä on tarkennettu selostuksessa kohdassa 7.10. "Kerrostalovaltaista asuinrakentamista alueella ei saa aloittaa ennen kuin raitiovaunuyhteydestä saareen on tehty sitova päätös. Sitovalla päätöksellä tarkoitetaan valtuuston aikanaan tekemää päätöstä Vartiosaaren raitiotiestä, jota varten laaditaan asemakaavoituksen aikataulussa raitiotien yleissuunnitelma ja hankesuunnitelma."

Kerrostalovaltaisen asuinrakentamisen kieltävä määräys ennen sitovaa raitiotiepäätöstä turvaa huvila- ja ranta-alueen kehittämisen virkistys- ja asuinalueena, ja mahdollistaa peruskorjausten lisäksi alueen kehittämisen kannalta tarpeellisen lisärakentamisen ja tonttien myynnin.

Uudenmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus (ELY)

Uudenmaan ELY-keskus on antanut 20.8.2015 lausuntonsa Vartiosaaren osayleiskaavaluonnoksesta. Siinä nostettiin esille maakuntakaavan ohjausvaikutus, valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön tuomat reunaehdot suunnittelulle, Vartiosaaren merkitys osana Laajasalon koilliseen suuntautuvaa viheryhteyttä / ekologista yhteyttä ja Vartiosaaren asema osana merellistä kaupunginosien nauhaa.

Vuorovaikutusraportin mukaan osayleiskaavan selostusta ja vaikutusten arviointeja on täydennetty ja tarkistettu. Kaavakarttaa ja määräyksiä on tarkistettu. Perusratkaisu on säilynyt ennallaan.

Voimassa olevassa Yleiskaavassa 2002 Vartiosaari on merkitty selvitysalueeksi, jonka maankäyttö ratkaistaan yleiskaavalla tai osayleiskaavalla.

Helsingin uuden kaupunkiyleiskaavan laadinta on edennyt ehdotusvaiheeseen. Siinä suunnitteluratkaisu on sama kuin luonnosvaiheessa.

Uudessa kaupunkiyleiskaavaehdotuksessa Vartiosaari on osoitettu asuntoalueeksi A2 ja A3 merkinnöillä. Noudatettavat tehokkuusluvut ovat 1.0. - 2.0 ja 0.4 - 1.2. Rannat on osoitettu virkistys- ja viheralueeksi.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

Maakuntakaavassa on osoitettu viheralue/ekologinen verkosto Kruunuvuorenpuiston/ Yliskylän (Vartiosaaren) ja Ramsinniemen kautta kallahdenniemelle ja Meri-Rastilan kautta Mustavuorelle ja edelleen sekä Sipoonkorpeen että Kallahdenniemelle.

Uudenmaan ELY-keskus katsoo uuden yleiskaavan osalta, ettei maakuntakaava ole ollut riittävästi ohjeena Ramsinniemen ja Vartiosaaren osalta. Kyse ei ole pelkästään yksittäisen asuntoalueen seudullisuuden tulkinnasta vaan laajemman kokonaisuuden tulkinnasta. Yksittäiset alueet kuuluvat yleiskaavan selostuksen mukaan merellisten kaupunginosien nauhaan, joka on osa raitiotie- ja siltayhteyteen perustuvasta laajemmasta Helsingin keskusta-Kruunuvuori-Laajasalo-Vartiosaari-Vuosaari kokonaisuudesta. Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että seudullinen merkitys syntyy liittymisestä maakuntakaavassa osoitettuun liikennejärjestelmään ja maakuntakaavan viherjärjestelmään Kruunuvuori Yliskylä (Vartiosaari) Ramsinniemi Meri-Rastila Sipoonkorpi ja Kallahdenniemi. Uudenmaan ELY-keskus toistaa uudesta kaupunkiyleiskaavasta lausumansa Vartiosaaren osayleiskaavan osalta.

ELY-keskus on suhtautunut Vartiosaareen esitettyyn maankäyttöön kriittisesti kulttuuriympäristön näkökulmasta Helsingin yleiskaavaluonnoksesta ja - ehdotuksesta antamissaan lausunnoissa.

Vartiosaaren huvila-alue koostuu rantoja kiertävästä pääosin 1900-luvun alun kesäkoti- ja huvila-asutuksesta sekä saaren sisäosien vanhasta pienimuotoisesta maatalousalueesta. Alueelta on laadittu kattava kulttuuriympäristöselvitys, jossa on nostettu esiin huvilakulttuurille merkityksellisiä osa-alueita rakennuksiin. Viljelyalue on 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä. Alueen arvot on kuvattu perusteellisesti kaavaselostuksessa. Kulttuuri- ja arkkitehtuurihistoriallisesti arvokkaat huvilat lähiympäristöineen on suojeltu asianmukaisesti.

Vartiosaari on valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö (Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus, www.rky.fi), jota koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Erytystavoitteen mukaan alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. maankäytön tulee sopeutua niiden historialliseen kehitykseen.

Vartiosaaren kulttuurihistoriallisiin arvoihin liittyy oleellisesti huviloiden suhde luonnonympäristöön ja maisemaan. Kaavaselostuksessa tämän yhteyden todetaan säilyneen poikkeuksellisen hyvin. Kaavaselostuksen mukaan hyvin säilyneenä huvilasaarena Vartiosaarella on tärkeä merkitys suhteessa muihin Helsingin höyrylaivareittien säilyneisiin kesähuvila-alueisiin Villingissä, Tullisaaressa ja Itä-Helsingin muissa saarissa.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan maisemalla ja luonnolla oli tärkeä merkitys huviloiden sijoittumiselle Vartiosaareen. Saaren pinta-alasta valtaosa on arvokasta luonnonympäristöä, jonka säilyttäminen mahdollisimman laajoina kokonaisuuksina on luonnon monimuotoisuuden ja luonnonarvojen vaalimisen kannalta tärkeää. Huvilan arkkitehtuurin ja huvilan pihan sekä puutarhan lisäksi luonnon ja maiseman yhteys huvilakokonaisuuteen on merkityksellinen osa huvilakulttuuria. Tämä yhteys on säilynyt Vartiosaaressa erityisen hyvin, mikä lisää Vartiosaaren kulttuurihistoriallista arvoa. Esitetty uusi maankäyttö murtaa tämän yhteyden ja on tältä osin ristiriidassa valtakunnallisen kulttuuriympäristön vaalimista koskevan alueidenkäyttötavoitteen erityistavoitteen kanssa.

Museovirasto on tehnyt ELY-keskukselle esityksen Vartiosaaren rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (rakennusperintölaki) säännösten nojalla. Esitys käsitellään rakennusperintölain sekä maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittamalla tavalla.

Kaavamääräyksistä

Kaavamääräyksissä ei ole määritelty, kumpi samaan aikaan laadittavista yleiskaavoista on voimassa, uusi yleiskaava vai Vartiosaaren osayleiskaava. Jatkossa tämä on syytä määritellä.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

Yhteenveto

Maakuntakaava ei ole ollut riittävästi ohjeena, kun tarkastellaan Vartiosaaren ja muiden kaupunginosien toteuttamisen yhteisvaikutuksia, jotka syntyvät merellisestä kaupunginosien nauhasta uuden saaristoreitin varrella.

Rakentamisen määrää ja tapaa on edelleen sovittava olemassa olevaan ympäristöön paremmin, jotta valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön ominaispiirteet saadaan turvattua.

Vastine 84

Helsingin kaupungin lähtökohtana on ollut, että Vartiosaaren maankäyttö ratkaistaan osayleiskaavalla. Tavoitteena on, että Vartiosaaren osayleiskaava etenee päätettäväksi ennen Helsingin uutta yleiskaavaa. MRL 42 §:n mukaan yleiskaava korvaa samaa aluetta koskevan aikaisemmin hyväksytyyn yleiskaavan, jollei kaavassa toisin määrätä. Uuteen yleiskaavaehdotukseen tullaan lisäämään määräys: "Tämä yleiskaava ei korvaa voimassa olevia Jätkäsaaren, Keski-Pasilan, Sörnäistenrannan ja Hermanninrannan, Kuningaantammen, Pohjois-Haagan itäosan ja Kruunuvuorenrannan osayleiskaavoja eikä Vartiosaaren, Meri-Rastilan länsirannan ja Koivusaaren osayleiskaavoja, mikäli ne tulevat voimaan ennen tätä yleiskaavaa."

Vartiosaari on Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavassa osoitettu valkoiseksi alueeksi, jolle maakuntakaavakartalla ei ole osoitettu erityistä käyttötarkoitusta. Lisäksi Vartiosaari on merkitty kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeäksi alueeksi, joka on valtakunnallisesti merkittävä (RKY 2009). Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan alueelle osittaa vaikutuksiltaan paikallisesti merkittävää maankäyttöä.

Voimassa oleva maakuntakaava edellyttää Vartiosaaren osalta, että yksityiskohtaisessa suunnittelussa tulee arvioida ja sovittaa yhteen kunnan tarpeiden mukainen maankäyttö sekä maisema- ja kulttuuriarvot. Vartiosaaren osayleiskaavatyössä on sovittu yhteen keskenään ristiriitaisia valtakunnallisia tavoitteita; yhtäältä valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa ja Helsingin strategiaohjelmassa esitetty tonttimaan riittävyys, maankäytön tiivistämistavoite, joukkoliikenteeseen tukeutuva yhdyskuntarakenne pääkaupunkiseudulla sekä varautuminen yhdyskuntarakentamisen edellyttämään raideliikenteen laajentamiseen ja toisaalta koko Vartiosaari valtakunnallisesti arvokkaana rakennettuna kulttuuriympäristönä.

Raitiotie- ja siltayhteyden seudullisen merkityksen syntymisestä sen perusteella, että se liittyy maakuntakaavassa osoitettuun liikennejärjestelmään, kaupunkisuunnitteluvirasto toteaa yleisemmän pääperiaatteen olevan seuraava: kunnan sisäiset liikennejärjestelmien katsotaan olevan paikallisia ja yli kuntarajojen ulottuvien seudullisia.

Kun Vartiosaari yhdistetään mantereeseen silloilla, syntyy paikallinen joukko- ja kevyen liikenteen yhteys Helsingin keskustaan ja tulevaisuudessa myös Vuosaareen. Suora raitiotieyhteys Laajasalon ja Kruunuvuoren kautta keskustaan tuo Vartiosaaren n. 8 km päähän ja ajallisesti noin 30 minuutin päähän Helsingin keskustasta. Yhteyden myötä Vartiosaaren kaupunkirakenteellinen asema Itä-Helsingissä muuttuu keskeisemmäksi. Vartiosaaren rakentaminen tukee Itä-Helsingin kehityssuuntaa ja muodostuu osaksi merellisten kaupunginosien "nauhaa" (Kalasatama- Kruunuvuori - Laajasalo - Vartiosaari - Vuosaari).

Osayleiskaavassa alueen maankäyttö on sovittu virkistys-, luonto- ja kulttuuriympäristöarvojen kanssa siten, että niiden arvot voidaan turvata. Osayleiskaava mahdollistaa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön tärkeimpien arvojen säilymisen ja kehittämisen osana uutta asuinalueita.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

Maakuntakaavassa ei Vartiosaaren alueelle ole osoitettu seudullista viheryhteystarvetta. Alueen viheralueverkosto- ja yhteys on paikallinen. Osayleiskaava mahdollistaa Vartiosaaren virkistysalueiden kehittämisen ja avaa Itä-Helsinkiin uusia virkistysreittejä.

Yhteenvedona ja johtopäätöksinä hyväksytyjen suunnitteluperiaatteiden osalta todettiin, että Vartiosaaren kehittäminen asuinalueeksi on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja Helsingin strategiaohjelman mukaisten tavoitteiden mukainen ratkaisu. Vartiosaaren rakentaminen eheyttää kaupunkirakennetta ja avaa uusia joukkoliikenteen, pyöräilyn ja jalankulun yhteyksiä sekä virkistysreittejä Itä-Helsinkiin. 5000–7000 asukkaan kaupunginosa tukee raideliikenteeseen perustuvaa joukkoliikennetarkoitusta ja on ekologien ja ilmastopoliittisten tavoitteiden mukaista. Tiiviistä rakentamisesta huolimatta alueen merkittävä huvilakulttuuriympäristö ja tärkeimmät luontoarvot voidaan säilyttää. Alueen kaavoittaminen ja kehittäminen edesauttaa rakennusten kunnossapitoa.

Koko Vartiosaari on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009) osana Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutusta. Osayleiskaavan valmistelussa on erityisesti painotettu valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön arvojen säilymistä uuden asuinalueen osana. Osayleiskaavan tavoitteena on rakennetun kulttuuriympäristön säilyminen ja kehittyminen Vartiosaaren kesähuvila-asutuksen kannalta tärkeillä ranta-alueilla. Vartiosaaren vanhaa kulttuuria ja luontaisia kulttuuriympäristön attraktiotekijöitä hyödynnetään jatkossa koko saaren profiloinnissa.

Vartiosaaren valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön (RKY 2009) ja saaren kulttuurihistoriallisten arvojen säilyttämisen turvaamiseksi ja rantavyöhykkeen kehittämisen pohjaksi laadittiin Vartiosaaren huvila- ja ranta-alueiden kehittämissuunnitelma (Studio Puisto Arkkitehdit Oy, 2014). Kehittämissuunnitelma on ollut pohjana Vartiosaaren osayleiskaavaehdotukselle ja sitä on tarkoitettu käyttämään ohjeena myös asemakaavoja laadittaessa erityisesti rakentamisen mitoituksen ja sijainnin suhteen. Huvila- ja uudisrakennustonttien rakentamisen määrät, tarkempi rajautuminen ympäristöstään, puutarhasommitelmien sijoittuminen ja säilytettävien rakennusten muutos-, korjaus- ja säilyttämisen periaatteet määritellään tarkemmin asemakaavavaiheessa.

Alueen täydennysrakentaminen on mahdollista siten, että rakentaminen soveltuu mittakaavaltaan, rakentamistavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön.

Osayleiskaavaehdotuksessa lähes koko saaren rantavyöhyke on esitetty suojeltavaksi. Yhteensä noin 50 kulttuurihistoriallisesti arvokasta huvilaa tai huvilaympäristöön kuuluvaa rakennusta tai rakennelmaa suojellaan. Lisäksi suojeltaviksi on osoitettu saaren huvilapuutarhakulttuuriin olennaisesti kuuluvia puutarhasommitelmia ja -rakenteita sekä huvilaympäristöön liittyviä maisemallisesti tärkeitä lähimetsiä. Kaikilla suojeltaviksi merkityillä alueilla korostetaan kulttuurihistoriallisten, puutarhahistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyttämistä. Osayleiskaavaehdotuksessa sekä rakennusten että puutarhasommitelmien ja -rakenteiden säilyminen on turvattu kaavamerkinnoilla ja -määräyksillä (AP/P/s, P/s, V/s, VP/s; RA/s ja sr), joissa korostetaan alueen maisema-, puutarha- ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilyttämistä.

Saaren itärannalla on mahdollisuus säilyttää Vartiosaaren olennaisesti kuulunut metsäinen huvilapuutarhakulttuurin vyöhyke saaren länsiosaa leveämpänä ja laajempaa yhtenäisenä vyöhykkeenä ja tätä kautta liittämään itäinen rantavyöhyke Helsingin itäisen saariston perinteisen maisemakuvan osaksi. Tällä Vartiosaaren rakennetun kulttuuriympäristön osalla onkin paremmat edellytykset säilyä Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutuksen perinteisen maisemakuvan mukaisena ja tätä maisemakuvaa on myös historiallisten puutarhojen restauroinnin, näkymien avaamisen ja muiden toimenpiteiden avulla mahdollista kohentaa. Tämä Vartiosaaren itärannalla säilyvä metsä- ja puutarhakulttuurin vyöhyke edesauttaa ja turvaa siten

osaltaan RKY2009:n tavoitteiden mukaisen valtakunnallisesti merkittävän höyrylaivareitteihin liittyneen ke-sähuvila- asutuksen ja siihen liittyvän rakennetun kulttuuriympäristön ja sen maisemakuvan säilymisen edellytykset laajemmassa maisemassa.

Vartiosaaren ominaispiirteet: kulttuurihistoriallisesti arvokas ympäristö, luontoarvot ja vaihteleva topografia ovat ohjanneet osayleiskaavan laadintaa. Kaavamerkinnot ja -määräykset ovat normaalia yleiskaava tar-kemmat ja pienipiirteisemmät erityisesti saaren huvila- ja ranta-alueella. Suunnittelualue on periaatteiltaan jaettu kahteen osaan. Rantavyöhykkeellä rakentaminen tulee sovittaa kulttuurihistoriallisesti arvokkaa-seen ympäristöön. Keskiosan tiivis ja kerrostalovaltainen alue rakennetaan omaleimaiseksi saaristokau-punginosaksi.

Saari liitetään silloilla Laajasaloon ja Vuosaaren osaksi Itä-Helsinkiin tuulevaisuudessa rakentuvaa me-rellisten kaupunginosien nauhaa. Saaren länsiosan rantavyöhykkeet ja silhuetti on suunniteltu siten, että ne luovat uuden rikastavan kerrostuman Vartiokylänlahden maisemaan. Itäsaariston puoleinen rantamai-sema pyritään säilyttämään vihreänä, mutta suurmaiseman silhuetissa rakentaminen voi näkyä.

Kaupunkisuunnitteluvirasto viittaa 1.3.2016 kaupunkisuunnittelulautakunnan antamaan lausuntoon kau-punginhallitukselle Museoviraston esityksestä, joka koskee Vartiosaaren suojelemista rakennusperintö-lain nojalla. Kaupunginhallitus antoi lausunnon Uudenmaan ELY:lle 11.4.2016 (HEL 2015-014377 T 11 03 00).

Yleisten töiden lautakunta

Liikenne ja yhdyskuntatekniikka

Laajasalon raitiotien ja Kruunusiltojen suunnittelu on käynnissä. Kruunusiltojen rakentaminen ja sen mah-dollistama suora raitiotieyhteys keskustasta Laajasalon kautta Vartiosaaren on edellytys kestävän yh-dyskuntarakenteen toteutumiselle Vartiosaareissa. Ilman Kruunusiltoja Vartiosaaren ei ole mahdollista järjestää vaihdotonta joukkoliikenneyhteyttä kantakaupunkiin.

Vartiosaaren katuverkko perustuu alueen keskellä kulkevaan kokoojakatuun sekä sitä täydentäviin tontti-katuihin. Jatkosuunnittelussa tulee ottaa huomioon katualueilla riittävät tilavaraukset kaikkia liikennemuo-toja ja yhdyskuntateknisiä toimintoja - myös katujen ylläpitoa, lumen välivarastointia, istutuksia ja imeytyk-seen perustuvia hulevesiratkaisuja varten. Pysäköinti tulee ensisijaisesti järjestää tonteille, jolloin kadun-varsipysäköinti on vain täydentävä ratkaisu.

Lumi ja hulevedet

Helsingissä on jatkuvasti pulaa lumen välivarastointipaikoista. Tiivistyvässä kaupungissa tilanne pahenee. Aurauslumelle tulee olla varattuna tilaa sekä yleisiltä alueilta että tonteilta.

Vartiosaaren osayleiskaavaehdotuksessa on laadittu kattava hulevesien hallintaselvitys, jossa oli mukana myös rakennusviraston edustajia. Selvitys luo hyvän pohjan jatkosuunnittelulle.

Viheralueet, maisema ja kulttuurihistoria

Osayleiskaavaehdotuksen tavoitteiksi on muiden muassa asetettu Vartiosaaren liittäminen osaksi Itä-Hel-singin kulttuuripuistoa ja sen virkistys- ja matkailupalveluja. Vartiosaareissa korostuvat monipuolinen luon

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

to, ekologisuus, kasvilajien monipuolisuus, puutarhamaisuus, kulttuurimaisema, huvilakulttuuri ja merellisyys.

Tavoitteiden toteutuminen on haasteellista ja vaatii paljon jatkosuunnittelulta. Tämä tarkoittaa, että maastonmuodot on otettava huomioon erityisellä tarkkuudella jo nyt osayleiskaavassa niin, että maastovauriot, louhinnat ja täytöt koko alueella ja erityisesti virkistysalueilla, puistoissa ja puutarhoissa jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Vartiosaaren laaksoalueella sijaitsevaa palstaviljelyaluetta luonnehditaan suunnitelmassa Vartiosaaren sydämeksi. Säilyäkseen tämä tunnelmaltaan ainutlaatuinen laaksopainanne kosteikkoaiheineen vaatii palstaviljelyalueen lisäksi ympärilleen rauhallisen vihervyöhykkeen, sillä viherkatot ja muut vastaavat ratkaisut eivät voi korvata tarpeeksi laajoja ja yhtenäisiä vihervyöhykkeitä. Laakson viheraluekokonaisuus jatkuu kaakon suuntaan muuttuen luonteeltaan toiminnallisemmaksi kaupunginosapuistoksi leikkipaikkoineen, pelikenttineen ja kaupunkiviljelykeskuksineen. Laakson eteläpuolella olevaan pohjoisrinteeseen suunnitellut korttelit kaventavat koulun kohdalla laakson vihervyöhykettä. Korttelialueiden pienentäminen tai jopa niiden poistaminen kokonaan yhdistää kaupunkiviljelykeskuksen, kaupunginosa-puiston ja laaksoalueen viljelyineen ja vesiaiheineen yhtenäiseksi viheraluekokonaisuudeksi. Yhtenäinen viheraluekokonaisuus olisi sekä ylläpidollisesti että ekologisesti toimiva ratkaisu.

Massatalous ja esirakentaminen

Vartiosaari on rakentamisteknisesti poikkeuksellisen hyvä. Muihin aluerakentamiskohteisiin verrattuna maaperäolosuhteet luovat edellytyksiä asuntotuotannon tavanomaista nopeammalle käynnistettävyydelle. Alueelliset esirakentamistoimenpiteet ja toimijakohtainen maaperän lujittaminen rajoittuvat hyvin suppealle alueelle. Vartiosaaren maaperä ei ole pilaantunutta. Vartiosaaren paikoin jyrkkä topografia on jatkosuunnittelun ja rakentamisen ympäristöllinen ja taloudellinen haaste. Tästä syystä on erityisen tärkeää tehdä riittävän varhaisessa suunnitteluvaiheessa kattavat massataloudelliset laskelmat ja suunnitelmat.

Veneiden talvisäilytys ja julkinen kaupunkitila

Liikuntavirastolla on käynnissä selvitys veneiden talvisäilytyksestä Helsingissä. Se osoittaa, ettei viimeisten vuosikymmenten aikana huomattavasti kasvanutta venepaikkojen määrää ole riittävästi otettu huomioon maankäytön suunnittelussa.

Veneiden talvisäilytysalueiden puute koetaan jo nyt ongelmalliseksi ja kehitysennusteen mukaan on arvioitu, että vuonna 2030 veneiden talvisäilytyspaikkoja tulee olemaan noin 5 000 kappaletta liian vähän. Tilanteen parantamiseksi on ryhdyttävä erityistoimenpiteisiin jo rakennetuilla alueilla. Tuleville, uusille merellisille asuinalueille tulee maankäytön suunnittelussa varata tarpeellinen tila veneiden talvisäilytyksen tarpeisiin.

Veneily on merellisyyden, luonnon ja kulttuurihistorian ohella olennainen osa Vartiosaaren vetovoimaisuutta asuinalueena. Vartiosaaren osayleiskaavaan on merkitty kaksi venesatamaa. Venesatamat vaativat vesialueen lisäksi tilavarauksia myös maalle esim. kuljetusten, puhtaanapidon, erilaisten veneilyä tukevien palveluiden ja veneiden talvisäilytyksen tarpeisiin. Jotta myöhemmin vältetään ongelmallisilta tilanteilta ja erityisesti julkisen ympäristön kuten katujen, aukioiden ja viheralueiden kannalta huonoilta ratkaisuilta, tulee Vartiosaaren osayleiskaavaan merkitä venesatamien vaatimat tilan tarpeet myös Vartiosaaren maa-alueella.

Kustannukset

Osayleiskaavan toteuttamisen kustannukset kaupungille ovat kaavaselostuksessa suuruusluokaltaan:

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

- kadut 24 miljoonaa euroa
- raitiotie 21 miljoonaa euroa
- sillat 44 miljoonaa euroa
- puistot ja virkistysalueet 23 miljoonaa euroa
- palvelurakennukset 40 miljoonaa euroa
- satamat 20 miljoonaa euroa
- korjausvelka 12 miljoonaa euroa

Kaavaselostuksen mukaan kokonaiskustannukset ovat yhteensä noin 180–190 miljoonaa euroa. Vartiosaaren tonttitulot ovat noin 190–230 miljoonaa euroa.

Yleisten töiden lautakunta puoltaa Vartiosaaren osayleiskaavan nro 12373 hyväksymistä edellä esitetyin huomautuksin.

Vastine 85

Osayleiskaavan pohjalta Vartiosaareen laaditaan massojenhallinnan yleissuunnitelma. Osayleiskaavan hulevesien hallintasuunnitelmassa on osoitettu paikat lumen vastaanottamiselle (Vartiosaari osayleiskaavaluonnos, Hulevesien hallintasuunnitelma, Ramboll, Kaupunkisuunnitteluviraston asemakaavaosaston selvityksiä 2015:4).

Osayleiskaavan yhteydessä ratkaistaan katuverkon pääperiaatteet ja asemakaavavaiheessa mitoitusta tarkastellaan uudelleen. Katujen ylläpidon, lumitilan, istutusten ja imeytyksen tarpeet huomioidaan suunnitteluratkaisuissa. Pysäköintiratkaisut tarkentuvat myös, mutta ensisijaisesti pysäköinti tulee keskitettyihin pysäköintilaitoksiin ja tonteille. Kokoojakadun vartta kulkeva baana palvelee hyvin Vartiosaarta. Pyöräilyinfra suunnitellaan mahdollisimman sujuvaksi ja laadukkaaksi.

Vartiosaari muodostaa tulevaisuudessa Itä-Helsingin kulttuuripuiston ydinalueen monipuolisen miljöönsä ja kulttuurihistoriallisen sisältönsä vuoksi.

Kaavaratkaisussa Vartiosaaren maastonmuodot on pyritty ottamaan huomioon niin katujen kuin rakentamisen suunnittelussa ja itse kaavassa on yleismääräys koskien louhinnan ja täyttäjien minimoimista. Saaren massatasapainon säilyttämiseksi Huvilarannan osa-alueen vaatimat täytöt voidaan toteuttaa saaresta louhittavalla kiviaineksella ja kaivumassoilla.

Vartiosaaren rakennetut viher- ja virkistysalueet sekä kaupunkiviljely sijoittuvat pääosin saaren laaksoalueelle sekä matalille alueille ja muodostavat laajan, yhtenäisen kokonaisuuden. Laakson eteläpuolella olevan pohjoisrinteen korttelialueiden ja palsta-alueen rajaus ja laajuus tutkitaan jatkosuunnittelussa. Korttelien kokonaan poistaminen johtaisi rakentamispaineeseen saaren muissa osissa.

Vartiosaari on erityinen paikka kulttuurihistoriallisen arvonsa vuoksi. Vartiosaaren rantavyöhyke, jolle huvila-alue sijoittuu, on erityisen arvokas kulttuurihistoriallinen miljöö. Vartiosaaren merellisen sijainnin vuoksi uusien venesatamien sijoittaminen saareen oli luonnollinen ratkaisu. Vartiosaareen on tulossa laajempi Huvilarannan venesatama pienveneille (n. 110 paikkaa) sekä pienempi venesatama purjeveneille Kaislikon huvilan lounaispuolelle (n. 70 paikkaa). Huvilarannan venesataman yhteydessä on tilavaraus huoltotoimille ja veneiden laskuun. Myös Kaislikon sataman veneet lasketaan täältä. Vanhasta Draknäsin huvilasta kehitetään veneilykeskus, jossa on veneilyä tukevia palveluja. Sataman parkkipaikka toimii talvisin talvisäilytystilana n. 30 veneelle. Laajan veneiden talvisäilytyspaikan sijoittaminen rantavyöhykkeelle heikentäisi rannan kulttuurihistoriallisia arvoja. Jatkosuunnittelussa tutkitaan useiden pienimuotoisempien

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

talvisäilytyspaikkojen sijoitusmahdollisuuksia, sekä etsitään innovatiivisia tapoja ratkaista veneiden talvisäilytys, esim. paikoitustalojen yhteydessä.

Venesatamien tarkempi suunnittelu ja täsmällisempi tilatarpeiden määrittely maa-alueella tehdään asemakaavassa.

Ympäristölautakunta

Vartiosaaren osayleiskaavaehdotus muuttaisi nykyisen luonnontilaltaan rikkaan ja monipuolisen saaren noin 5000–7000 asukkaan tiiviisti rakennetuksi kaupunginosaksi, joka tukeutuisi raitiovaunu-, kävely- ja pyöräily-yhteyksiin.

Vartiosaaren suurin arvo on luonnonarvojen, kulttuuriarvojen ja maisema-arvojen muodostama kokonaisuus. Ehdotettu rakentaminen aiheuttaisi suuria muutoksia saaren metsäiseen maisemakuvaan ja luonnonympäristön kokonaisuuteen etenkin saaren keskiosissa.

Luonnonsuojeluohjelman päivitystyön yhteydessä tehdyn metsäverkostaselvityksen mukaan Helsingin laajat, yhtenäiset yli 40 ha:n kokoiset metsäkokonaisuudet muodostavat monimuotoisia metsäluonnon ydinalueita, jotka ovat metsäverkoston kannalta keskeisiä. Vartiosaaren pinta-alasta 64 ha on metsää, joka täyttää metsäverkostaselvityksen kriteerit. Saari on siten yksi Helsingin metsäverkoston laajimmista metsä-alueista, metsäluonnon ydinalueista, jotka tulisi pyrkiä säilyttämään rakentamattomina. Suurin osa metsäalueesta sijaitsee saaren keskiosassa, jonne rakentamista esitetään.

Vartiosaaren metsäalue sijoittuu Itä-Helsingin kulttuuripuiston vihersormelle. Metsäinen runkoyhteys Laajasalosta Meri-Rastilaan ylläpitää vihersormea ja sen toimivuus kaupunkiekologisenä yhteytenä tulee turvata. Rakentaminen jättäisi Vartiosaaren noin 22 ha metsää. Laajan yhtenäisen metsäalueen merkittävä supistuminen heikentäisi koko vihersormen viheryhteyttä.

Vartiosaaressa on yhteensä 20 luontotietojärjestelmän arvokasta luontokohdetta: mm. 12 arvokasta kasvillisuus- ja lintukohdetta, metsäluonnon monimuotoisuusohjelman mukainen metsäkohde, kääpäkohde, ja lisäksi se on kokonaisuudessaan tärkeää lepäkoaluetta. Alueet sijaitsevat osin hajallaan eri puolilla saarta. Niistä ei siten muodostunut usean päällekkäisen luontoarvon kriteerin mukaisesti perustettavia luonnonsuojelualueita. Vartiosaaressa on yksi pienialainen jo perustettu luonnonsuojelualue, joka kattaa Suomen ainoan rantaruttojuuren kasvupaikan.

Osayleiskaavaehdotuksen mukainen rakentaminen supistaisi merkittävästi luonnontilaisia ja monimuotoisia elinympäristöjä. Osayleiskaavassa on esitetty monia haitallisten luontovaikutusten lieventämiseen tähtäviä toimia ja määräyksiä, joilla monia yksittäisiä luontoarvoja voidaankin säilyttää. Tämä ei kuitenkaan turvaa riittävästi arvokkaan luontokokonaisuuden säilymistä, jossa luonto-, maisema- ja kulttuurihistorialliset arvot muodostavat erottamattoman kokonaisuuden.

Vartiosaaren merkitys luonnontilaisena ja lähes rakentamattomana virkistysaarena sekä metsäverkoston solmukohtana korostuu, kun uuden yleiskaavaehdotuksen mitoituksen mukaan Laajasalon asukasluku tulee kaksinkertaistumaan vuoteen 2050 mennessä. Myös muualla Itä-Helsingissä on odotettavissa huomattavia asukasmäärien lisäyksiä. Virkistyskäyttöpaine itäisillä virkistysalueilla on jo nyt suuri ja tiivistymisen myötä se kasvaa entisestään. Kaupunkiluonnon ihmisten terveyttä edistävästä vaikutuksesta saadaan jatkuvasti vahvempaa tutkimusnäyttöä; kyseessä on ehkä merkittävin kaupunkiluonnon ekosysteemipalveluista. Vartiosaari on nykyisin kokoonsa ja laatuunsa nähden virkistysalueena alikäytössä, koska saaren

saavutettavuus on huono. Ympäristölautakuntakunnan mielestä Vartiosaari tulisi säilyttää pääosin rakentamattomana koillisen, Ramsinniemeen ja Meri-Rastilaan ulottuvan, vihersormen osana. Tällä tavoin saaren luonto-, virkistys- ja kulttuuriarvot säilyisivät ja palvelisivat Itä-Helsingin ja laajemminkin koko Helsingin kasvavaa asukasmäärää.

Mikäli osayleiskaavaehdotuksen mukaiseen asuntorakentamiseen päädytään, se tulee ympäristölautakunnan mielestä toteuttaa yleiskaavakauden loppupuolella raitiotieverkon toteutumisen aikataulussa. Saaren virkistyskäyttöä tulee kehittää jo sitä ennen. Tähän aiemmin tarkastelussa ollut virkistyskäyttövaihtoehto antaa hyvän pohjan. Erityisesti tulisi selvittää saaren saavutettavuuden parantamista joko vesiteitse tai kevyellä sillalla Laajasalon suunnasta.

Vastine 86

Vartiosaaren rakentaminen tiivistää kaupunkirakennetta keskustan läheisyydessä ja osaltaan vähentää esim. työmatkaliikenteen painetta. Pääosa rakentamisesta sijoittuu saaren sisäosiin; Vartiosaaren maisemarakenne tukee tätä ratkaisua, koska siten kallioselänteiden rajaama saaren rantavyöhyke jää luonnonmukaisemmaksi, kulttuurihistorialliseksi alueeksi ja myös saaren maisemakuva säilyy itäiseen saaristoon päin melko lailla nykyisenkaltaisena.

Vartiosaaren rakentaminen muuttaa saaren luonnetta paljon: nykyisestä luontoalueesta tulee merellinen kaupunginosa. Rakentamisesta huolimatta Vartiosaaren hienoimmat luontokohteet ja saaren tunnuspiirteet säilyvät. Vartiosaaren voimakas maisemarakenne turvaa saaren ominaisluonnetta: kallioselänteiden suojaamana rantavyöhyke säilyy luonteeltaan luonnonmukaisena ja rantojen arvokkaat luontokohteet kuten tervaleppäluhta, laajat ruovikkoalueet, osa lehtometsistä ja rantaruttojuuren suojeltu esiintymä säilyvät.

Tulevaisuudessa pääosa Vartiosaaren viheralueista tulisi olemaan kaupunkimetsää, jota jäisi n. 22 hehtaaria. Vartiosaaren itä- ja pohjoisrannalla säilyy melko laajoja, yhtenäisiä metsäalueita, joten metsäinen runkoyhteys Laajasalosta Meri-Rastilaan säilyy. Vartiosaari toimii jatkossakin osana Helsingin metsäistä verkostoa, mutta metsiensä koon puolesta Vartiosaari ei olisi enää metsäinen ydinalue.

Kaavassa on esitetty paljon erilaisia ekologisen rakentamisen keinoja, joilla voidaan kompensoida menetettyjä luontoarvoja: keinoihin kuuluvat mm. viherkertoimen käyttö, hulevesien luonnonmukainen käsittely, viherkatot ja uusiutuvien energiamuotojen suosiminen.

Muistutukset ja kirjeet ja niiden vastineet aiheittain

1. Luonto- ja virkistysarvot ja luonnon monimuotoisuus

Mu259, Mu260, Mu261, Mu262 Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys, **Mu263, Mu265, Mu266, Mu268, Mu269, Mu271, Mu272, Mu273, Mu274** Stadin rantaryhmä, **Mu275, Mu276, Mu277** Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry & Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri, **Mu278, Mu279, Mu281** Ramsinniemenkärjen kotiseutuyhdistys ry, **Mu282, Mu286** Vartiosaari seura ry, **Mu287, Mu290, Mu293, Mu296, Mu297, Mu299, Mu304, Mu305, Mu306, Mu307, Mu309** Helsingin asukkaiden luonto- ja ympäristöliike, **Mu310** Helsingin loma- ja virkistysyhdistys ry (HLV)/ Björknäs II, **Mu311, Mu313, Ki316, Mu317, Mu318**

Muistutuksissa todetaan, että Vartiosaari on keskeinen osa laajempaa itäistä vihersormea, ja Vartiosaaren kautta kulkee seudullinen viheryhteys: Laajasalosta Vartiosaaren ja Ramsinniemen sekä Meri-Rastilan metsäalueen ja Vartiokylänlahden rantojen kautta kohti Mustavuorta ja Sipoota, ja sen kytkeytyvyys tulee säilyttää nykyisellään. Riittävä ekologinen käytävä eri eläinlajeille Helsingin edustan saarista Vartiokylänlahdelle ja aina Sipooseen asti tulee turvata. Helsingin itäisen vihersormen alueella asuu lukematon määrä eläin- ja kasviyksilöitä, joille alue nykymuodossaan on elinehto. Monille eläimille alue toimii kulkuväylänä, eli kyse on eliölajien hyödyntämisen vyöhykkeen elinkelpoisena säilymisestä. Kapeat salmet erottavat saaren niin Laajasalosta kuin Vuosaarestakin, mutta kasvukunnan kannalta salmet eivät erota alueita olennaisesti toisistaan. Lintujen ja lepakoiden kannalta taas kyse on käytännössä yhtenäisestä kokonaisuudesta. Esitetään, että keskeisten vihersormien merkitys kasvaa tulevaisuudessa, kun pääkaupunkiseudulle tulee lisää asukkaita, ja viheralueverkoston ja Helsingin luontoalueiden asema ja hyvinvointi on turvattava.

Viitataan Helsingin ympäristökeskuksen lausuntoon osayleiskaavasta, ja todetaan, että vaikka Vartiosaaressa on vain yksi luonnonsuojelulla rauhoitettu kohde, tekevät saaresta erityisen sen luontoarvojen monipuolisuus, erittäin hyvin säilynyt rakennettu kulttuuriympäristö puutarhoineen sekä koko saaren ainutlaatuiset maisema-arvot.

Esitetään, että Vartiosaaren luontoarvot on jo useissa selvityksissä todettu huomattaviksi, ja ne selviävät kaupungin luontotietojärjestelmän avulla. Muistutetaan, että on mahdotonta säilyttää luonnonlaadunsa saaren luontoarvot kaavan rakentamisvolyyymillä. Luontokokonaisuuksien pirstominen on uhka luonnon monimuotoisuudelle, ja tärkeimmät luontokohteet sijaitsevat saaren sisäosissa. Saaresta on Suomen ainoa tunnettu rantaruttojuuriesiintymä ja harvinaislaatuinen kotkansiipilehto. Esitetään huoli selvitysten perusteella harvinaisia lajeja, kasvupaikkoja ja geologisia esiintymiä sisältävän luonnon kestämisestä tuhansien asukkaiden kulutuksessa. Kannetaan huolta, että suppeahkot virkistysalueet, joilla luonto-, maisema- ja kulttuurihistorialliset sekä geologiset arvot tulee kaavamääräyksen mukaan periaatteessa säilyttää, eivät takaa ympäristön säilymistä näillä rajatuilla alueilla. Uusien asukkaiden kulutuspaaine romahduttaisi rakentamatta jääneen alueen luontoarvot. Esitetään, että kaupungin omista aineistoista poimittujen karttojen vertailu ja väite Vartiosaaren säilymisestä rakentamisen jälkeenkin osana "*Helsingin metsäistä verkostoa*" on totuudenvastainen.

Kiinnitetään huomiota Vartiosaaren merkitykseen hiljaisena luontoretriittinä. Koska Vartiosaaren asuinrakentaminen sekä siihen liittyvät liikennejärjestelyt muuttaisivat väistämättä saaren kaupunkimaiseksi, kysytään, miksi tuhota pääkaupunkiseudun asukkaiden lähiluonto ja ohjataan autoilemaan kauemmas.

Muistutetaan, että Vartiosaari on monipuolinen yli 10 000 ihmisen vuosittain käyttämä virkistysalue, jossa on muun muassa 50 palstaviljelmää ja v. 2001 Suomen parhaana palkittu luonto- ja kulttuuripolku.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

Vartiosaaren ilmanlaatu on hyvä ympäri vuoden, saari on vailla valo- ja melusaastetta. Vartiosaaren käyttö yhdistysten virkistysalueena on esimerkillisen hienoa. Viitataan eri alojen asiantuntijoiden vetoomukseen Vartiosaaren puolesta. Heidän esittämistään perusteista käy selvästi ilmi, että osayleiskaavaehdotuksessa esitettyä 5000 – 7000 asukkaan kaupunginosaa ei voida rakentaa noin yhden neliökilometrin laajuiselle saarelle tuhoamatta arvokkaita luontoalueita ja luontovirkistysmahdollisuudet. Todetaan, että samaan aikaan ei voi huomioida arvokasta luontoa ja rakentaa tuhansien asukkaiden aluetta. Koetaan, että Vartiosaaren osayleiskaavaehdotus on laadittu niin, että ensin on päätetty tavoite (massiivinen asuntorakentaminen) ja sitten tungettu massa pinta-alaltaan vähäiselle, mutta kulttuuri- ja luontoarvoiltaan poikkeuksellisen rikkaalle alueelle.

Todetaan, että Uudenmaan maakuntakaavatyössä on käytetty Helsingin yliopiston kanssa yhteistyössä kehitettyä luonto- ja ympäristöarvoja määrittelevää Zonation -paikkatietojärjestelmää, joka on tehokas työkalu arvioitaessa ja priorisoitaessa luonnon monimuotoisuuden kannalta keskeisiä säilytettäviä alueita. Zonation-tietokannan mukaan Vartiosaari on Helsingin kärkikohteita luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa.

Esitetään huoli kevyenliikenteen sillasta Ramsinniemeen, ja sen tuhoisuudesta Ramsinniemielle ja sen luonnolle, sekä Vuosaaren puoleisille luontoalueille. Nähdään, että kaava saattaa johtaa läheisen virkistys- ja luonnonsuojelun alueeksi osoitetun Ramsinniemenkin rakentamiseen, eivätkä vaikutukset olisi pelkästään paikallisia. Esitetään, että Vartiosaari ja Ramsinniemi on suojeltava luontokohteena kaupunkilaisille, ja että rahoitusta luonnontilaisten virkistysalueiden säilytykseen ja ylläpitoon voisi löytyä muutakin kautta, mm. EU:n kansallinen kaupunkipuisto-hankkeiden puitteissa.

Vastine 87

Koko kaupungin tiivistyessä Helsinkiä tarkastellaan kokonaisuutena, jossa maankäyttöä, liikkumista, palveluita ja virkistystä sekä luontoa tarkastellaan rinnakkain. Vartiosaaren rakentamisen myötä saari on entistä saavutettavampi niin idän kuin lännen suunnasta. Rakentaminen on sijoitettavissa Vartiosaareen siten, että arvokkaimmat luonto- ja kulttuurialueet otetaan huomioon, ja alue on monipuolisesti sekä asumista että virkistyskäytössä.

Vartiosaaren suunnittelun alkuvaiheessa laadittiin kolme maankäyttövaihtoehtoa, jotka erosivat asukasmäärän, rakentamisen tehokkuuden ja joukkoliikennetarkoituksen puolesta. Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi 26.11.2013 jatkosuunnittelun pohjaksi Vartiosaaren suunnitteluperiaatteet, jotka perustuivat tiiviin asuinalueen vaihtoehtoon ("VE C tiivis asuinalue"). Osayleiskaavassa alueen maankäyttö on sovitettu virkistys-, luonto- ja kulttuuriympäristöarvojen kanssa siten, että arvot voidaan turvata.

Vartiosaaren rakentaminen parantaa ja lisää kaikkien helsinkiläisten virkistysmahdollisuuksia ja -palveluja siltojen rakentuessa. Nykyisellään melko harvojen käytössä oleva saari avautuu koko kaupungin käyttöön. Nykyään saareen on n. 10 000 käyntiä vuodessa, mikä on vähän ottaen huomioon saaren koon ja sijainnin. Vartiosaaren rantareitti on erityisen tärkeä siitä syystä, että se on puuttuva yhteys sekä koko kaupunkia käsittävän rantareitin varrelta että myös itäisen vihersormen eli Itäisen kulttuuripuiston Vartiokylän lahden ympäri vievältä reitiltä.

Vartiosaaren rakentaminen tukee myös itäisen saariston virkistyskäyttöä. Vartiosaari tarjoaa uuden merellisen liityntäliikennemahdollisuuden, kun saaristoliikenteen vuorovenelaiturille pääsee sujuvasti raitiovaunuuyhteydellä. Vartiosaari tarjoaa merellistä virkistystä: saareen on tulossa useita pienimuotoisempia venepaikkoja, mm. vierailulaitureita, soutuvenevalkama ja rantautumispaikkoja kanooteille. Vartiosaaren rantojen avaaminen yleiseen käyttöön ja virkistysalueiden rakentaminen lisää myös uimapaikkoja ja saunomismahdollisuuksia.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

Vartiosaaren rakentuessa luonnontilaiset ja monimuotoiset kasvuympäristöt supistuvat. Luontotietojärjestelmän luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä metsäkohteita sekä lintu-, kasvillisuus- ja kääpäkohteita supistuu tai häviää. Monimuotoiset luontoalueet vähenevät merkittävästi ja osa häviää. Vartiosaaren arvokkaimmat luontokohteet säilyvät, kuten suojeltu rantaruttojuuren esiintymä. Toisaalta luonnontilainen kasvillisuus korvaantuu uudella puutarha- ja puistokasvillisuudella, jolloin syntyy myös uusia, erilaisia biotooppeja. Vanhojen huvilapuutarhojen kunnostaminen voi elvyttää vanhaa puutarhalajistoa. Saaren käyttökapasiteetin lisääntyminen luo taloudellisia edellytyksiä huvilaympäristöjen hoidolle ja entistämislle, jota kulttuuriympäristön kulttuurivaikutteisen kasvillisuuden säilyttäminen edellyttää.

Vartiosaari on osa Helsingin metsäistä verkostoa. Vartiosaaren metsistä erityisesti saaren itä- ja eteläosan alueet suurelta osin säilyvät rakentamisen jälkeenkin ja toimivat edelleen osana Helsingin metsäistä verkostoa. Vartiosaarta ei ole otettu osaksi Helsingin luonnonsuojeluohjelma 2015-2024, eikä siellä ole metsäisiä luonnonsuojelualueita.

Vartiosaaren osayleiskaava esittää jalankulku- ja pyöräily- ja joukkoliikennesiltayhteyden Ramsinniemen. Vartiosaaren kaavoituksessa varaudutaan Ramsinniemen yhteyden toteuttamiseen myöhemmin. Ramsinniemen tarkempi suunnittelu tulee ajankohtaiseksi, kun Helsingin uusi yleiskaava hyväksytään. Suunnittelussa otetaan luonnollisesti huomioon myös kulttuuri- ja luontoarvot, ja vaikutusten arviointien myötä arvioidaan vaikutusten laajuus.

Päättyessään Vartiosaaren tulevasta maankäytöstä poliittiset toimielimet ottavat kantaa Vartiosaaren tulevaisuuteen ja arvioivat, onko sen merkitys tärkeämpi rakennettuna asuin- ja virkistysaarena vai luonnontilaisempana virkistysaarena.

2. Kulttuuriarvot ja -ympäristö

Mu260, Mu263, Mu266, Mu268, Mu269, Mu271, Mu273, Mu274 Stadin rantaryhmä, **Mu275, Mu276, Mu277** Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry & Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri, **Mu278, Mu280** Laajasalo-Degerö Seura ry (LDS), **Mu286** Vartiosaari seura ry, **Mu293, Mu297, Mu299** Roihuvuori-seura, **Mu305, Mu306, Mu310** Helsingiläisten loma- ja virkistysyhdistys ry (HLV)/ Björknäs II, **Mu313**

Esitetään, että Vartiosaaren osayleiskaavaluonnos on ristiriidassa alueen kulttuurihistoriallisten arvojen säilyttämisen kanssa, eivätkä saaren arvot voi säilyä esitetyn osayleiskaavaehdotuksen myötä. Vartiosaari kuuluu valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (RKY2009) osana Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutusta, ja sen kulttuurihistoriallinen merkitys on huomattava. Vartiosaaren huvila-alue koostuu rantoja kiertävästä pääosin 1900-luvun alun kesäkotijä ja huvila-asutuksesta sekä saaren sisäosien vanhasta pienimuotoisesta maatalousalueesta. Nykyisellään se on viimeisiä ehjän ranta- ja metsäsilhuuttinsa säilyttäneitä huvilasaaria Helsingissä ja ylipäättään Helsingin parhaiten säilyneitä huvilayhdyskuntia (Vartiosaaren kulttuuriympäristöselvitys, 2013).

Esitetään, että Vartiosaaren osayleiskaavaehdotuksesta on luovuttava kulttuuriarvojen säilyttämiseksi. Kerrostalorakentaminen seurausvaikutuksineen muuttaisi olennaisesti saaren kulttuuriympäristön, ja huvila-asutukselle ominainen luonnontilaisen suurympäristön sekä hoidetun puutarhamaisen lähiympäristön kokonaisuus rikkoutuu osayleiskaavaehdotuksessa esitetyn, huviloiden välittömään läheisyyteen suunnitellun ja koko saarelle vieraan täydennysrakentamisen myötä. Huvilarakennukset pihapiireineen jäisivät erilliseksi saarekkeeksi mittavan uudisrakentamisen myötä. Nähdään, että suppeahkot virkistysalueet eivät tosiasiallisesti takaa ympäristön säilymistä rajatuillakaan alueilla. Muistutetaan, että saaren keskiosien

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

RKY-alueiden ominaispiirre on kaavaehdotuksessa kokonaan hävitetty, ja että Vartiosaaren rannan huvilavyöhyke on mahdollista säilyttää, mutta sen yhteys luonnonympäristöön katkeaa peruuttamattomalla tavalla keskiosan rakentamisen myötä. Esitetään, että vanhojen huviloiden ja huvilaympäristöjen kunnostaminen ei tarvitse toteutuakseen saaren keskiosien massiivista rakentamista.

Viitataan Museoviraston tekemään suojeluesitykseen rakennusperintölain nojalla Uudenmaan ELY-keskukselle, ja esitetään, että se tulee ottaa täysimääräisenä huomioon mukaan lukien sen huomiot Suomen solmimista kansainvälisistä sopimuksista, jotka ovat sitovia myös Vartiosaaren kehittämisen kohdalla. Esitetään, että kokonaisuuden arvioimisessa on lisäksi keskeistä, että Vartiosaaren valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriarvot rakentuvat olennaisesti saaren merellisen luonnon varaan. Kaava vähentäisi saaren luontoarvoja selvästi ja tämä puolestaan heikentäisi merkittävästi kulttuuriarvoja. Viitataan tiedotteeseen Museoviraston verkkosivuilla:

<http://www.nba.fi/fi/ajankohtaista/tiedotearkisto?Article=6103>

Esitetään, että kaupunginmuseo on osoittanut suunnitellulla kerrostaloalueella sijaitsevan mahdollisesti muinaishauta, toisaalla kummeli ja liuskekivilouhos, joiden alueilla tulee säilyttää kulttuurihistorialliset arvot.

Ehdotetaan, että Helsingin kaupungin tulisi hakea Vartiosaarelle Unescon maailmanperintökohteen statusta, joka tekisi siitä myös merkittävän kansainvälisen turistikohteen, jonka hyöty kaupungille olisi aivan eri luokkaa kuin nykyiset saaren tuhoamiseen johtavat suunnitelmat.

Viitataan Helsingin kaupunginhallituksen päätökseen koskien lausuntoa Uudenmaan liitolle Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta, jossa Vartiosaareen liittyviä merkittäviä arvoja otettiin hyvin huomioon.

Vastine 88

Vartiosaaren osayleiskaavatyössä on sovitettu yhteen kaksi keskenään ristiriitaista valtakunnallista tavoitetta, yhtäältä valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa ja Helsingin strategiaohjelmassa esitetty tonttimaan riittävyys ja maankäytön tiivistämistavoite pääkaupunkiseudulla, toisaalta koko Vartiosaari valtakunnallisesti arvokkaana rakennettuna kulttuuriympäristönä. Koska maankäyttövaihtoehdoksi on jo suunnitteluperiaatevaiheessa (26.11.2013) valittu 5000 - 7000 asukkaan rakentamismalli, on kulttuuriympäristöjen arvojen huomioonottaminen ja sovittaminen yhteen uuden rakentamisen kanssa ollut Vartiosaareissa poikkeuksellisen vaativaa.

Suunnittelutyön alkuvaiheessa on laadittu perusteellinen selvitys Vartiosaaren kulttuuriympäristöstä sekä sitä täydentävä, selvitykseen sisältyvä inventointikortisto (Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy, Ksv 2013:2). Selvityksessä on tarkasteltu ja määritelty osa-alueiden ja niiden rakennusten, maiseman ja puutarhakulttuurin keskeisiä ominaispiirteitä, säilyneisyyttä ja arvoja. Vakiintuneiden arvotuskriteerien ohella (rakennustaiteellinen/kulttuurihistoriallinen arvo jne.) selvityksessä ovat korostuneet Vartiosaaren omat paikalliset erityispiirteet (maamerkki, säilyneisyys, kerroksellisuus ja sisätilat). Lisäksi selvityksessä arvioidaan eri osa-alueiden ja Vartiosaaren rantavyöhykkeen merkitystä osana koko Itä-Helsingin merellistä rantavyöhykettä ja maisemaa. Keskeiseksi näkökulmaksi selvitysten arvotuksessa nousee rakennetun kulttuuriperinnön ohella saarella kukoistanut puutarhakulttuuri ja sen jäänteet. Kaikki kulttuuriympäristöselvityksessä merkittäviksi arvioidut osa-alueet ja kohteet sijoittuvat Vartiosaarta kiertävälle rantavyöhykkeelle. Vihreällä rantavyöhykkeellä kulttuurihistoriallisesti arvokkaan huvila-alueen puutarhamainen ilme ja ominaispiirteet ohjaavat rantojen maltillista täydennysrakentamista ja virkistysaluesuunnittelua.

Vartiosaaren valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön (RKY 2009) ja saaren kulttuurihistoriallisten arvojen säilyttämisen turvaamiseksi ja rantavyöhykkeen kehittämisen pohjaksi laadittiin Vartiosaaren huvila- ja ranta-alueiden kehittämissuunnitelma (Studio Puisto Arkkitehdit Oy, 2014). Osayleiskaavan liitteenä olevassa kehittämissuunnitelmassa on tarkemmin tutkittu ja suunniteltu saaren kulttuurihistoriallisten arvojen säilymisen keinoja ja mahdollisuuksia, ranta-alueen täydennysrakentamista ja suojavyöhykkeitä uuden ja vanhan rakentamisen välissä. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden alueiden erityyppisillä vaihettumisvyöhykkeillä pyritään tukemaan ranta-alueen arvoja. Uuden rakentamisen ja vanhojen huviloiden pihapiirien väliin jäävät metsävyöhykkeet tukevat näkymiä Vartiosaaren suuntaan itäisestä saaristosta ja mereltä; erityisesti saaren itärannalla. Osayleiskaavassa saaren keskiosien vanhat viljely- ja puutarha-alueet säilyvät palstaviljelyalueina ja kaupunginosapuistona, jolla on suojelumerkintä.

Vartiosaaren osayleiskaavan mukainen rakentaminen muuttaa huvilasaaren luonteen ja ympäristön täysin toisenlaiseksi. Merkittävin muutos on lähes luonnontilaisen saaren muuttuminen rakennetuksi kerrostalovaltaiseksi alueeksi. Suurin muutos tapahtuu saaren keskiosassa, joka muuttuu virkistymetsästä täysin rakennetuksi. Osayleiskaavan mukainen Vartiosaari tulee olemaan urbaani kerrostalovaltainen alue, jossa rakentaminen keskittyy erityisesti saaren keskiosiin ja jossa korkeimmat rakennukset nousevat Vartiosaaren metsäisen silhuetin yläpuolelle. Käytännössä koko saaren sisäosa muuttuu hyvin tiiviiksi, kerrostalovaltaiseksi alueeksi. Kulttuuriympäristön edustamat arvot on voitu ottaa huomioon tämän rakentamisvaihtoehdon asettamissa rajoissa.

Tiivistä rakentamisesta huolimatta alueen merkittävä huvilakulttuuriympäristö voidaan säilyttää. Huvila- ja ranta-alueen kortteli- ja virkistysalueilla tavoitteena on säilyttää sekä maisemalliset, puutarha- ja kulttuurihistorialliset ja rakennuskannan arvot, että kehittää aluetta nykyistä aktiivisempaan ja monipuolisempaan virkistys- ja asuinkäyttöön. Vartiosaaren rakentaminen asuin- ja virkistysalueeksi edistää sekä saaren kulttuuriympäristöjen säilymistä asuttuna että niiden käyttöä palveluntarjoajina. Koska ne sijaitsevat rakennetussa saaristokaupunginosassa osana uutta asuin- ja virkistysaluetta, niiden käyttöintensiteetti kasvaa.

Vartiosaari kuuluu myös Itä-Helsingin kulttuuripuiston kehittämissuunnitelmaan. Vihreä rantavyöhyke muodostaa laajan ja monipuolisen virkistys- ja asuinalueen. Kaavaratkaisussa on erityisesti kiinnitetty huomiota Vartiosaaren maisemakuvaan osana Itä-Helsingin rantavyöhykettä ja uudisrakentamisen sijoittumiseen suhteessa huvila- ja ranta-alueeseen. Vartiosaaren rantojen jyrkkä topografia muodostaa länsirannalla luontevan vaihettumisvyöhykkeen. Saaren itärannalla rakentamattomana säilyvä metsävyöhyke ja näköalakalliot mahdollistavat itäiseen saaristoon avautuvan leveän viheralueen, jolla sijaitsevat myös saaren arvokkaimmat jugendhuvilat.

Osayleiskaavatyössä tavoitteena ovat olleet kaavoitusratkaisut, jotka turvaavat niin rakennetun kulttuuriympäristön kuin luontoarvojen suojelun kaavoituksen keinoin esitetyn maankäyttöratkaisun puitteissa. Valmisteilla oleva osayleiskaava sisältää MRL 41 §:n mukaiset suojelumääräykset. Vartiosaaren alueella voimassa olevalla rakennuskiellolla yleiskaavan laatimiseksi voidaan turvata rakennettu kulttuuriympäristö ennen osayleiskaavan voimaantuloa ja sen jälkeen osayleiskaavan suojelumerkinnot turvaavat rakennetun kulttuuriympäristön. Kaupungin tarkoituksena on laatia alueelle heti osayleiskaavan voimaan tultua asemakaavat ja niiden laatimiseksi on mahdollista asettaa alueelle rakennuskielto MRL:n nojalla tarvittaessa.

Osayleiskaavaehdotuksessa lähes koko saaren rantavyöhyke on esitetty suojeltavaksi. Yhteensä noin 50 kulttuurihistoriallisesti arvokasta huvilaa tai huvilaympäristöön kuuluvaa rakennusta tai rakennelmaa suojellaan. Lisäksi suojeltaviksi on osoitettu saaren huvilapuutarhakulttuuriin olennaisesti kuuluvia puutarhasommitelmia ja -rakenteita sekä huvilaympäristöön liittyviä maisemallisesti tärkeitä lähimetsiä. Osayleiskaavaehdotuksessa sekä rakennusten että puutarhasommitelmien ja -rakenteiden säilyminen on turvattu

kaavamerkinnoilla ja -määräyksillä. Huvila- ja uudisrakennustonttien rakentamisen määrät, tarkempi rajautuminen ympäristöstään, puutarhasommitelmien sijoittuminen ja säilytettävien rakennusten muutos-, korjaus- ja säilyttämisen periaatteet määritellään tarkemmin asemakaavavaiheessa. Museoviraston suojeluesitykseen (18.12.2015) sisältyvä alustava ehdotus suojelumääräyksiksi arvioidaan asemakaavoituksen yhteydessä.

Kaupunginmuseon johtokunnan lausunnossa (23.2.2016) todetaan, että Vartiosaaren kaakkoisosassa sijaitsevaa mahdollista muinaishautausmaata on selvitetty. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, ettei paikalla ole jälkiä muinaishaudasta ja näin ollen sen rauhoitus puretaan. Kaavakarttaan on lisätty kulttuuriperintökohteiden kaavamääräys: "Alueella sijaitsevien historiallisten rakenteiden ja kerrostumien poistaminen on sallittua vain erityisestä syystä ja riittävän arkeologisen dokumentoinnin jälkeen. Aluetta koskevista suunnitelmista on kuultava museoviranomaisia." Liuskekilvoulouhos ympäristöineen on merkitty aluemerkinnoilla V/s ja A/s, jossa alueen luonto-, maisema- ja kulttuurihistorialliset sekä geologiset arvot tulee säilyttää. Louhoksen sijainti tutkitaan asemakaavavaiheessa, jolloin puisto- ja rakentamisalueet suunnitellaan tarkemmin louhoksen sijainti huomioiden. Saaren koillisosassa sijaitseva kummeli on merkitty osayleiskaavaan kohdemerkinnällä ja siihen liittyvällä suojelumerkinnoilla s (suojeltava alueen osa).

Kaupunginhallituksen lausunnossa Uudenmaan liitolle Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta (14.3.2016) esitetään mm. seuraavaa:

"Kun 4. vaihemaakuntakaavan ehdotuksessa Vartiosaari on valkoista aluetta ja samalla merkitty valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi ja maakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi, jatkossa tulee merkintöjä muuttaa niin, että Vartiosaaren on Ramsinniemen kautta kulkevan raitiolinjan varrelle mahdollista osoittaa valmisteilla olevissa yleiskaavoissa raideliikenteeseen tukeutuvaa asuntorakentamista, joka sovitetaan yhteen alueiden virkistys-, luonto- ja kulttuuriarvojen kanssa.

Vartiosaaren osayleiskaavan suunnitteluperiaatteet on hyväksytty kaupunkisuunnittelulautakunnassa 26.11.2013. Suunnitteluperiaatteiden lähtökohtana on, että Vartiosaaresta suunnitellaan omaleimainen ja tiiviisti rakennettu saaristokaupunginosa, jossa on asumista ja kaikkia helsinkiläisiä palvelevia virkistys- ja vapaa-ajan toimintoja. Uudenmaan liitto on esittänyt lausunnossaan 28.6.2013, että kaikki tässä vaiheessa esitetyt maankäyttövaihtoehdot ovat sellaisia, joiden pohjalta voidaan jatkaa suunnittelua, edellyttäen, että jatkosuunnittelussa otetaan huomioon alueen kulttuuriarvot. Vaikutusten arvioinnissa tulee osoittaa, että hankkeella ei ole seudullisia vaikutuksia eikä hanke heikennä maakunnallisia arvoja. 4. vaihemaakuntakaavassa Vartiosaaren alue ja Ramsinniemi tulisikin osoittaa Helsingin yleiskaavaluonnoksen ja Vartiosaaren osayleiskaavan suunnitteluperiaatteiden mukaisesti taajamatoimintojen alueiksi, jonka läpi kulkee Laajasalosta Vartiosaaren kautta Meri-Rastilaan viheryhteys. Kaupunginhallitus on maakuntakaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossa keväällä 2015 vielä poistanut kannanotot koskien Vartiosaaren maankäyttöä. Tämän jälkeen Vartiosaaren osayleiskaava ja kaupungin uusi yleiskaavakaava ovat kuitenkin jo edenneet ehdotusvaiheeseen, joten tällä hetkellä on paremmat mahdollisuudet arvioida alueen tulevaa maankäyttöä.

Vartiosaari on RKY 2009-kohde ja maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö. Yleiskaavaehdotuksessa Vartiosaarta esitetään taajamatoimintojen ja virkistysalueeksi. Vartiosaaren osayleiskaavan suunnitteluperiaatteiden mukaan saaren arvokas kulttuuriympäristö on suunnittelun lähtökohtana. Osayleiskaavatyön yhteydessä Vartiosaaresta on tehty kulttuuriympäristöselvitys sekä Huvila- ja ranta-alueiden kehittämisselvitys, jotka ohjaavat maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen sekä taajamarakentamisen yhteensovittamista."

3. Vartiosaari ja maakuntakaava

Mu259, Mu260, Mu267, Mu270, Mu273, Mu274 Stadin rantaryhmä, **Mu277, Mu280** Laajasalo-Degerö Seura ry (LDS), **Mu286** Vartiosaari seura ry, **Mu293, Mu299** Roihuvuori-seura

Esitetään, että osayleiskaavaehdotus on ristiriidassa voimassa olevan maakuntakaavan kanssa. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaava ohjaa paikallista kaavoitusta, ja lain ja maakuntakaavaselityksen mukaan kaikki merkittävät aluevaraukset, mukaan lukien taajamat, määritetään maakuntakaavatasolla. Todetaan, että voimassa olevissa maakuntakaavoissa Vartiosaaren ei ole osoitettu taajamatoimintoja, ja pääkaupunkiseutua koskevan kaavamääräyksen mukaan taajamatoiminnot tulee alemmassa kaavoituksessa sijoittaa maakuntakaavassa niille osoitetuille alueille, ja että voimassa olevien maakuntakaavojen perusteella Vartiosaari olisi kaavoitettavissa virkistyskäyttöön.

Todetaan, että voimassa olevassa Uudenmaan 2. vaiheen maakuntakaavassa Vartiosaari on aluevarauksen osalta ns. valkoista aluetta, sekä valtakunnallisesti (RKY 2009) merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö. RKY-alueen ominaispiirteiden muuttamisella ei ole pelkästään paikallista vaikutusta. Muistutetaan, että lain ja maakuntakaavamääräysten mukaan aluetta, jolla on ominaismerkintä, mutta ei aluevarausmerkintää maakuntakaavassa, tulee suunniteltaessa noudattaa ominaismerkinnän tarkoitusta. Poikkeus valkoisen alueen maakuntakaavamääräyksen paikallisesti merkittävästä maankäytöstä ei oikeuta muuttamaan valtakunnallisesti kulttuurihistoriallisesti merkittävää saarta keskeisiltä ominaispiirteiltään toisenlaiseksi. Nähdään, että Vartiosaaren suunniteltu rakentaminen olisi massiivista ja ylittäisi selvästi paikallisen tason. Osayleiskaavan ristiriita on todettu myös Uudenmaan ELY-keskuksen kaavaluonnoksesta antamassa lausunnossa.

Muistutetaan, että Uudenmaan liitto nostaa lausunnossaan Vartiosaaren osayleiskaavaehdotuksesta (24.8.2015) esiin osayleiskaavaehdotuksen ongelmallisuuden maakuntakaavan merkintöjen valossa. Maakuntakaavassa Vartiosaari on merkitty taajama-alueen sijaan valkoiseksi alueeksi, jollaiset on maakuntakaavassa tarkoitettu lähinnä maa- ja metsätaloustoimintoja varten sekä haja-asutusluonteiseen rakentamiseen ei tiiviin, asukasluvultaan pientä kaupunkia vastaavan asuinalueen rakentamiseen. Uudenmaan liiton lausunnossa tuodaan myös perustellusti vahvana vaihtoehtona esiin saaren kehittämisen virkistysalueena. Virkistyskäyttö turvaisi parhaiten myös valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt kokonaisuutena. Uudenmaan liitto on yleiskaavalausunnossaan 2015 todennut Vartiosaaren osalta, että aluevaraukset uusille taajamille tehdään maakuntakaavatasolla, ei yleiskaava- tai osayleiskaavatasolla ja verrannut, että pinta-alaltaan Vartiosaaren kokoinen Suomenlinna on merkitty taajamaksi, vaikka asukasmäärä on vain reilu kymmenesosa Vartiosaaren suunnitellusta.

Voimassa olevan Helsingin yleiskaavan mukaisen Itä-Helsingin kulttuuripuiston merkitys kasvaa seudullisesti erittäin tärkeäksi, kun rakentamisen painopiste Helsingissä siirtyy itään päin ja kaupunginosat tiivistyvät. Laajasalo, Tammisalo, Marjaniemi, Itäkeskus, Puotila ja Vuosaari rantaviheralueineen kehystävät tätä merellistä puistoa, jonka keskeisenä helmenä on Vartiosaari, kuten Seurasaari on lännessä. Viitataan Museoviraston lausuntoon: *"Vartiosaaren kehittämisen lähtökohtana on oltava saarelle vakiintuneiden ja historiaan perustuvien käyttötapojen edistäminen ensisijaisesti olevaa rakennusperintöä hyödyntämällä ja luonnonympäristö säilyttäen. Virkistyskäyttö, loma-asuminen ja palstaviljely ovat saarelle luontevia. Täydentävä rakentaminen on mahdollista, mutta sen tulee jatkaa saarelle ominaisen rakentamisen perinteitä ja mittakaavaa luonto sekä maisema huomioon ottaen. Vanhoilla huvilatonteilla ja niiden ympäristössä täydennysrakentamista tulee kuitenkin säädellä tarkemmin määrittämällä esimerkiksi enimmäiskerrosalat ja rakennusten lukumäärät."*

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

Viitataan Helsingin kaupungin antamaan lausuntoon Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta, joka tukee nykyistä tilannetta Vartiosaaren ja Ramsinniemen osalta. Lausuntoon liittyvästä käsittelystä voi lukea kaupunginhallituksen kokouksen 30.3.2015 päätöstiedotteesta.

Esitetään, että kaavaselostuksessa esitetty väittämä ”Kaupungin kannalta voidaan katsoa, että Vartiosaaren rakentamisessa on kyse maakuntakaavan tulkinnasta ja täsmentymisestä tai että kyseessä on hyväksyttävä ja perusteltu poikkeaminen maakuntakaavasta” on virheellinen.

Vastine 89

Uudenmaan maakuntakaavassa (15.8.2007) on jätetty valkoisiksi eli ilman aluevarausmerkintää laajoja alueita, joille ei ole kaavan laatimisen yhteydessä katsottu maakunnallisten tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaiseksi osoittaa yksityiskohtaisempaa suunnittelua edellyttävää käyttötarkoitusta. Enimmäkseen näitä ovat maaseudulla ja saaristossa sijaitsevia maa- ja metsätalousalueita. Maa- ja metsätalouden harjoittamisen ohella valkoisilla alueilla voidaan kuntien oman maankäytön suunnittelun ohjaamina kehittää kunnassa tarpeellisiksi todettuja paikallisia toimintoja.

Vartiosaaren suunnitteluperiaatevaiheessa v. 2013 Uudenmaanliiton lausunnon (28.6.2013) mukaan kaikki esitetyt maankäytön vaihtoehdot ovat sellaisia, että niiden pohjalta voidaan jatkaa suunnittelua edellyttäen, että jatkosuunnittelussa huomioidaan alueen kulttuuriarvot. Jatkosuunnittelussa tulee huolehtia, että Vartiosaaren esitetyt maankäyttösuunnitelmat ovat Helsingin mittakaavassa paikallisia. Paikallisuuden määrittelyn tulee perustua vaikutustenarviointiin, jossa osoitetaan että suunnitellulla maankäytöllä ei ole seudullisia vaikutuksia ja että se ei heikennä alueen maakunnallisesti merkittäviä arvoja.

Maakuntahallitus (15.2.2016) totesi osayleiskaavan luonnoksesta antamassaan lausunnossa, että osayleiskaavan ratkaisu poikkeaa maakuntakaavasta. Ratkaisulle nähtiin kuitenkin tietyin ehdoin perusteita valtakunnallisissa maankäyttötavoitteissa (VAT):

Maakuntakaavan suunnitteluperiaatteiden mukaan ”alue- tai yhdyskuntarakennetta eheytetään nykyisiä taajamia ja keskuksia täydentämällä ja tiivistämällä, erityisesti joukkoliikennetyhteyksien varrella. Uusien taajamien toteuttaminen on sidottu raideliikennetyhteyksien toteutumiseen”. Maakuntahallituksen lausunnossa todetaan, että kaavaratkaisu poikkeaa maakuntakaavasta, koska siinä osoitetaan merkittävää rakentamista maakuntakaavan valkoiselle alueelle. Maakuntakaavasta poikkeamista ja uuden alueen rakentamiskäyttöön ottamista on kuitenkin mahdollista perustella VAT:en mukaan raideyhteydellä, mutta silloin uudisrakentaminen on yksiselitteisesti sidottava päätökseen raiteiden toteutuksesta. Sitova päätös tulee määrittellä kunnan rahoituspäätökseksi. Vartiosaaren osayleiskaavassa on määräys, että kerrostalovaltaista asuinrakentamista alueella ei saa aloittaa, ennen kuin raitiotieyhteydestä saareen on tehty sitova päätös. Raitioliikenteen sitovan päätöksen määrittelyä on tarkennettu selostuksessa kohdassa 7.10. ”Kerrostalovaltaista asuinrakentamista alueella ei saa aloittaa ennen kuin raitiovaunuyhteydestä saareen on tehty sitova päätös. Sitovalla päätöksellä tarkoitetaan valtuuston aikanaan tekemää päätöstä Vartiosaaren raitiotiestä, jota varten laaditaan asemakaavoituksen aikataulussa raitiotien yleissuunnitelma ja hanke-suunnitelma.”

Vartiosaaren osayleiskaavoitustyö on käynnissä samanaikaisesti yleiskaavan kanssa. Helsingin yleiskaavaehdotuksessa Vartiosaari on osoitettu asuntovaltaiseksi asuin- ja virkistysalueeksi raitiotieyhteyteen tukeutuen. Yleiskaava esittää kaupungin itäistä saaristoraitiotiehen tukeutuvaa kasvusuuntaa kantakaupungista Kruunuvuorenrannan kautta Laajasaloon ja sieltä edelleen Vartiosaaren kautta Ramsinniemelle ja Vuosaareen. MRL 42 §:n mukaan yleiskaava korvaa samaa aluetta koskevan aikaisemmin hyväksytyyn yleiskaavan, jollei kaavassa toisin määrätä. Uuteen yleiskaavaehdotukseen tullaan lisäämään määräys: ”Tämä yleiskaava ei korvaa voimassa olevia Jätkäsaaren, Keski-Pasilan, Sörnäistenrannan ja Herman-

ninrannan, Kuninkaantammen, Pohjois-Haagan itäosan ja Kruunuvuorenrannan osayleiskaavoja eikä Vartiosaaren, Meri-Rastilan länsirannan ja Koivusaaren osayleiskaavoja, mikäli ne tulevat voimaan ennen tätä yleiskaavaa."

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksessa 9.1.2015 on tarkistettu voimassa olevia maakuntakaavoja. Vartiosaari on osoitettu siinä edellisen maakuntakaavavaiheen pohjalta pääkäyttötarkoituksen osalta valkoiseksi alueeksi. Vartiosaari on lisäksi maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö (RKY 2009). Valkoista aluetta koskevissa määräyksissä todetaan, että yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa alueelle voidaan osoittaa muutakin vaikutuksiltaan paikallisesti merkittävää maankäyttöä.

Vartiosaari on myös merkitty kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeäksi alueeksi, joka on valtakunnallisesti merkittävä (RKY 2009). Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen, sen kokonaisuus ja identiteetti ja turvattava merkittävien maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen ja arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä maisema- ja kulttuuriarvot.

Lausunnossaan Uudenmaan liitolle (14.3.2016) Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta Helsingin kaupunginhallitus esittää, että Vartiosaaren on tarkoitus osoittaa osayleiskaavassa uutta maankäyttöä saaren luonto- ja kulttuuriarvot huomioivalla tavalla. Kun 4. vaihemaakuntakaavan ehdotuksessa Vartiosaari on valkoista aluetta ja samalla merkitty valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi ja maakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi, jatkossa tulee merkintöjä muuttaa niin, että Vartiosaaren on Ramsinniemen kautta kulkevan raitiolinjan varrelle mahdollista osoittaa valmis-teilla olevissa yleiskaavoissa raideliikenteeseen tukeutuvaa asuntorakentamista, joka sovitetaan yhteen alueiden virkistys-, luonto- ja kulttuuriarvojen kanssa. Vartiosaari on valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö (RKY 2009). Saaren arvokas luonto- ja kulttuuriperintö ovat kaavoituksen lähtökohtana. Näistä syistä ei voida pitää perusteltuna, että Vartiosaari on edelleen maakuntakaavaehdotuksessa edellisen kaavavaiheen pohjalta osoitettu pääkäyttötarkoituksen osalta valkoiseksi alueeksi ja Ramsinniemi viheralueeksi. Valkoista aluetta koskevissa määräyksissä todetaan, että yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa alueelle voidaan osoittaa paikallisesti merkittävää maankäyttöä.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) velvoittavat erityisesti Helsingin seudulla, että varsinkin raideliikenteeseen tukeutuvaa ja eheytyvää yhdyskuntarakennetta on edistettävä. Uusi kaupunginosa keskustasta Vuosaaren johtavan raitiotieyhteyden varrella turvaa asuntotuotannon ja tonttimaan riittävyyttä, täydentää olemassa olevaa kaupunkirakennetta ja mahdollistaa raideliikenneverkon laajentamisen. Vartiosaari on merkitty Helsingin seudun maankäyttösuunnitelma (MASU) 2050-luonnoksessa seudun ensisijaisesti kehitettäväksi vyöhykkeeksi 2016–2050.

Osayleiskaavan mukainen rakentaminen on Helsingin mittakaavassa paikallista rakentamista. Esitetty 5000–7000 asukkaan väestömäärä mahdollistaa Helsingin sisäisen raitiotieyhteyden laajentamisen Vartiosaaren kautta. Asukasmäärä vastaa pääkaupunkiseudun nykyisestä väestöstä noin 0,5 % ja Helsingin väestömäärästä noin 1 %. Helsingin seudun ja valtion välisen maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimuksen (MAL) Helsingille asetetusta asuntorakentamisen vuositavoitteesta Vartiosaaren rakentaminen vastaa noin 80 %.

Suunnitellulla maankäytöllä ei ole seudullisia vaikutuksia eikä se heikennä alueen maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittäviä arvoja. Osayleiskaava perustuu kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun. 'Vartiosaaren kulttuuriympäristöselvitys', 'Lepakkoselvitys' ja 'Huvila- ja ranta-alueen kehittämissuunnitelma' ovat selvittäneet ja tarkentaneet alueen merkittäviä arvoja ja niiden säilymisedellytyksiä.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

4. Kasvava kaupunki

Mu259, Mu261, Mu265, Mu266, Mu269, Mu270, Mu272, Mu273, Mu278, Mu282, Mu283, Mu284, Mu290, Mu293, Mu294, Mu296, Mu297, Mu299 Roihuvuori-seura, **Mu300, Mu305, Mu307, Mu308, Mu309** Helsingin asukkaiden luonto- ja ympäristöliike, **Mu312, Mu313, Ki315, Ki316, Mu317, Mu318**

Muistutuksissa esitetään, että Helsingissä on runsaasti mahdollisuuksia tiivistää jo rakennettuja alueita, eikä Vartiosaaren osayleiskaavaehdotus tiivistä kaupunkirakennetta, vaan levittää sitä. Asuntoja olisi huomattavasti helpompaa ja halvempaa rakentaa sinne missä infra on jo olemassa. Vartiosaaren kaltaiset arvokkaat viheralueet on kaavoitettava asuin- ja toimitilakäyttöön viimeiseksi, jos silloinkaan.

Koetaan, että Vartiosaaren rakentaminen ei ratkaisisi pulaa kohtuuhintaisista asunnoista; sen sijaan se tuhoaisi kaupunkilaisten täydellisen virkistysaaren. Kaupungin asuntotuotannon kokonaisuus ei ole Vartiosaaresta kiinni. Muistutuksissa esitetään, että osayleiskaavan valmistelu perustuu olettamukseen tai tavoitteeseen, että Helsingin kaupungin asukasmäärä tulisi kasvamaan merkittävästi ja asuntotuotantoa olisi lisättävä hinnalla millä hyvänsä.

Muistutetaan, että Helsingin tiivistyessä on äärimmäisen tärkeää, että seudullisesti tärkeät viheralueet, mm. Laajasalon itärannat, Vartiosaari ja Ramssinniemi säilyvät vapaina saaristorantoina, saarina ja viheralueina koko Helsingin metropolialueen kasvavan asukasmäärän yhteisessä käytössä. Vartiosaaren näytävä kulttuuriympäristö ja luonnon monimuotoisuus yhdistettynä sen keskeiseen sijaintiin on tiivistyvällä ja kasvavalla pääkaupunkiseudulla parhaiten hyödynnettävissä virkistys-, kulttuuri- ja luontomatkailualueena. Esitetään, että jos väestö kasvaa ennustetusti ja kaupunkirakenne tiivistyy vuoteen 2050 mennessä, niin Helsingin voimakkaasti kasvava väestö edellyttää riittävän laajoja, vetovoimaisia ja kulutusta kestäviä virkistysalueita. Vartiosaari on tällaiseen poikkeuksellisen hyvä ja ainutlaatuinen saari, jopa kansainvälisiä metropoleja vertailtaessa. Vartiosaarien monimuotoinen miljöö mahdollistaa myös aktiivisen yhdistys-, virkistystoiminnan viljelypalstoineen, eläintiloineen jne. Näitä tekijöitä on vaalittava ja kehitettävä, jotta kaupunki voisi vielä vuonna 2050 olla edelleenkin inhimillinen asuinpaikka väestötavoitteen toteutumisen jälkeenkin. Kun omaa pihaa ei ole ja ympäröiviä asuinalueita tiivistetään rakentamalla sinne, missä ennen oli tilaa nauttia luonnosta, Vartiosaaren virkistyskäytön säilyttämisen tarve korostuu - se on kaupunkilaisten ja laajemmin kansalaisten yhteinen viherpiha ja lähimetsä.

Nähdään Vartiosaaren merkityksellisyys virkistysalueena niin henkisen kuin fyysisen hyvinvoinnin edistäjänä tiivistyvässä kaupungissa. Pelkät pienet korttelipuistikot eivät riitä palautumiseen vaan tarvitaan myös riittävän laajoja yhtenäisiä luontoalueita. Myös tutkimustieto tukee tätä käsitystä: hiljattain tehdyn suomalaisen tutkimuksen mukaan (Tyrväinen 2007) yli 80 % viheralueilla on suuri merkitys asumisviihtyvyyteen.

Toivotaan, että melun terveyshaittoihin kiinnitetään huomiota Vartiosaaren kaltaisten hiljaisuuden keitaiden kohtalosta päätettäessä. Halutaan kiinnittää huomio Vartiosaaren merkitykseen hiljaisena luontoreittiinä. Helsingin hiljaiset alueet löytyvätkin erityisesti saaristosta, kuten Vartiosaaresta. Valtioneuvoston vuonna 2006 antaman meluntorjuntaa koskevan periaatepäätöksen mukaan hiljaisia alueita tulisi säilyttää. Päätöksen tavoite korostuukin Helsingissä, sillä hiljaisia alueita on Helsingissä verrattain vähän.

Esitetään, että Vartiosaaren suojelu auttaa pääsemään kohti parempaa ilmanlaatua. Vartiosaaren alue toimii koko kasvukautensa myös omalta osaltaan kaupungin keuhkoina ja auttaa myös ilman laadun parantamisessa.

Vastine 90

Laajasalon, Vartiosaaren ja Vuosaaren maankäytön lisäys on itäisen Helsingin kokonaisuudessa merkittävä. Laajasalon-Vartiosaaren akseli on tulevaisuudessa yli 40 000 asukkaan naapurusto. Vuosaaren puolella asukkaita on tulevaisuudessa tätäkin enemmän. Asukasluvut näiltä kahdelta alueelta yhteenlasketuna vastaavat yli kahden Nurmijärven asukaslukua saaristoraitiotien reitin varrella. Alueiden rakentaminen tiivistää merellistä Itä-Helsinkiä, jonka kehittäminen on kaupungin strategiaohjelman "meri"-sisältöjen mukaista.

Vartiosaaren, Ramsinniemen ja Rastilan alueiden täydentäminen on Helsingin merellisen kokonaisuuden täydentämistä. Rakentamisella Vartiosaareen taataan myös alueen saavutettavuuden kehittyminen sekä mahdollistetaan alueen arvokkaan huvila- ja rantavyöhykkeen säilyminen, ja sen hyödyntäminen asumiselle ja palveluille. Vartiosaarta kehitetään asumisen ja virkistyksen ja vapaa-ajan saareksi. Alueen kulttuuriarvot ja luontoarvot lepakoineen on huomioitu suunnittelussa ja tarkentuvat edelleen mahdollisessa asemakaavasuunnittelussa.

Vartiosaaren osayleiskaavaluonnoksen yhtenä keskeisenä ideana on uuden rakentamisen mahdollistaminen kaupunkiin siten, että uusi kaupunkirakenne tukee verkostomaisen raideliikennekaupungin vahvistumista ja tuottavuudeltaan keskeisen alueen - kantakaupungin laajentamista. Vartiosaari sijaitsee tulevan intensiivisen joukkoliikenneyhteyden vyöhykkeellä.

Keskeisenä ajatuksena kasvuennusteessa on seudullinen kasvu, sillä Helsingin metropolialue on jo nykyinkin toiminnallisesti yhtenäinen kaupunkialue. Ajatellen sekä kaupunkituottavuutta että kestäväää kaupunkirakennetta on kaupunkiseudun keskeisimmille alueille edelleen hyvin perusteltua rakentaa. Vaikka yleiskaavan lähtökohdaksi valitussa väestöennusteessa Helsingin väkiluvun kasvun arvioidaan olevan tulevaisuudessa merkittävää, on muiden seudun kuntien arvioitu kasvavan suhteessa vielä nopeammin.

Kritisoitaessa liian suurista kasvuennusteista on huomioitava, että Helsinki on kasvanut parin viime vuoden ajan jopa nopeammin kuin yleiskaavan mitoituksen pohjaksi laaditussa nopean kasvun skenaariossa arvioitiin. Ns. "nopean kasvun skenaario", joka on mitoituksen perusta, vastaa valtuuston asettamaa vuosittaista asuntotuotantotavoitetta (5500 asuntoa vuodessa).

Vartiosaari on kokoonsa ja laatuunsa nähden tällä haavaa virkistysalueena alikäytössä. Virkistyskäyttöä rajoittaa saaren hankala saavutettavuus. Rakennettaessa Vartiosaari myös saaren virkistyskäyttö kasvaa moninkertaiseksi. Se palvelee tällöin saaren, lähiseudun ja koko kaupungin asukkaita.

Vartiosaaren rakentuessa saari avautuu laajempaan käyttöön kaikille helsinkiläisille ja täten parantaa ja lisää helsinkiläisten virkistysmahdollisuuksia ja -palveluja siltojen rakentuessa. Ranta-alueiden huvila-alueet ja itäisen saariston hienot merelliset maisemat on mahdollista kokea uusia saaristo- rantareittejä pitkin. Laajemman joukon on mahdollista nauttia monipuolisesta virkistystarjonnasta. Rannat, vesi ja puistot tarjoavat ympäristön liikkumiseen, virkistäytymiseen ja palautumiseen ja edistävät näin hyvinvointia ja terveyttä.

Kun kaupunki kasvaa, on luontevaa, että uusia alueita otetaan myös asumiskäyttöön. Vartiosaari sijaitsee alueella, jossa on paljon virkistysaluetta asukasta kohden. Vartiosaaren vaikutusalueella (Herttoniemi, Kuloosaari, Laajasalo, Santahamina, Tammisalo, Vartiosaari) on tällä hetkellä viheraluetta n. 190 m² /asukas, joka on lähes kaksinkertainen määrä Helsingin keskiarvoon verrattaessa.

Helsingissä on paljon monipuolisia virkistysalueita eri puolilla kaupunkia niin sisämaassa kuin meren äärelläkin. Kaupungin edustaa kiertää n. 130 kilometriä rantaviivaa, ja yli 300 saaresta useat ovat virkistyskäytössä.

Vartiosaaren asuntorakentaminen toteutetaan AM-ohjelman 2012 mukaisesti siten, että 20 % asunnoista on valtion tukemia tavallisia ja erityisryhmien Ara-vuokra-asuntoja, 40 % Hitas-, osaomistus- ja asumisoikeusasuntoja sekä opiskelija- ja nuorisoasuntoja ja 40 % sääntelemätöntä omistus- ja vuokra-asumista. Jakaamalla pyritään välttämään asukasrakenteen muodostumista sosiaalisesti yksipuoliseksi.

Vartiosaaren tulee uusia palstaviljelyalueita, joista on ollut pulaa Helsingissä. Tavoitteena on, että myös saarella asuvat voivat palstaviljellä aivan oman asuntonsa tuntumassa. Olemassa olevan aktiivisen yhdistystoiminnan on mahdollista jatkua ja laajentua myös saaren rakennuttua.

Vartiosaari tarjoaa merellistä virkistystä: saaren on tulossa useita pienimuotoisempia venepaikkoja, mm. vierailulaitureita, soutuvenevalkama ja rantautumispaikkoja kanooteille. Vartiosaaren rantojen avaaminen yleiseen käyttöön ja virkistysalueiden rakentaminen lisää myös uimapaikkoja ja saunomismahdollisuuksia.

Tutkimusten mukaan esim. alle kolmen kilometrin säteellä asunnosta sijaitsevat virkistysalueet vaikuttavat koettuun terveydentilaan suoraan suhteessa niiden kokoon ja saavutettavuuteen. Toisaalta yhdysvaltalaisen tutkimuksen mukaan puistojen ominaisuuksilla on suurempi merkitys liikunta-aktiivisuuteen kuin koolla ja etäisyydellä. Metsäntutkimuslaitoksen selvityksen mukaan hyvin lyhyetkin ajat metsässä vaikuttavat ihmisen psyykkeeseen ja fyysikkään. On myös käynyt selville, että metsän näkeminen pelkästään ikkunasta virkistää, ja jo viisi minuuttia metsässä vaikuttaa jaksamiseen. Asuin- ja virkistysalue, joka on meren ympäröimä ja sisältää metsää on sekä asukkaille että virkistäytyjille hyväksi.

Vartiosaarella on oma, mutta varsin vähäinen merkityksensä niiden kohteiden ilmanlaatuun, joissa typpi-dioksidin vuosiraja-arvon ylittymistä on havaittu.

5. Vartiosaaren tulevaisuus

Mu259, Mu260, Mu269, Mu272, Mu273, Mu275, Mu276, Mu277 Helsingin Luonnonsuojeluyhdistys ry & Suomen Luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri, **Mu278, Mu280** Laajasalo-Degerö Seura ry (LDS), **Mu281** Ramsinniemenkärjen kotiseutuyhdistys ry, **Mu283, Mu284, Mu286** Vartiosaari seura ry, **Mu287, Mu288, Mu290, Mu291, Mu292, Mu293, Mu294, Mu295** Marjaniemi-Seura, **Mu296, Mu297, Mu298, Mu299** Roihuvuori-seura, **Mu300, Mu301, Mu303, Mu304, Mu305, Mu306, Mu307, Mu308, Mu309** Helsingin asukkaiden luonto- ja ympäristöliike, **Mu310** Helsingiläisten loma- ja virkistysyhdistys ry (HLV) / Björknäs II, **Mu311, Mu313, Ki314, Ki315, Ki316, Mu317, Mu318**

Vastustetaan rakentamista nyt esitetyn osayleiskaavaehdotuksen mukaisena ja laajuisena. Esitetään, että osayleiskaavaehdotus tulee hylätä ja palauttaa uudelleen valmisteltavaksi, ja saarta tulisi kehittää kulttuuriltaan erityisen arvokkaana viher- ja virkistysalueena luonnon virkistyskäytön ja monimuotoisuuden turvaamisen näkökulmasta luonto- ja kulttuurihistoriallisia arvoja kunnioittaen kansallisen kaupunkipuiston suuntaan. Nähdään, että saaren hyödyntäminen virkistyskäyttöön; perusteellinen suunnittelu ja panostaminen kulttuuriin, merellisiin ja metsäympäristöön liittyviin virkistyskäyttömahdollisuuksiin olisi pitkällä tähtäimellä kestävämpää aluesuunnittelua, josta olisi Helsingin kaupungille ja kaupunkilaisille suurempi hyöty. Rakentamalla asuntoja menetetään saaren ainutlaatuinen luonto ja kulttuuriympäristö lopullisesta.

Esitetään, että Vartiosaaren suojelu vastaa Euroopan rakennustaiteellisen perinnön suojelua koskevan yleissopimuksen tavoitteita. Suojelutarve kohdistuu koko Vartiosaaren valtakunnallisesti merkittävään ra-

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

kennettuun kulttuuriympäristöön sekä luonnonympäristöön. Uusi tilanne tulee ottaa huomioon osayleiskaavan uudessa valmistelussa siten, että mahdollisen täydennysrakentamisen on oltava väljempää ja pienempää kuin esitetystä osayleiskaavassa.

Toisaalta esitetään, että saareen ei tulisi välttämättä rakentaa edes kevyen liikenteen siltaa, ja että virkistyskäyttö on mahdollista ilman siltoja tai muitakaan laajoja infrastruktuurihankkeita. Perustellaan, että Vartiosaaren suunnittelun tulee perustua luonnonmukaisuuteen ja historialliseen jatkuvuuteen. Kehittämisen lähtökohdaksi sopii saarelle vakiintuneiden toimintojen edistäminen ja vahvistaminen ensisijaisesti olevaa rakennusperintöä hyödyntämällä. Esitetään, että alkuperäinen virkistysvaihtoehto, 0+ -vaihtoehto ja Vartiosaari seura ry:n esittämä vaihtoehto ovat suoraan toteuttamiskelpoisia ja turvaavat Vartiosaaren kulttuuri- ja luontoarvot. Tuetaan Vartiosaaren virkistyskäytön kehittämistä kestäväällä ja harkitulla tavalla. Liikenne tulisi hoitaa toimivalla vesiliikenteellä, vierasvenelaitureilla sekä veneilykauden ulkopuolella ponttonisillalla. Saaren tavoitettavuuden kannalta ensisijaista on selvittää ja toteuttaa veneliikenteen kehittämisen vaatimat toimenpiteet ja rahoitus.

Viljelypalstat ja yhdistysten kiinteistöt nähdään tärkeinä, ja toivotaan, että ne ovat siellä myös tulevaisuudessa. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaita huviloita tulisi hyödyntää kaavaehdotuksessakin mainittuina kahviloina ja ravintoloina tai vaikkapa työpajoina. Huolehditaan kaupungin huviloista ja rakennuksista, jotka ovat vaarassa ränsistyä korjaamattomaan kuntoon. Muistutuksissa kannatusta saa sekä nykyisin osaksi tyhjillään olevien rakennusten säilymisen turvaaminen ympärivuotisella käyttönollalla että Vartiosaaren säilyttäminen kesäasunto- ja virkistyskäytössä.

Sillat rakentamalla voitaisiin mahdollistaa ulkoilu- ja virkistysalueen syntyminen, jossa luontoa ja saaren historiaa kunnioitettaisiin. Virkistysaari kaupungissa olisi myös ekologista, koska ei tarvitse lähteä automatkan päähän virkistäytymään. Useat ovat valmiita elämään ilman autoa, mutta tällaisen elämäntavan yksi keskeinen tekijä ovat lähipalvelut, kuten luonto. Rikkaalla luonnolla on ympäristön lisäksi tärkeitä fyysisiä ja psyykkisiä ja elämän laatua parantavia terveysvaikutuksia, ja myös taloudellisia seurannaisvaikutuksia.

Toisaalta esitetään, että Vartiosaaresta ei tulisi tehdä toista Seurasaarta ja toisaalta sitä, että Vartiosaarta tulee käsitellä kaavoissa "Itä-Helsingin Seurasaarena". Nähdään, että Vartiosaaren ulkomuseo ja luontokeidas olisi hieno mahdollisuus. Nähdään Vartiosaareissa suuri potentiaali helsinkiläisten omaksi Nuuksiksi. Viitataan HS:n mielipidekirjoitukseen 24.1.2016 "Vartiosaaren asfaltointi ei ole kaupunkilaisten etu" / Veikko Tarvainen.

Ehdotetaan myös, että saaresta tulisi kehittää kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävä ja matkailua edistävä kansallinen kaupunkipuisto. Matkailun kannalta Helsingin valttikortiksi nähdään juuri vehreys ja luonto, mutta se on ennen kaikkea osa kaupungin olemusta. Markkinointia tulisi tehostaa.

Muistutetaan, että jos Vartiosaaren rakentaminen kuitenkin vastustuksesta huolimatta toteutuu, tulisi se rakentaa mahdollisimman paljon luontoa huomioon ottaen, mieluummin pientalovaltaisena asuinalueena, kuten omakoti-, pari- ja rivitaloja. Esitetään, että uudisrakentamista ja suojelua on mahdollista ja toivottavaakin kehittää saarella, esim. paikallisiin ilmasto-olosuhteisiin sopiva ekokylätoiminta. Vartiosaarta voidaan suojelukohteenakin kehittää esimerkiksi saaristolaiskulttuuri-, kulttuuri-, taide-, luonto-, virkistys-, kuntoutus-, liikunta-, majoitus-, leirintä-, pienvene-, ja erilaisten sosiaalisten palveluiden ja aktiviteettien käyttämiseen. Saarelle mahtuu näihin toimintoihin liittyvää rakentamista, kunhan se sovitetaan ympäristönsä nykyisen huvila- ja loma-asutuksen tapaan.

Yhdessä kirjeessä ollaan vahvasti Vartiosaaren osayleiskaavan etenemisen kannalla.

Vastine 91

Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi Vartiosaaren osayleiskaavan suunnitteluperiaatteet 26.11.2013. Suunnitteluperiaatteiden mukaan Vartiosaaresta suunnitellaan omaleimainen, monipuolinen ja tiiviisti rakennettu saaristokaupunginosa, jossa on sekä asumista että kaikkia helsinkiläisiä palvelevia virkistys- ja vapaa-ajan toimintoja. Lautakunta edellytti, että osayleiskaavaan liitetään määräys, jonka mukaan rakentamista alueella ei saa aloittaa ennen kuin raitiovaunuyhteydestä saareen on tehty sitova päätös ja että on erikseen selvitettävä, onko alueesta mahdollista tehdä vähäautoinen tietyin keinoin.

Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi Vartiosaaren osayleiskaavaaluonnoksen 12.5.2015, sekä osayleiskaavaehdotuksen 1.12.2015, jotka ovat suunnitteluperiaatteiden mukainen. Vartiosaaren uusi 5 000–7 000 asukkaan merellinen kaupunginosa tukeutuu raitiotieyhteyteen. Laajasalon ja Vuosaaren välissä sijaitsevan Vartiosaaren rakentaminen eheyttää kaupunkirakennetta ja avaa uusia joukkoliikenteen, pyöräilyn ja jalankulun yhteyksiä sekä virkistysreittejä Itä-Helsinkiin. Uusi asuinalue liittyy osaksi keskustasta Vuosaareen kulkevaa raitiotieverkostoa ja pyöräilyn laatukäytävää. Sillat liittävätkin Vartiosaaren myös osaksi Itä-Helsingin kulttuuripuiston virkistysreittejä.

Saaren rantoja kiertävä kulttuurihistoriallisesti arvokas huvilaympäristö, monipuolinen luonto ja meri ovat suunnittelun lähtökohtana ja tekevät asuinalueesta ainutlaatuisen. Uusi tiiviisti rakennettu moderni asuinalue sijoittuu saaren keskiosiin sen halki kulkevan pääkadun ja raitiotien varrelle. Vihreällä rantavyöhykkeellä puutarhamaista huvila-alueita täydennysrakennetaan maltillisesti ja uuden rantareitin varteen syntyy monipuolinen merellinen virkistysalue. Vartiosaaresta kehittyy Itä-Helsingin kulttuuripuiston huippukohde.

Osayleiskaavan toteutumisen myötä Vartiosaaresta kehitetään saaristokaupunginosa, jonka identiteetti rakentuu merellisyyteen, kulttuurihistoriaan ja ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväan rakentamiseen. Vartiosaaresta nostetaan esille saaren omat erityispiirteet asuinympäristönä - rauhallinen, merellinen ja luonnonläheinen asuin- ja virkistysaari - ja luodaan niiden varaan uusia ja ennakkoluulottomia ratkaisuja. Tämä tarkoittaa mm. uudenlaisten modernien asumisratkaisujen ja merellisten palvelukonseptien luomista, sekä saaren rantojen ja huviloiden avaamista laajaan virkistyskäyttöön niiden kulttuurihistoriallisia arvoja kunnioittaen.

Yhteistyössä Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen kanssa järjestettiin syksyllä 2014 'Tulevaisuusklinit', joissa pohdittiin asumista, työntekeä, energiakysymyksiä, viherympäristöä ja liikkumista tulevaisuudessa. Tuoreiden suunnitteluideoiden keräämiseksi ja rakentamista kannattavien ja vastustavien kantojen yhteensovittamiseksi Vartiosaaren suunnitteluprosessissa otettiin mukaan ennakoiva, vaihtoehtoisia kehitysmahdollisuuksia avaava tulevaisuusnäkökulma. Vastakkainasettelun sijaan pyrittiin katsomaan pitkälle tulevaisuuteen ja pohtimaan Vartiosaarta asuinalueena, jossa voisi toteutua tulevaisuuden kaupunkisuunnittelu ja -elämä uudella, raikkaalla ja kestäväällä tavalla.

Päättyessään Vartiosaaren tulevasta maankäytöstä poliittiset toimielimet suorittavat kokonaisharkinnan Vartiosaaren rakentamisen suhteesta Vartiosaaren säilyttämiseen virkistysaarena tulevaisuuden Helsingissä, sekä lausunnoissa, muistutuksissa ja kirjeissä esille tuotuihin ja muihin asiakysymyksiin.

6. Lepakot, linnut ja muut eläimet sekä kasvit, käyvät ja geologiset kohteet

Mu259, Mu262 Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys, **Mu263 Mu265, Mu267, Mu275, Mu276, Mu277** Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry & Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri, **Mu280** Laajasalo-Degerö Seura ry (LDS), **Mu293, Mu299** Roihuvuori-seura, **Mu309** Helsingin asukkaiden luonto- ja ympäristöliike, **Mu317**

Lepakot

Muistutetaan, että Vartiosaari on kokonaisuudessaan arvoluokan I lepakkoaluetta. Siellä tavataan pohjanlepakkoja, vesisiippoja, viiksisiippoja ja korvayökköjä. Kaikki lepakkolajit kuuluvat liito-oravan tavoin tiukan suojelun piiriin eikä suunnittelussa tule ottaa riskejä niiden suojelun suhteen. Suomen kaikki lepakkolajit ovat luonnonsuojelulain (LSL 29 §) nojalla rauhoitettuja. Ne kuuluvat EU:n luontodirektiivin 1992/43/ETY liitteen IV(a) tiukkaa suojelua vaativiin lajeihin, joiden levähdys- ja lisääntymispaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä koko Euroopan Unionin alueella, ja Luonnonsuojelulain 49 §:n kiellot koskevat niitä. Suomi kuuluu myös Euroopan lepakoidensuojelusopimukseen (EURO-BATS), jonka osapuolimaiden on mm. pyrittävä säästämään lepakoiden ruokailualueita, ja nähdään, että asuinalueiden rakentamisella rikottaisiin muun muassa edellä mainittua EU:n luontodirektiiviä vastaan.

Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmässä koko Vartiosaari on merkitty tärkeäksi lepakkoalueeksi (LTJ/IIk), samoin Yrjö Siivosen tekemässä vuoden 2003 selvityksessä. Kaupungin omassa luontotietojärjestelmässä kuvataan lepakoiden liikkumista Vartiosaaren ja Vartiokylänlahden muiden lepakkoalueiden välillä. Myös ksv: teettämässä tuoreessa selvityksessä "Helsingin lepakkolajisto ja tärkeät lepakkoalueet vuonna 2014" (Wermundsen Consulting Oy, Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2014:38) koko Vartiosaari on arvokkainta 1. luokan lepakkoaluetta, mutta osayleiskaavaehdotus on jättänyt tämän selvityksen täysin huomiotta. Osayleiskaavaehdotus irrallaan ympäröivistä alueista jättää myös huomiotta sen, kuinka keskeinen osa Vartiosaari on itäisen saariston lepakkovyöhykkeessä.

Esitetään, että lepakkoselvityksessä (2011-12 Wermundsen, Mäkelä /FCG) tehdään tulkintoja ja annetaan toimenpide-ehdotuksia, joita luonnonsuojelulain ja luontodirektiivin mukaisena nimettynä viranomaisena Suomessa saavat tehdä ainoastaan luonnontieteen keskusmuseo ja Suomen ympäristökeskus. Esitetään, että selvitys on tältä osin virheellinen ja sitä ei ole korjattu, ja se jättää huomiotta, että kaislikkoalueet reunoineen muodostavat vesisiipoille keskeisen saalistusalueen. Osayleiskaavaluonnoksen kartat rakennusalueista ovat päällekkäin osan saarella todetuista lisääntymis- ja levähdyspaikoista kanssa ja rakennusalueet menevät olennaisesti päällekkäin Wermundsenin 2012 havaitsemien herkkien viiksi- ja isoviiksisiippojen ruokailualueiden kanssa. Tutkimus on hyvä, mutta johtopäätöksissä on selvästi haluttu suosia rakentamista, ja se ei vaikuta puolueettomalta. Koetaan, että raportissa ei käsitellä tarkasti eri maankäyttövaihtoehtoja ja niiden merkitystä lepakoille, koska riittävän yksityiskohtaisia suunnitelmia ei vielä ole, ja ettei raporttia ei ole hyödynnetty kaavoituksen suunnittelussa riittävästi. Tämä näkyy erityisesti saaren lounaisosassa.

Esitetään, että osayleiskaavaehdotuksessa lepakoiden olosuhteita on heikennetty vielä lisää osayleiskaavaluonnokseen verrattuna. Kaikki lepakoille varatut liikkumiskäytävät ovat edelleen osayleiskaavatyötä varten tehtyyn lepakkoselvitykseen nähden liian kapeita ja raideliikenneyhteys katkoo ne.

Lepakkoalueena saari on monilajisuudessaan Etelä-Suomenkin mittakaavassa poikkeuksellinen, ja saaren asuinrakentaminen aiheuttaisi eri lepakkolajeille suurta haittaa niiden saalistusalueiden ja levähdyspaikkojen tuhoutumisen, melun ja valaistuksen lisääntymisen sekä liikenteestä johtuvien törmäysriskien

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

vuoksi. Jättämällä erityisesti tuorein lepakkoselvitys huomioimatta ja noudattamatta osayleiskaavatyöstä varten tilatun selvityksen havainnot ja lajeista ei lepakoiden osalta ole huomioitu selvitysten asettamia reunaehtoja.

Linnut ja geologiset kohteet

Muistutetaan, että Helsingin luontotietojärjestelmän mukaan yli puolet saaren pinta-alasta on arvokkaita luontokohteita: kasvi-, lintu-, kääpä- ja metsäkohteita sekä geologisia kohteita. Luontotietojärjestelmän mukaan Vartiosaarella on myös arvokkaita lintu- ja geologisia kohteita. Linnustollista merkitystä Vartiosaarella on erityisesti muuttolintujen kannalta, sillä saari sijaitsee lintujen muuttoreitillä Vuosaaresta Santahaminaan ja edelleen saaristoa ja merta kohti (Ellermaa 2013). Luontotietojärjestelmän mukaan Vartiosaarella on kaksi linnustollisesti arvokasta aluetta. Näiden kohteiden tiedot ovat kuitenkin peräisin yli 10 vuoden takaa, joten on selvää, että alueelle olisi pitänyt laatia uusi linnustoselvitys kaavatyön yhteydessä. Kaavoituksen tulee perustua ajantasaisiin ja riittäviin selvityksiin, jotta kaavan vaikutuksia voidaan ylipäänsä arvioida. Alueen keskeisiä muuttolintuja ovat varpuslinnut, petolinnut ja kyyhkyt, jotka hyötyvät yhtenäisestä metsäisestä linjasta.

Vartiosaari on myös itsessään tärkeä lintualue, sillä saaren metsät yhdessä Ramsinniemen ja muiden ympäröivien metsäisten kohteiden kanssa tarjoavat metsälinnuille hyviä pesimäpaikkoja. Vartiosaaren rakentaminen tuhoaisi saaren metsäisen luonteen ja heikentäisi pesintää sekä muuttolintujen kulkureittinä toimivaa yhteyttä. Myös lintujen osalta on helppo hahmottaa laajan viherkokonaisuuden merkitys. Kun lintulajien uhanalaisuus kasvaa, asia on otettava vakavasti.

Vartiosaari on tärkeä erityisesti muuttolintujen kannalta. Esitetään, että kaavatyössä ei ole tehty uusia lintukartoituksia, vaan käytetty yli 10 vuotta vanhoja selvityksiä. Kaavoituksen tulee perustua ajantasaisiin ja riittäviin selvityksiin, jotta kaavan vaikutuksia voidaan ylipäänsä arvioida. Linnustoselvitysten puutteellisuus alueella on merkittävä ongelma, varsinkin, kun esimerkiksi Zonation-tietokannan mukaan Vartiosaari on Helsingin kärkikohteita luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Koska alue voi olla merkittävä luonnon monimuotoisuuden kannalta kattavat luontoselvitykset pitää olla päätöksentekoa varten.

Suppeahkot virkistysalueet, joilla luonto-, maisema- ja kulttuurihistorialliset sekä geologiset arvot tulee kaavamääräyksen mukaan periaatteessa säilyttää, eivät tosiasiallisesti takaa ympäristön säilymistä näillä rajatuillakaan alueilla. Vartiosaaren ainutlaatuisia geologisia esiintymiä sisältävä luonto ei kestäisi esitettyä muutosta ja syntyvää kulutusta. Kaupunginmuseo on osoittanut suunnitellulla kerrostaloalueella sijaitsevan mahdollisesti muinaishauta, toisaalla kummeli ja liuskekivilouhos, joiden alueilla tulee myös säilyttää kulttuurihistorialliset ja geologiset arvot.

Muut eläimet

Helsingin itäisen vihersormen alueella asuu lukematon määrä eläinyksilöitä, joille alue nyky muodossaan on elinehto. Vartiosaaren herkkä, selvitysten perusteella harvinaisia eläinlajeja sisältävä luonto ei kestäisi esitettyä muutosta ja syntyvää kulutusta. Monille eläimille alue toimii kulkuväylänä.

Muistutetaan, että vastuullamme on huomioida myös eläimet ja luonto maankäytössä:

http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Lajit/Uhanalaiset_lajit/Kansainvaliset_vastuulajit

Kasvit

Vartiosaaren herkkä, selvitysten perusteella harvinaisia kasvilajeja ja ainutlaatuisia kasvupaikkoja sisältävä luonto ei kestäisi esitettyä muutosta ja syntyvää kulutusta. Luontotietojärjestelmän mukaan Vartiosaarella on arvokkaita kasvikohteita. Helsingin itäisen vihersormen alueella asuu lukematon määrä kas-

viyksilöitä, joille alue nyky muodossaan on elinehto. Saarella on Suomen ainoa tunnettu rantaruttojuuri-
esiintymä ja harvinaislaatuinen kotkansiipilehto. Ainutlaatuiset rauhoitetut kasvit eivät säily, jos osa Varti-
osaaren luonnosta tuhoutuu, ja koko biodiversiteetti tarvitaan
(http://www.hel.fi/hel2/ymk/julkaisut/oppaat/esitteet/Lusu_esite/sivu31.pdf)

Käävät

Alueella on runsaasti vähintään 150-vuotiaita kilpikaarnamäntyjä ja sieltä on tavattu muun muassa harvi-
nainen aarniolaji salokääpää.

Vastine 92

Lepakot

Vartiosaaren lepakkoselvityksen (2013) perusteella on mahdollista välttää lepakkokannalle haitallisia vai-
kutuksia saaren maankäyttöä suunniteltaessa. Suomen kaikki lepakkolajit ovat luonnonsuojelulain (LSL
29 §) nojalla rauhoitettuja. Ne kuuluvat myös EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin, joiden levähdys-
ja lisääntymispaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä koko Euroopan Unionin alueella. Varti-
osaari on luokiteltu 1. luokan lepakkoalueeksi Helsingin luontotietojärjestelmässä.

Osayleiskaavassa rakentamisalueet on sijoitettu siten, että asemakaavoituksessa voidaan turvata lepak-
kojen lisääntymis- ja levähdyspaikat. Lisäksi määrätään, että luonnonsuojelulain 49§:n perusteella suojel-
tuja lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai talvehtimispaikkoja, ei saa heikentää eikä hävittää.
Puustoa on hoidettava lajien elinolot huomioon ottaen.

Alueella ei ole muita LSL 49 §:ssä tarkoitettuja luontodirektiivin liitteen IV lajeja eikä LSL 47 §:ssä mainit-
tujen erityisen suojeltavien ja muiden säännöksessä mainittujen lajien esiintymispaikkoja.

Linnut ja geologiset kohteet

Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmä kattaa kasvillisuus-, lintu-, geologiset-, lepakko-, matelija- ja
sammakko, kääpä- ja metsäkohteet sekä suojellut luontokohteet. Helsingin luontotietojärjestelmä on laa-
dukas ja Suomen mittakaavassa poikkeuksellisen kattava luontotiedon lähde, jonka etuja Helsingissä ovat
jatkuva tietojen päivittyminen ja yhteismitallisuus koko kaupungin luontoarvojen kesken. Tarkempia selvi-
tyksiä tehdään jatkosuunnittelun yhteydessä tarpeiden mukaan.

Suuri asukasmäärä, uudisrakentamisen volyyymi ja tehostuva virkistyskäyttö muuttavat linnuston elinolo-
suhteita saarella. Käytön lisääntyessä metsäluonnon kulutus lisääntyy ja linnusto jonkin verran häiriintyy.
Rakentamisen vuoksi tehtävät metsien hakkuut sekä kaislikkoisen lahden täyttö saaren länsiosassa hei-
kentävät linnuston elinoloja paikallisesti. Rakentamisen aikaiset meluhaitat voivat häiritä linnustoa erityi-
sesti pesintäaikana, ja onkin syytä arvioida rakennusvaiheessa, onko rakennustöiden melulla vaikutusta
linnustoon.

Länsiosan lintukohteesta (III lk.) pääosa jää rakentamisalueiden alle rakentamisen seurauksena. Rannoille
sijoittuvat lintukohteen alueet säilyvät pääosin nykyisellään, mutta linnusto voi häiriintyä lisääntyvästä vir-
kistyskäytöstä. Pohjoismetsän lintukohteesta (III lk.) noin 2/3 jää rakentamisalueen alle. Säädystyvä lintu-
kohteen alue sijoittuu siten, että se säilyy melko entisellään jyrkistä maastonmuodoista johtuen.

Laajasalon uimarannan lintukohde (III lk.) sivuaa Vartiosaarta ja osuu suunnittelualueelle lähinnä Repo-
salmessa. Rakentaminen vaikuttaa lintukohteeseen lähinnä Reposalmen sillan osalta, rakentamisen suo-
ranaiset vaikutukset ovat pienet.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

Vartiosaassa on luontotietojärjestelmän mukaan 8 geologisesti tai geomorfologisesti arvokasta kohdetta, joista kaksi on 1.luokan, kolme 2. luokan ja kolme kolmen luokan kohdetta. Kahteen 1. luokan (arvokas kallioalue ja siirtolohkare) kohteeseen rakentamisella ei ole vaikutusta, kuten ei myöskään kahteen 2. luokan (hiidenkirnu ja itäosan kalkkipitoinen kallio) ja yhteen 3. luokan (Vartiokylänlahti-Mustavuori kallioperän murroslinja) kohteeseen. Yhteen 2. luokan kohteeseen (muinaisrantakivikko) rakentaminen vaikuttaa siten, että puolet muinaisrantakivikosta sijoittuu viheralueelle ja tulee säilymään nykyisen kaltaisena, hieman alle puolet jää rakentamisen alle.

Kahta 3. luokan kohdetta (vanha liuskelouhos ja kalkkipitoinen kallio) ajatellen kaavakarttaan on lisätty kulttuuriperintökohteiden kaavamääräys: "Alueella sijaitsevien historiallisten rakenteiden ja kerrostumien poistaminen on sallittua vain erityisestä syystä ja riittävän arkeologisen dokumentoinnin jälkeen. Aluetta koskevista suunnitelmista on kuultava museoviranomaisia." Liuskekivilouhos ympäristöineen on merkitty aluemerkinällä V/s ja A/s, jossa alueen luonto-, maisema- ja kulttuurihistorialliset sekä geologiset arvot tulee säilyttää. Louhoksen sijainti tutkitaan asemakaavavaiheessa, jolloin puisto- ja rakentamisalueet suunnitellaan tarkemmin louhoksen sijainti huomioiden. Saaren koillisosassa sijaitseva kummeli on merkitty osayleiskaavaan kohdemerkinnällä ja siihen liittyvällä suojelumerkinällä s (suojeltava alueen osa).

Muut eläimet

Suomella katsotaan olevan kansainvälinen vastuu tiettyjen pohjoisten alkuperäislajien säilyttämisestä. Vastuulajit eivät välttämättä ole uhanalaisia. Vastuu merkitsee lähinnä sitä, että lajin seuranta ja tutkimusta on tehostettava ja että lajin elinympäristö tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa. Lain-säädännössä määriteltyä asemaa vastuulajeilla ei ole. Vastuulajien suojelussa katsotaan koko Suomen tilannetta, ei yhden yksittäisen alueen esiintymiä.

Kasvit

Vartiosaaren luoteinen lehtoalue (II lk.) jää osin rakentamisalueen alle. Luoteisen lehtoalueen osat, jotka on osoitettu kaavassa puistiksi, säilyvät osittain, mutta niiden halki tulee uusi, nykyistä polustoa mukaileva virkistysreitti, joka johtaa rantaan. Vartiosaassa on yksi rauhoitettu kasvukohde eli rantaruttojuuren esiintymä, joka on Suomen ainoa esiintymä. Rantaruttojuuren kasvupaikka on merkitty osayleiskaavaehdotuksessa suojelualue-merkinnällä (SL). Rantaruttojuuri sijaitsee ranta-alueella, alun perin osana vanhan huvilan pihapiiriä. Osayleiskaavan esittämä rakentaminen ei uhkaa rantaruttojuuren esiintymää tai heikennä sen kasvuoloja. Rantaruttojuuren kasvustoa on mahdollista varjella lisääntyvältä kulutukselta esim. kulunohjauksen, opastuksen tai aitaamisen keinoin tulevaisuudessa.

Käävät

Vartiosaaren itä- ja keskiosan metsien (LTJ/II lk) arvokkaat kääpäkohteet muodostuvat kahdesta erillisestä osa-alueesta. Näistä pienempi läntinen alue jää rakentamisalueen alle. Suurempi itäinen alue jää osittain rakentamisalueen alle, noin kolmannes tästä säilyy nykyisellään.

Erityisen arvokkaita kääpiä Vartiosaassa on kaksi esiintymää: yksi salokääpäesiintymä (VU eli vaaran-tunut laji) sekä yksi huopakääpäesiintymä (NT eli silmälläpidettävä laji). Salokääpäesiintymä on osayleis-kaavan korttelialueella, jonka rakentamisalueiden rajauksia voidaan asemakaavoitusvaiheessa tarkistaa kääpäalueet huomioiden (mm. rakentamisen rajaus siten, että esiintymät on mahdollista säilyttää viher-alueella).

7. Metsät

Mu259, Mu271, Mu275, Mu276, Mu277 Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry & Suomen luonnonsuojelu-
liiton Uudenmaan piiri, **Mu293, Mu296, Mu309** Helsingin asukkaiden luonto- ja ympäristöliike

Luontojärjestöjen arvometsäesityksessä osa Vartiosaaren metsistä esitetään luonnonsuojelualueiksi ja lo-
put säilytettäväksi LUO-merkinnöin. Yli 80 % saaren metsistä on todettu Etelä-Suomen metsäluonnon mo-
nimuotoisuusohjelman (METSO) kriteerien mukaisiksi arvometsiksi. METSO-selvitys (vuoden 2011 in-
ventointien loppuraportti) osoittaa kiistatta Vartiosaaren ainutlaatuisuuden metsien monimuotoisuuden
suhteen: valtaosa saaren keskiosasta vaihtelevine metsätyypeineen täyttää metsien monimuotoisuuden
turvaamiseen tähtäävän METSO-ohjelman valintakriteerit. Rakentaminen tuhoaisi nämä alueet käytän-
nössä kokonaan.

Esitetään, että kaavassa rakentamatta jätettävät alueet ovat pieniä ja pirstaleisia. Metsän ekologia ei kestä
sen pirstomista, sillä reunavaikutus tulee vaikuttamaan kaikkialla, jolloin luontoarvot tuhoutuvat. Ekologiset
arvot on sivuutettu. Suuri osa metsistä jää rakentamisen alle ja loput metsät ja muut luontoalueet muuttu-
vat käytännössä hoidetuiksi ja puistomaisiksi kaupunkimetsiksi tai tiheän asutuksen kuluttamiksi polkula-
birinteiksi. Vartiosaaren metsien muuttaminen puistoiksi olisi paha virhe.

Muistutetaan, että Vartiosaari on osa keskeistä vihersormea ja metsäverkostoa ja suunnitelmat ovat risti-
riidassa ympäristölautakunnan virkistysaluekäyttöä puoltavan lausuntoehdotuksenkin kanssa: "Vartiosaari
on yksi Helsingin metsäverkoston laajimmista metsäalueista, metsäluonnon ydinalueista, jotka tulisi pyrkiä
säilyttämään rakentamattomina. Suurin osa metsäalueesta sijaitsee saaren keskiosassa, jonne rakenta-
mista esitetään. Vartiosaaren metsäalue sijoittuu Itä-Helsingin kulttuuripuiston vihersormelle. Metsäinen
runkoyhteys Laajasalosta Meri-Rastilaan ylläpitää vihersormea ja sen toimivuus kaupunkiekologisena yh-
teytensä tulee turvata."

Vastine 93

Vartiosaaren METSO-inventoinnin (2011) mukaan alueella ei ole metsälain 10 §:n mukaisia erityisen tär-
keitä elinympäristöjä, eikä luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia suojeltuja luontotyyppisiä (jalopuumetsiä,
pähkinäpensaslehtoja, tervaleppäkorpiä, hiekkarantoja, merenrantaniittyjä, hiekkadyynejä, katajaketoja,
lehdesniittyjä ja suuria maisemapuita). Vartiosaarella on pari pientä luonnonhiekkarantaa, jotka eivät kui-
tenkaan kokonsa puolesta täytä luontotyyppivaatimuksia, myöskään luontotyyppikriteerit täyttäviä meren-
rantaniittyjä ei ole.

Metsien luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävää metsäaluetta on n. 2/3 osaa saaren metsistä.
Näistä metsistä noin 2/3 jää rakentamisalueen alle ja noin kolmannes säilyy entisellään. Rakentamisen
jälkeen Vartiosaari ei ole enää metsäluonnon ydinalue, mutta Vartiosaari on edelleen metsäinen runkoyh-
teys.

Metsien elinvoimaisuus muuttuvassa ympäristössä turvataan mm. ennakoivan metsänhoidon ja huleve-
sisuunnittelun keinoin.

8. Maisema

Mu267, Mu273, Mu275, Mu278, Mu286 Vartiosaari seura ry, **Mu293, Mu299** Roihuvuori-seura

Muistutuksissa tuodaan esiin, että Vartiosaaren ainutlaatuinen maisema heijastaa yhtä aikaa yhteisen kulttuurin ja yhteisen luonnon historiaa. Kuten Vartiosaaren kulttuuriympäristöselvityksessä (2013, 4) todetaan, saari on Villingin ohella viimeisiä huvilasaaria Helsingissä, joka on suurmaisemassa säilyttänyt ehjän ranta- ja metsäsilhuettinsa.

Esitetään, että suunnittelussa ei ole lainkaan huomioitu maisemakokonaisuutta, ja osayleiskaavaehdotuksessa esitetty rakentaminen tuhoaisi Vartiosaaren maisemakuvan ja ehjän ranta- ja metsäsilhuetin, sekä hienoja merellisiä näkymiä Itä-Helsingin saaristossa; vuosisatoja säilyneen saaristoluonnon ja –maise-man. Kallahdensenlän suunnan venereiteiltä ja toisaalta Jollaksen suunnasta näkymät tullevat muuttumaan hyvin paljon.

Vartiosaaresta tehty maisemaselvitys (Vartiosaaren maisemaselvitys, Heidi Koponen, Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto, ympäristötoimisto) sekä kulttuuriympäristöselvitys (Vartiosaaren kulttuuriympäristöselvitys – historia, ominaispiirteet, arvot ja merkitys, Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2013:2, Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy) tuovat hyvin esille Vartiosaaren erityisyyden luonnonkauniiseen maisemaan sata vuotta sitten rakentuneena kesähuviloiden keskittymänä ja näihin päiviin asti erittäin hyvin säilyneenä kokonaisuutena.

Viitataan lakiin saariston kehityksen edistämisestä (494/1981). Lain 8 § edellyttää alueiden suunnittelussa suojaamaan 2 §:ssä mainittua saariston maisemakuvaa ja luontoa ympäristöhaitoilta. Valtioneuvoston asetuksen (1296/2011) 2§ mukaan laissa mainittuja saaristokuntaa koskevia säännöksiä sovelletaan luetteloiduissa kunnissa oleviin saariin, joihin ei ole kiinteää tieyhteyttä ja luettelossa on mainittu Helsinki.

Vastine 94

Osayleiskaavan tavoitteena on rakennetun kulttuuriympäristön säilyminen ja kehittyminen Vartiosaaren kesähuvila-asutuksen kannalta tärkeillä ranta-alueilla. Osayleiskaava merkitsee suuria muutoksia vehreän huvilasaaren kaupunki- ja maisemakuvaan sekä ympäristöön saaren keskiosassa, joka osayleiskaavassa on osoitettu uudisrakentamiseen.

Koko Vartiosaaren huvila- ja rantavyöhykettä täydennysrakennetaan ympäristön arvoja säilyttäen sekä mittakaavaa, arkkitehtuuria ja materiaaleja kunnioittaen. Vartiosaaren itärannalla on paremmat edellytykset säilyä Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila- asutuksen perinteisen maisemakuvan mukaisena ja tätä maisemakuvaa on myös historiallisten puutarhojen restauroinnin, näkymien avaamisen ja muiden toimenpiteiden avulla mahdollista kohentaa. Erityisesti itärannalla säilyvä metsä- ja puutarhakulttuurin vyöhyke edesauttaa ja turvaa siten osaltaan RKY2009:n tavoitteiden mukaisen valtakunnallisesti merkittävän höyrylaivareitteihin liittyneen kesähuvila- asutuksen ja siihen liittyvän rakennetun kulttuuriympäristön ja sen maisemakuvan säilymisen edellytykset laajemmassa maisemassa. Saaren maisemakuva itäiseen saaristoon päin säilyy vihreänä, ja pohjoisen, lounaan ja luoteen suuntiin rantavyöhyke muuttuu rakennetumaksi. Korkea uudisrakentaminen näkyy Vartiokylänlahden ja Itäsaariston suurmaisemassa ja silhuettissa.

Sillat muuttavat maisemaa. Reposalmen silta muuttaa Reposalmen ja Laajasalon puoleisen rannan luonnetta rakennetuksi ympäristöksi, jonka uusi elementti on ajoneuvo- joukko- ja kevytliikennettä välittävä silta. Ramsinniemen joukko- ja kevyen liikenteen silta uutena elementtinä muuttaa myös Ramsinsalmen ja Ramsinniemen kärjen luonnetta rakennetuksi. Siltojen suunnittelussa on otettava huomioon maisemalliset arvot ja niiden säilyminen.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

Saaristolain 2 §:n mukaan valtion ja kuntien toimin on pyrittävä turvaamaan saariston kiinteä asutus luomalla väestölle riittävät mahdollisuudet toimeentuloon, liikkumiseen ja peruspalvelujen saantiin sekä suojaamaan saariston maisemakuvaa ja luontoa ympäristöhaitoilta.

Saaristolain 2 § ei velvoita, vaan asettaa tavoitteen kunnalle saaristoa suunniteltaessa. Kaupungin näkemys mukaan osayleiskaavalla nimenomaan luodaan väestölle mahdollisuus liikkumiseen, toimeentuloon ja peruspalvelujen saantiin joukkoliikenteeseen, pyöräilyyn ja jalankulkuun tukeutuen ympäristöhaittoja aiheuttamatta. Vartiosaaren kehittäminen asuinalueeksi on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja Helsingin strategiaohjelman mukaisten tavoitteiden mukainen ratkaisu. Vartiosaaren osayleiskaavatyössä on sovittu yhteen keskenään ristiriitaisia valtakunnallisia tavoitteita; yhtäältä valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa ja Helsingin strategiaohjelmassa esitetty tonttimaan riittävyys, maankäytön tiivistämistavoite, joukkoliikenteeseen tukeutuva yhdyskuntarakenne pääkaupunkiseudulla sekä varautuminen yhdyskuntarakentamisen edellyttämään raideliikenteen laajentamiseen ja toisaalta koko Vartiosaari valtakunnallisesti arvokkaana rakennettuna kulttuuriympäristönä.

9. Taloudellisuus

Mu273, Mu290, Mu300, Mu307

Muistutetaan, että liikenne- ja muun infran rakentaminen Vartiosaaren haasteelliseen maastoon olisi erittäin kallista; saariston rakentaminen on kaikkein kalleinta. Koetaan, että julkisin investoinnein tuettaisiin näin yksityistä pääomaa ja harvojen etuoikeuksia.

Viitataan osayleiskaavaehdotuksen selostukseen, jossa sanotaan, että Vartiosaaren sijainti lähellä Helsingin keskustaa ja valmiin kaupunkirakenteen keskellä antaa asuinrakentamiselle edulliset kaupunkitaloudelliset lähtökohdat. Pohditaan, mihin perustuu näkemys, että asuntojen rakentaminen nyt vain vesiteitse tavoitettavaan, luonnonvaraiseen saareen olisi kaupunkitaloudellisesti edullista, sijaitsee saari sitten keskellä valmista kaupunkirakennetta tai ei.

Epäilläään, että kaupungin investoinnit pelkkiin siltoihin 500 - 600milj € ja saman verran muuhun siihen liittyvään infraan voivat olla hukkainvestointeja ja jopa digitalisoitumisen hidasteita.

Vastine 95

Päättyessään Vartiosaaren tulevasta maankäytöstä poliittiset toimielimet suorittavat kokonaisharkinnan Vartiosaaren rakentamisen suhteesta Vartiosaaren säilyttämiseen virkistysaarena, sekä lausunnoissa, muistutuksissa ja kirjeissä esille tuotuihin ja muihin asiakysymyksiin. Kaupunkisuunnittelulautakunta on päättänyt Vartiosaaren suunnitteluperiaatteista, joiden mukaan Vartiosaaresta suunnitellaan omaleimainen, monipuolinen ja tiiviisti rakennettu saaristokaupunginosa, jossa on sekä asumista että kaikkia helsinkiläisiä palvelevia virkistys- ja vapaa-ajan toimintoja. Osayleiskaava-alueelta saatavien tonttitulojen arvioidaan kattavan alueen toteuttamisesta kaupungille aiheutuvat kustannukset. Kaupungille saatavien tonttitulojen arvioidaan olevan noin 0–50 miljoonaa euroa alueen toteuttamisesta aiheutuvia kustannuksia suurempia.

Vartiosaaren päämaanomistaja on kaupunki. Alueen kaavoitus asuinkäyttöön nostaa maan arvoa. Katujen ja teknisen infrastruktuurin sisäinen rakenne voidaan jatkossa suunnitella tehokkaaksi. Alueen kokonaiskerrosala kompensoi tehokkaasti pitkäköjä liitoksetäisyyksiä Laajasalon infrastruktuuriin. Asumisen osa-

alueet ovat uusien liikenne- ja kunnallisteknisten verkkojen rakenteen kannalta järkevästi vaiheittain toteutettavissa. Eniten rakentamiskustannuksia kaupungille aiheuttavien korkealaatuisesti toteutettavien yleisten alueiden määrä kerrosalaan suhteutettuna on kohtuullinen.

Osayleiskaavaehdotus sisältää varauksia Vartiosaaren ja itäisen ja kaakkoisen Helsingin joukko- ja kevyen liikenteen yhteyksien merkittäväksi parantamiseksi. Liikenne- ja siltyhteydet on mitoitettu myös Laajasalon ja Vuosaaren väliselle raideliikenteelle. Raideliikenteen toteuttaminen on kerrosalaan nähden kallista, mutta raitiotieyhteys on asetettu Vartiosaaren asuinalueen rakentamisen edellytykseksi. Raitiotieyhteys mitä todennäköisimmin kohottaisi myös alueen maan arvoa. Helsingin keskustaan johtavan raitiotieyhteyden lisäksi alue on liitettävissä myös Herttoniemen kautta tehokkaan metroverkon ja muun joukkoliikenteen piiriin. Herttoniemessä alueen toteuttaminen lisää tarvetta tehdä merkittäviä kynnysinvestointeja katuverkon parantamiseen.

Tavoitteena on liittää Vartiosaari osaksi Itä-Helsingin kaupunkirakennetta ja tulevaisuudessa keskustasta Kruunuvuorenrannan kautta Vuosaaren rakentuvaa saaristokaupunginosien nauhaa, ja mahdollistaa keskustasta Kruunuvuoreen suunnitellun raitiotien jatkaminen Vartiosaaren ja myöhemmin Vuosaaren. Tavoitteena on parantaa Vartiosaaren saavutettavuutta ja liittää se silloilla Laajasaloon ja Vuosaaren. Siltojen myötä ns. alikäytössä oleva saari avautuu lähialueen virkistykseen ja koko kaupungin käyttöön.

HSL:n mielestä (HSL lausunto 16.2.2016) Vartiosaaren osayleiskaavan tavoitteet ovat erittäin kannatettavia ja yhtenevät Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman (HLJ 2015) tavoitteiden ja kehittämissinjausten kanssa. HLJ 2015:n keskeisenä tavoitteena on kestävien kulkutapojen osuuden nosto. Tavoitteena on myös parantaa joukkoliikenteen taloudellista tehokkuutta sekä kilpailukykyä henkilöautoliikenteeseen nähden. Seudun ydinalueen tiivistäminen tukee seudun MAL-tavoitteiden toteutumista. Helsingin seudun yleisesti laatimassa maankäyttösuunnitelmassa (MASU) Vartiosaari on merkitty seudun ensisijaisesti kehitettäväksi vyöhykkeeksi, jolle on perusteltua sijoittaa rakentamista koko suunnittelukaudella. Laajasalon raideyhteys on HLJ 2015:ssa ohjelmoitu toisen kauden 2026-2040 hankkeeksi, mutta se saattaa toteutua aiemmin osana Helsingin kaupungin investointiohjelmaa.

10. Liikenne - volyymi, riittävyys ja saaristoraitiotie

Mu280 Laajasalo-Degerö Seura ry (LDS), **Mu283, Mu290, Mu293, Mu296, Mu304, Ki316**

Esitetään, että hidas raitiovaunuihin perustuva metron rinnakkaislinjaus, "saaristoratikka", olisi syytä haudata alueen asukkaita palvelemattomana ja äärimmäisen kalliina, eikä sitä ole syytä laajentaa keskustan ulkopuolelle, koska matka-ajoista muodostuisi kohtuuttoman pitkiä ja lisäksi vain harva on matkalla keskustaan. Nähdään, että verkkokauppa, kotiinkuljetukset, kotipalvelut yms. lisääntyvät koko ajan. Huolto- ja jakeliikenne eivät kulje ratikalla, eikä nähdä realistisena, että Vartiosaaresta kuljetaan Herttoniemeen ratikalla ja metrolla Vuosaaren tai Kalasataman kautta.

Arvellaan olevan erittäin todennäköistä, että Vartiosaareissa asuvilla on 1-2 autoa; autot ovat 2020-luvulla sähköautoja tai muita vähäpäästöisiä/päästöttömiä autoja, ja että on jätetty huomioita, että ratikkalinjan varrella olevilla asuinalueilla on myös autoja.

Muistutetaan, että laajasalolaisille toimivin joukkoliikennejärjestelmä on hyvät syöttöyhteydet metrolinjalle, joka on seudun keskeinen joukkoliikenneyhteys. Raitiovaunua haluttaessa on syytä järjestää yhteys Laajasalosta metrolinjalle ja uuden sillan kautta Roihuvuoren läpi Jokerilinjalle. Kruunusillat tuovat suunnitelmassa ratikan ensin Laajasaloon ja siitä Vartiosaaren kautta Vuosaaren. Autoliikenne jatkaa kulkuaan Laajasalon siltaa pitkin Herttoniemeen. Laajasalossa on tällä hetkellä 16 000 asukasta ja Kruunuvuoren

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

rakentamisen jälkeen lähes 30 000 asukasta. Saaristolähiön autoliikenteen kehittämiseen ei ole tehty mitään todellisia suunnitelmia. Santahaminan varuskunta on pelkän Laajasalon sillan varassa.

Liikennejärjestelyt muodostavat ison ongelman jo nyt Herttoniemen ja Laajasalon alueella. 11 000 asukkaan Kruunuvuorenranta on jo hyvää vauhtia rakenteilla eikä liikennejärjestelyistä, jotka ovat Vartiosaaren raitiovaunuyhteydestä tarvittavan päätöksen pohjana, ole mitään tietoa. Olemassa olevien liikenneväylien kunnossapidon kerrotaan takkuavan.

Huolehditaan, että raitiotielinjaus tuhoaisi Vartiosaaren ja Ramsinniemen virkistys- ja luonnonsuojelualueet sekä haittaisi vesiliikennettä. Esitettyjä perusteita ko. linjalle (mm. turismi) epäillään. Ratikka- ja auto-liikenne Vartiosaaren kulkee Reposaaarentietä pitkin, ja liikenne vaarantaa Laajasalon lasten turvallisen koulutien. Liikenne vaikuttaisi vahvasti myös Laajasalon uimarannan ja urheilupuiston viihtyvyyteen.

Esitetään, että vähäautoisimmillaan ja energiaviisaimmillaan saari säilyisi rakentamattomana ja virkistys-alueeksi muutettuna. Koetaan, että toiveet vähäautoisesta saaresta ja tämän vision vaatimat paikoitusjärjestelyt Laajasalon puolella vain siirtäisivät auto-ongelman nykyisten laajasalolaisten riesaksi. Unelma liki autottomasta seitsemäntuhannen asukkaan asuinalueesta on utopistinen, kunnianhimoisista raideliikenne suunnitelmista huolimatta.

Vastine 96

Kaupunkisuunnittelulautakunnan 26.11.2013 hyväksymien suunnitteluperiaatteiden peruslähtökohta on, että Vartiosaaresta suunnitellaan saaristokaupunginosa, ja liikennejärjestelmän suunnitteluperiaate on, että raitiotie voi jatkua Laajasalosta Vartiosaaren. Osayleiskaavassa on määräys, että kerrostalovaltaista rakentamista alueella ei saa aloittaa ennen kuin raitiovaunuyhteydestä saareen on tehty sitova päätös. Tavoitteena on, että raitiovaunut aloittavat liikennöinnin samaan aikaan kuin ensimmäiset asukkaat muuttavat alueelle. Suora joukkoliikennedyhteys keskustaan toteuttaa parhaiten tavoitetta autoriippumattomasta asuinalueesta. Raitiotien rakentamisen aiheuttamat kustannukset ovat todennäköisesti hyväksyttävissä, kun huomioidaan siitä saatavat hyödyt liikkumiskäyttäytymisessä ja maan arvossa.

Laajasalon raitiotiestä on tarkoitus tehdä keskinopeudeltaan keskustan raitioiteitä selvästi nopeampi. Raitiotie rakennetaan mm. erotettuna muusta liikenteestä. Matka-aika Vartiosaaresta keskustaan olisi arviolta n. 30 min. Laajasalon raitiotie muuttaa Laajasalon liikenteen suuntautumista ja kulkutapajakaumaa. Vartiosaaresta aamuruuhkan aikaan muodostuvista joukkoliikennematkoista arviolta jopa 70 % suuntautuisi kantakaupunkiin.

Uusien liikennedyhteyksien rakentamisella pyritään erityisesti parantamaan kestävien kulkumuotojen kilpailukykyä. Raitiotie muuttaa joukkoliikennematkojen suuntautumista ja keventää siten myös metron kuormitusta. Saaristoraitiotie Vuosaaren mahdollistetaan kaavoituksessa valmisteilla olevan yleiskaavan mukaisesti.

Suora bussiyhteys Vartiosaaresta Herttoniemen metroasemalle on myös suunnitelmissa palvelemaan muita kuin keskustan suuntia. Yliskylästä on useita linjoja Herttoniemen metroasemalle. On totta, että uudet asukkaat kasvattavat myös autoliikenteen määriä ja todennäköisyys ruuhkien lisääntymiseen kasvaa. Itäväylän ja Linnanrakentajantien liittymään on suunniteltu tunneliratkaisua. Tunneli ei kuitenkaan mahdu Helsingin kaupungin seuraavan kymmenen vuoden investointiohjelmaan. Muut katuverkon toimenpiteet lisääntyvän liikenteen sujuvuuden varmistamiseksi ovat rajalliset. Mahdollisissa liikenteen häiriötilanteissa raitiotie Laajasalosta keskustaan vähentää riippuvuutta Laajasalon siltaa pitkin kulkevasta reitistä manteele.

Vartiosaaren rakentaminen lisää liikennettä Reposalmentiellä. Haittavaikutukset pyritään minimoimaan ja liikenneturvallisuuteen kiinnittämään erityistä huomiota.

Tavoitteena on autoriippumaton alue, jossa autoilu on mahdollista, mutta ei välttämätöntä ja suunnitteluratkaisuilla kannustetaan kestävien kulkutapojen käyttöön. Autoliikenteen yhteydet palvelevat asukkaiden ja vieraiden lisäksi mm. välttämätöntä huolto-, jakelu- ja pelastusliikennettä. Autoliikenteelle varataan riittävät olosuhteet, ja se on huomioitu mm. katujen mitoituksessa ja tonttien saavutettavuudessa. Myös pysäköinnin suunnittelu lähtee siitä, että auton omistaminen on mahdollista.

11. Vesiliikenne, vesiväylät, sillat ja venesatama

Mu264, Mu280 Laajasalo-Degerö Seura ry (LDS), **Mu281** Ramsinniemenkärjen kotiseutuyhdistys ry, **Mu282, Mu283, Mu304**

Huvilarantaan suunnitellun venesataman sijaintia kritisoidaan johtuen Jatasalmen kapeudesta ja sen pohjaolosuhteista, sekä Laajasalon väylän alttiudesta suuriin meriveden korkeuden heilahduksiin. Suuret meriveden korkeuserot asettavat laiturit ja veneet erittäin kovalle rasitukselle ja voivat olla laitureille ja veneille kohtalokkaita. Parempi sijainti venesatamalle olisi Jatasalmen itäpuolella.

Muistutetaan, että vesijoukkoliikenne on otettava tosissaan osaksi koko Helsingin joukkoliikennettä. Vartiosaaren kulkua voisi helpottaa ainakin vesibussivuoroja lisäämällä. Laajasalossa yhteysvenelaiturit tulee merkitä kaavakarttaan ja varata niiden yhteyteen tilaa paikoitukselle ja saattoliikenteelle. Helsingin tulisi ottaa mallia Tukholmasta, jossa vesiliikennettä on kehitetty ansiokkaasti kaupunkilaisia palvelevana liikennemuotona, uusimpana esimerkkinä sähkökäyttöiset yhteysalukset.

Esitetään huoli suunnitteilla olevasta sillasta Vartiosaaresta Ramsinniemeen, joka nähdään erittäin kalliina ratkaisun. Sen tulisi olla n. 21 m korkea, jotta purjeveneet mahtuvat sen alta. Silta on erittäin raskas ja pilaa maiseman. Merenkulku on ehdottomasti turvattava eikä veneväyliä saa tukkia silloilla. Ainoa mahdollinen sillan paikka Vartiosaareen olisi Tammissalosta, jolloin väylät venesatamista ulos merelle säilyvät vapaina. Suojaisissa sisälahtien venesatamissa on tuhansia purjeveneitä. Purjeveneily on energian hinnan kallistuessa kasvava ja suositeltava veneilyn muoto. Vaihtoehtoisesti tai sillan lisäksi kulun Vartiosaareen voi järjestää vesijoukkoliikenteellä Laajasalosta ja Vuosaaresta.

Saarella ei ole vierasvenelaituria eikä selvästi osoitettua rantautumispaikkaa yksityisille veneille. Helsingin kaupunginosayhdistys Vartiosaari Seura ry on vuosien mittaan omilla toimillaan yrittänyt avata saarta muun muassa järjestämällä Laajasalon Reposalmeen yleisessä käytössä olevia soutuveneitä 2000-luvun alussa, neuvottelemalla vesibussiyhteyden saareen sekä järjestämällä vuosittaisen Vartiosaaripäivän, jolloin seuralaiset kuljettavat sadat vierailijat saareen ja sieltä takaisin mantereelle talkoovoimin.

Vastine 97

Helsingin uudessa yleiskaavaehdotuksessa merellisyys on tärkeä teema. Helsingin merialueiden strategiselle yleiskaavoitukselle, suunnittelun koordinoinnille ja poikkihallinnollisen yhteistyön vahvistamiselle on nähty selkeää tarvetta, ja niitä aletaan edistämään. Veneilyä pyritään kehittämään myös Vartiosaarella ja siihen liittyviä asioita (kuten venesatamia ja vierasvenelaitureita) suunnitellaan jatkossa yhteistyössä alan toimijoiden ja asiantuntijoiden kanssa. Laajasalon yhteysvenelaiturit tilavarauksineen suunnitellaan Laajasalon asemakaavoituksen yhteydessä.

Vartiosaaren suunnittelu perustuu Kruunusiltojen ja Laajasalon kautta kulkevaan raitiotieyhteyteen. Vartiosaaren suunnitellut sillat palvelevat asuinalueita parhaiten. Siltojen jatkosuunnittelussa tarkennetaan sillan korkeuksia ja leveyttä. Siltojen rakentaminen muuttaa veneilyreittejä. Sillat suunnitellaan siten, että Ramsinsalmen sillan alta on mahdollista kulkea purjeveneellä ja Reposalmesta mm. vesibussilla. Reposalmen sillan alikulkukorkeudeksi tulee noin 5 metriä eli nykyisin sitä reittiä käyttävät purjeveneet pääsevät jatkossa Ramsinsalmesta. Ramsinsalmen sillan alikulkukorkeudeksi tulee yli 20 metriä, mutta jatkosuunnittelussa alikulkukorkeutta voidaan tarkistaa. Venekerhoja kuullaan tarkemman suunnittelun yhteydessä. Reposalmen kautta ei jatkossa pääse purjeveneellä, mutta kulkureitti mahdollistetaan Jatasalmen kautta. Tammisalosta silta on mahdoton maanomistusolojen vuoksi, koska Tammisalons puoleisella rannalla on yksityisiä rakennettuja rantatontteja. Myös liikenneyhteyksien kannalta silta Reposalmen yli on paras ratkaisu.

Laajempaa saaristoalueita palvelevaa yrittäjävetoista vesireittiliikennettä voidaan hyödyntää täydentävänä liikennemuotona. Pelkkä vuoroveneyhteys Vartiosaaren ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukainen eikä taloudellisesti kannattavaa. Kapasiteetti ei riitä palvelemaan 5000–7000 asukasta ruuhkatunteina (vrt. Suomenlinna 800 asukasta), vaan Vartiosaari tarvitsee toimiakseen kunnollisen joukkoliikenneyhteyden. Raitiotie palvelee tätä tarkoitusta parhaiten. Pelkästään Vartiosaaren tukeutuva vesireittiliikenne ei kerää riittävästi matkustajia.

Vartiosaaren esitetään kahta satamaa, joista Huvilarannan satama Kanasaaren vieressä toimii moottori-veneille ja muille pienveneille sekä vesibussien pysähdyspaikkana. Kaislikon viereinen venesatama on purjeveneille. Vartiosaaren suunniteltu raitiotien varrella sijaitseva pienvenesatama on luonteva pysähdyspaikka ja tukikohta saariston reittiliikenteelle ja mahdollistaa pääsyn saaristoon, vaikka ei omaa venettä omistaisikaan. Tammisalons ja Vartiosaaren välissä olevan Jatasalmen väylää joudutaan suurella todennäköisyydellä syventämään ja/tai leventämään, jotta Reposalmen sillan taakse jäävät veneet voivat kulkea Ramsinsalmen kautta. Nykyiset väylät ovat 1,2 ja 0,9 metriin harattuja eli eivät nykyiselläänkään sovi isoille veneille. Vain Strömsinlahteen Vasikkaluodon itäpuolelta kulkeva väylä on 2,4m syvä. Pohjan aines on merikortissa mutua, mutta pohjaolosuhteet ja väyliin mahdollisesti tarvittavia muutoksia tutkitaan tarkemmin asemakaavavaiheessa, kuten myös siltojen ja satamien suunnittelua jatketaan tarkemmassa suunnitteluvaiheessa.

12. Kiinteistökohtaiset ja paikkaan kohdennetut mielipiteet

Mu298, Mu302

Esitetään yksittäisten rakennusten suojelutarpeita ja kiinteistörajojen tarkennuksia.

Vastine 98

Osayleiskaavassa esitetyt kiinteistöjen rajat ja rakennusten suojelumääräykset tarkennetaan myöhemmin laadittavissa asemakaavoissa.

13. Suunnitteluaineisto ja selvitykset

Mu259, Mu263, Mu267, Mu267, Mu269, Mu273, Mu274 Stadin rantaryhmä, **Mu286** Vartiosaari seura ry, **Mu290, Mu304, Mu317**

Esitetään, että osayleiskaava perustuu väärille perusolettamille maakuntakaavan tulkinnanvaraisuudesta sekä siihen, että Vartiosaaren valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaaksi merkityn kulttuuriympäristökokonaisuuden ominaispiirteet ja säilytettävät luontoarvot säilyisivät massiivisesta rakentamisesta huolimatta. Esitetään, että osayleiskaavaehdotus on palautettava uudelleen valmisteltavaksi, koska Vartiosaaren suunnittelua koskevia reunaehtoja ei ehdotuksessa ole noudatettu tai selvitetty.

Todetaan, että osayleiskaavassa käsitellään asioita, jotka vaativat yleiskaavatasoisia päätöksiä, joita ovat mm. liikenneratkaisut ja vaikutukset itäisen Helsingin viheralueverkostoon, ja että samaan aikaan valmis-teilla olevassa yleiskaavassa todetaan vain, että päätökset Vartiosaaren osalta tehdään osayleiskaavassa. Muistutetaan, että rakentamisen vaikutukset ulottuvat huomattavasti rakennettavaa aluetta laajemmalle, eikä luontoarvojen heikentämistä voi oikeuttaa korvaamalla niitä keinotekoisilla rakenteilla tai viherkerroinmenetelmällä. Huomautetaan, että suunnittelun tulee kaikilta osin perustua riittäviin selvityksiin sekä niiden huomioimiseen kaavatyössä, ja että osayleiskaavaehdotus on perusteetta tehty ilman riittäviä taustaselvityksiä ja tietoja.

Viitataan kaavakartan määräykseen, ja huolehditaan, että oikeusvaikutteiseksi tarkoitettu kaavakartan teksti tarkoittaa, että melkein mikä tahansa kohtaa ja virkistysalueita olisi mahdollista uhrata läjitykselle, tilapäisille tai pysyville teille tms.: *"Kaikkien maankäyttömuotojen alueille, paitsi SL, saa sijoittaa pysyviä ja väliaikaisesti aluerakentamista palvelevia liikenteen, yhdyskuntateknisen huollon ja massahuollon alueita, tiloja ja laitteita. Sijainti ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa selvitysten ja ympäristövaikutusarviointien perusteella"*. Esitetään, että olisi vastuullista kuvata tällaisen toiminnan seuraukset myös kaavan oheismateriaalissa. Esitetään, että kaavamerkinnot eivät edes selvästi kerro sitä, säilytettäisiinkö luontoalueet nykyisellään, vai tehdäänkö niistä hoidettuja puistoja.

Koetaan, että Helsingin luontotietojärjestelmässä kuvattuja reunaehtoja ja teetetyt kulttuuriympäristöselvityksen tuloksia ei ole otettu suunnittelun perustaksi tai niitä on tulkittu väärin. Esitetään, että luontotietoja ei ole kaavoitusaineistossa asiallisesti luetteloitu eikä huomioitu, ja ettei kaikkia luontoselvityksiä ole tehty (*korennot, kuoriaiset, käävät, linnut, lähteet ja vesialueet*) ja/tai että osa saatavilla olleista selvityksistä on kokonaan jätetty pois (mm. yleiskaavatoimiston tuorein lepakkoselvitys). Alueen LSL:n 49§ lajeista on edelleen tutkimatta perhos-, kovakuoriais- ja korentolajien esiintyminen suunnittelualueella. Nämä Luontodirektiivin liitteen IV lajit ovat samoin kuin vaikutukset vesialueiden elämistöön ja kasvillisuuteen edelleen kartoittamatta. Lintudirektiivin 2009/147/EY mukainen selvitys pesivien ja muuttavien lajien osalta on tekemättä. Vartiosaarella esiintyy poikkeuksellista luonnon monimuotoisuutta, mm. rantaruttojuuri, mikä jo itsessään nähdään vasta-argumenttina kaavoitussuunnitelmille.

Nähdään, että osayleiskaavaehdotuksessa ei ole noudatettu lepakkoselvitysten asettamia rajoituksia. Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmässä koko Vartiosaari on merkitty tärkeäksi lepakkoalueeksi, ja karuimpia osia lukuun ottamatta lepakot käyttävät lähes koko saarta elinympäristönään. Kaikki osayleiskaavaehdotuksessa esitetyt asuinalueet sekä raitiotie- ja autotielinjaus tuhoavat tai aiheuttavat merkittävää vahinkoa tai Vartiosaaren luonnonsuojelulain (LSL 29 §) nojalla rauhoitettujen lepakkojen elinolosuhteita, erityisesti herkkien viiksi- ja isoviiksisiipppojen ruokailualueita.

Esitetään, että kääpäkartoitus on rajallinen, vain yhden päivän aikana tehty, ja siinäkin esille tulleet käävät tulevat pääosin jäämään rakentamisen alle. Ksv:n vuorovaikutusraportti II:n vastineen mukaan: "Vartiosaaren itä- ja keskiosan metsien (LTJ/II Ik) arvokkaat kääpäkohteet muodostuvat kahdesta erillisestä osa-

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

alueesta. Näistä pienempi läntinen alue jää rakentamisalueen alle. Suurempi itäinen alue jää osittain rakentamisalueen alle, noin kolmannes tästä säilyy nykyisellään. Erityisen arvokkaita kääpiä Vartiosaassa on kaksi esiintymää: yksi salokääpäesiintymä (VU eli vaarantunut laji) sekä yksi huopakääpä-esiintymä (NT eli silmälläpidettävä laji). Salokääpäesiintymä on osayleiskaavan korttelialueella, jonka rakentamisalueiden rajauksia voidaan asemakaavoitusvaiheessa tarkistaa kääpääalueet huomioiden (mm. rakentamisen rajaus siten, että esiintymät on mahdollista säilyttää viheralueella)."

Merelliset selvitykset nähdään puutteellisiksi, ja mm. rantaluonnossa tapahtuvat muutokset heijastuvat vedenalaiseen luontoon. Esitetään, että aineistossa on esitetty puutteellisesti vaikutukset liikenne- ja muu yhdyskuntainfrastruktuurin osalta, joka tuhoaisi peruuttamattomasti rantaluontoa ja virkistysmahdollisuuksia ja heikentäisi ekosysteemipalveluja.

Esitetään, että on perusteltua katsoa, että Vartiokylänlahti, jonka tuntumassa Vartiosaari sijaitsee, muistuttaa Natura- direktiivin luontotyyppiä 1650 (kapea murtovesilahti). Myös tästä syystä siihen kohdistuvista voimakkaasti ympäristöä muokkaavista hankkeista kuten saaristoraitiotie tulisi luopua.

Muistutetaan, että Vartiosaaren lähteitä ei ole kartoitettu, ja niitä ei ole selvityksessä "Helsingin lähteet. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 17/2013."

Helsingin kaupungin ja Liikenneviraston vuonna 2012 teettämän selvityksen mukaan Vartiosaari kuuluu Helsingin hiljaisiin alueisiin (<45 dB). Näitä koskee Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2002/49/EY) ympäristömelun arvioinnista ja hallinnasta. Lisäksi direktiivissä EU-maita kehoitetaan kartoittamaan ja suojaamaan etenkin taajamissa sijaitsevia hiljaisia ja äänimaisemaltaan miellyttäviä alueita melun lisääntymiseltä. Myös Valtioneuvoston periaatepäätöksessä (2006) mainitaan hiljaisten alueiden säilyttäminen. Esitetään, että osayleiskaavaehdotus ei ole noudattanut direktiiviä ja Valtioneuvoston periaatepäätöstä ja näissä asetettujen ehtojen huomioimista ei voi siirtää asemakaavavaiheeseen.

Esitetään, että aiemmissa lausunnoissaan osayleiskaavaluonnoksesta kaavoitustyötä ohjaavat viranomaiset ovat yhdensuuntaisesti todenneet, että osayleiskaavaluonnos ei ole toteuttamiskelpoinen, koska se ei ota huomioon Vartiosaaren luonto- ja kulttuuriarvoja ja muita saaren kaavoittamista koskevia reunaehtoja, mutta asiantuntijaviranomaispalaute ei ole vaikuttanut esitettyyn osayleiskaavaehdotukseen. Lisäksi esitetään, ettei suunnittelusta olisi neuvoteltu museoviranomaisten kanssa. Viitataan Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt alueiden käytön suunnittelun lähtökohdana / YM soveltamisohjeeseen YM3/533/2009: "Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt edustavat maamme kehitysvaiheita ja ovat historian kuvastajia. Kyse on sekä perinteen säilyttämisestä että alueiden kehittämisestä niiden ominaisuutensa ja erityispiirteitä vahvistavalla ja niihin sopeutuvalla tavalla. On tärkeää, ettei näillä alueilla tapahdu muutoksia tai rakentamista, joka on olennaisesti ristiriidassa niiden kulttuuriympäristöarvojen kanssa. Tavoitteena on valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen rakenteen, kylä- ja kaupunkikuvan sekä alueilla jo olevien rakennusten ja ympäristön säilymisen turvaaminen sekä mahdollisen täydennysrakentamisen ja muiden muutosten sopeuttaminen kulttuuriympäristön ominaisuuteen ja erityispiirteisiin. Kaikilla kaavatasoilla on tärkeää huolehtia siitä, että ratkaisut eivät ole ristiriidassa valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen ominaisuutensa ja erityispiirteiden kanssa".

Esitetään, että 2013 tehtyjen kolmen maankäyttövaihtoehdon pohjaksi ei ollut tehty liikenne- eikä taloudellisia selvityksiä, ja asiakirjojen mukaan molemmat olivat tuolloin vasta tekeillä. Viitataan, että maankäyttövaihtoehdoissa ei tutkittu Vartiosaari-seuran ehdottamaa vesiliikenneyhteyteen perustuvaa virkistysaluevaihtoehtoa, eikä myöskään ns. nollavaihtoehtoa (nykyisen tilanteen säilyttämistä pienin parannuksin). 5.6.2013 pidetyssä yleisötilaisuudessa Vartiosaaren maankäyttövaihtoehtojen lähtökohdaksi kerrottiin Kruunuvuoren sillat, mikä selittää sen, että yhteytenä vain siltavaihtoehto oli tutkittu. Esitetään, että

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

päätöstä Kruunuvuorenlisäaluejärjestelyistä ei tuolloin vielä ollut, joten kaavoituksen lähtökohtana samalla logiikalla olisi yhtä hyvin voinut olla Kruunuvuoren vesiliikenneyhteys tai köysirata.

Muistutetaan, että Vartiosaaren maankäyttövaihtoehtoja olisi tullut miettiä luonto- ja kulttuuriympäristöselvitysten asettamissa rajoissa, ei pelkästään liitettynä Helsingin muun maankäytön suunnitteluun. Esitetään, ettei mitään kolmesta tuolloin esitetystä maankäyttövaihtoehdosta ole ollut mahdollista toteuttaa. Vaikka taloudellista selvitystä ei ole tehty, on selvää, ettei kahden sillan ratkaisua ole ollut taloudellisesti mielekästä toteuttaa virkistysaluevaihtoehdossa A. Sama koskee vaihtoehtoa B, 2000 asukkaan pientalovaltaista asuinalueita.

Vastine 99

Helsingin yleiskaava 2002:ssa Vartiosaari on merkitty selvitysalueeksi. Helsingin kaupungin lähtökohtana on ollut, että Vartiosaaren maankäyttö ratkaistaan osayleiskaavalla. Tavoitteena on, että Vartiosaaren osayleiskaava etenee päätettäväksi ennen Helsingin uutta yleiskaavaa. MRL 42 §:n mukaan yleiskaava korvaa samaa aluetta koskevan aikaisemmin hyväksytyyn yleiskaavan, jollei kaavassa toisin määrätä. Uuteen yleiskaavaehdotukseen tullaan lisäämään määräys: "Tämä yleiskaava ei korvaa voimassa olevia Jätkäsaaren, Keski-Pasilan, Sörnäistenrannan ja Hermanninrannan, Kuninkaantammen, Pohjois-Haagan itäosan ja Kruunuvuorenrannan osayleiskaavoja eikä Vartiosaaren, Meri-Rastilan länsirannan ja Koivusaaren osayleiskaavoja, mikäli ne tulevat voimaan ennen tätä yleiskaavaa."

Osayleiskaava on luonteeltaan yleispiirteinen suunnitelma. Siihen liittyvät selvitykset vastaavat osayleiskaavan tarkkuustasoa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti, ja tämä huomioiden useimmat yksityiskohtaisemmat asiat voidaan selvittää vasta yksityiskohtaisemmassa asemakaavataso suunnittelussa. Osayleiskaava perustuu kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun. 'Vartiosaaren kulttuuriympäristöselvitys', 'Lepakkoselvitys' ja 'Huvila- ja ranta-alueen kehittämissuunnitelma' ovat selvittäneet ja tarkentaneet alueen merkittäviä arvoja ja niiden säilymisedellytyksiä. Mm. hyönteisiä ja mahdollisia lähteitä koskevia ja muita selvityksiä tehdään jatkosuunnittelun yhteydessä tarpeen mukaan.

Muistutuksessa mainittujen pysyvien ja väliaikaisesti aluerakentamista palvelevien liikenteen, yhdyskuntateknisen huollon ja massahuollon alueiden, tilojen ja laitteiden sijoittamista ja jatkosuunnittelua koskevat osayleiskaavamääräysten lisäksi tarkasti kuvattavissa olevat suunnittelu- ja luvitusmenettelyt, jotka perustuvat lainsäädäntöön. Osayleiskaavavaiheessa myöhemmin suunniteltavien toimintojen täsmällistä toteutustapaa ei vielä tiedetä. Haitallisten ympäristövaikutusten torjunta saadaan jatkossa toteutettua asianmukaisesti, vaikkei toteutustoimien seurauksia osayleiskaavavaiheessa vielä täsmällisesti pystytäkään kuvaamaan.

Vartiosaaren osayleiskaavasunnittelussa on käytetty Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmää sekä täydennetty tietoja metsäluonnon (Metso-inventointi v. 2011) ja lepakoiden osalta. Vartiosaaren Metso-inventointi kattoi 64 hehtaaria metsää eli pääosan koko saaresta. Metsoinventoinnissa oli arvioitu myös luontotyyppien esiintyminen: Vartiosaarella ei ole luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia suojeltuja luontotyyppiä.

Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmä kattaa kasvillisuus-, lintu-, geologiset-, lepako-, matelija- ja sammakko-, kääpä- ja metsäkohteet sekä suojellut luontokohteet. Helsingin luontotietojärjestelmä on laadukas ja Suomen mittakaavassa poikkeuksellisen kattava luontotiedon lähde, jonka etuja Helsingissä ovat jatkuva tietojen päivittyminen ja yhteismitallisuus koko kaupungin luontoarvojen kesken.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

Vartiosaaren osayleiskaavan aikana ei ole tehty merellisiä selvityksiä. Vartiosaaren osayleiskaava on mo-
niin Helsingin uusiin rakennettaviin merenranta-alueisiin verrattuna poikkeuksellinen sen suhteen, ettei
meren puolelle tulevia täyttömaa-alueita ole esitetty. Myös ranta-alueet jäävät pääosin rakentamatta. Ai-
noastaan yhdessä kohdassa rakentaminen ulottuu rantaan asti ja sielläkään ei ole tarvetta meritäyttöihin,
vaikkakin täyttöjä tehdään saaren puolella. Venesatamien ja siltojen osalta tarvittavat selvitykset tehdään
asemakaavasuunnittelun yhteydessä.

Natura-direktiivin luontotyyppi 1650, kapea murtovesilahti, tarkoittaa pitkää, kapeaa ja matalaa lahtea, jota
erottaa merestä vedenalainen kynnyksalue. Luonnontyyppin luonnontilan kannalta keskeisiä piirteitä ovat
runsas ja monipuolinen vesikasvillisuus ja pohjaeläimistö, runsas linnusto, vähäinen rantarakentaminen,
ruoppausten puuttuminen, vähäinen vesiliikenne ja rehevöimättömyys.

Vartiokylänlahti ei täytä luontotyyppin luonnontilaisuuden vaatimuksia mm. rantarakentamisen, vesiliiken-
teen ja ruoppaamisen osalta. Lahden länsipuolella ovat Marjaniemen, Puotilan ja Vartiokylän asuinalueet,
joten alueella on paljon rantarakentamista. Vartiokylänlahden vaikutuspiirissä on yli 1500 venepaikkaa,
joten veneliikenne alueella on vilkasta. Lahden poikki kulkee metrolinja, jonka rakentaminen lienee vaati-
nut ruoppausta. Museoviraston muinaismuistorekisterin mukaan alueella ei ole vedenalaisia kohteita.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin säädökset on tullut saattaa kansalliseen lainsäädäntöön.
Valtioneuvoston periaatepäätöksessä on julkituotu direktiivissä asetettuja tavoitteita. Periaatepäätös ohjaa
myös yleiskaavoitusta. Vartiosaaren alueidenkäyttöä ja liikennettä on suunniteltu siten, että on huoleh-
dittu siitä, että hiljaisia alueita säilyy luonnon virkistyskäytön ja matkailun tarpeisiin, ja että asutuksen lä-
hellä on riittävän hiljaisia lähivirkistykseen sopivia alueita.

Valmistelun yhteydessä on tehty viranomaisyhteistyötä Helsingin kaupunginkanslian, kiinteistöviraston,
rakennusvalvontaviraston, rakennusviraston, kaupunginmuseon, ympäristökeskuksen, sosiaali- ja ter-
veysviraston, opetusviraston, varhaiskasvatusviraston, nuorisoasiainkeskuksen, kulttuurikeskuksen, työ-
väenopiston, liikuntaviraston, pelastuslaitoksen, kaupungin taidemuseon, HKL:n sekä Helen Oy:n, Helen
Sähköverkko Oy:n, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL), Helsingin seudun ympäristöpalvelut
-kuntayhtymän (HSY), Uudenmaan Ely-keskuksen, Uudenmaan liiton, Liikenneviraston ja Museoviraston
kanssa. Osayleiskaavan ensimmäinen maankäyttö- ja rakennuslain 66 §:n mukainen viranomaisneuvot-
telu pidettiin 27.3.2013. Ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu pidettiin 15.3.2016. Viranomaisneuvottelu-
jen muistiot ovat vuorovaikutusraporttien liitteinä.

Kuten osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (4.1.2012) on todettu, alueelle tutkitaan asumis- ja virkistys-
käyttöä sekä liikenneyhteyksiä. Asumiskäyttöä tarkastellaan erilaisilla tehokkuuksilla sekä erilaisilla liiken-
neyhteyksillä, mutta painottuen joukko- ja kevytliikennevaihtoehtoihin. Liikennesuunnittelun tavoitteena on
parantaa alueen saavutettavuutta ja liittää se silloilla ympäröivään kaupunkirakenteeseen. Joukkoliiken-
neyhteyksissä tutkitaan mm. raitiotielinjan jatkamista Laajasalosta Vartiosaareen. Vartiosaaren kautta tut-
kitaan myös uutta pyöräily- ja jalankulkureittiä Vuosaaresta Laajasalon ja Kruunuvuorenrannan kautta kes-
kustaan. Näistä tavoitteista on alueen maankäyttövaihtoehtoja lähdetty selvittämään.

Maankäyttövaihtoehdot olivat nähtävillä 27.5.–19.6.2013. Niitä vertailtiin ja arvioitiin suhteessa siihen, mi-
ten ne toteuttavat valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita (VAT) ja Helsingin kaupungin strategiaa. Alus-
tavasti arvioitiin myös vaikutukset kaavatalouteen suunnitteluperiaatevaiheen vaatimalla tasolla (Vartio-
saaren osayleiskaavan suunnitteluperiaatteet / Maankäyttövaihtoehtojen vaikutusten arviointi
19.11.2016).

Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi 26.11.2013 jatkosuunnittelun pohjaksi Vartiosaaren suunnitteluperiaatteet, jotka perustuivat tiiviin asuinalueen vaihtoehtoon VEC. Johtopäätöksinä todettiin, että Vartiosaaren kehittäminen asuinalueeksi on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) ja Helsingin strategiaohjelman mukaisten tavoitteiden mukainen ratkaisu. Vartiosaaren rakentaminen eheyttää kaupunkirakennetta ja avaa uusia joukkoliikenteen, pyöräilyn ja jalankulun yhteyksiä sekä virkistysreittejä Itä-Helsinkiin. Tiiviisti rakennettu 5000–7000 asukkaan kaupunginosa tukee raideliikenteeseen perustuvaa joukkoliikenneratkaisua ja on ekologisten ja ilmastopoliittisten tavoitteiden mukaista. Tiiviistä rakentamisesta huolimatta alueen merkittävä kulttuuriympäristö ja tärkeimmät luontoarvot voidaan säilyttää. Arvokkaan huvila-alueen korjaaminen ja kunnostaminen on rakentamisvaihtoehdoissa taloudellisesti kannattavaa, kun taas alueen rakentamatta jättämisen vaarana on kulttuuriarvojen heikentyminen. Vartiosaaren sijainti lähellä Helsingin keskustaa ja valmiin kaupunkirakenteen keskellä antaa asuinrakentamiselle edulliset kaupunkitaloudelliset lähtökohdat. Alueen toteuttamisen suurimmat kynnyskustannukset ovat liikenteellisiä ja riippuvat jatkossa valittavasta tavasta parantaa Laajasalon ja Kruunuvuorenrannan suunnan liikenneoloja. Kaikkiaan Vartiosaari on kaavataloudellisesti edullisesti, ilman suuria suunnittelu- ja prosessivaikeuksia sekä verrattain nopeasti kehitettävissä asumiskäyttöön.

14. Vuorovaikutus ja viestintä

Mu259, Mu267, Mu271, Mu274 Stadin rantaryhmä, **Mu280** Laajasalo-Degerö Seura ry (LDS), **Mu287, Mu291, Mu293, Mu307**

Koetaan, että Vartiosaaren osayleiskaavaehdotuksessa ei ole huomioitu kaavaluonnoksesta jätettyjä kriittisiä lausuntoja ja mielipiteitä, vaan luonnos on lähes sellaisenaan edennyt kaavaehdotukseksi, ja jos Vartiosaaren erityinen luonto sekä valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriarvot olisi tunnustettu, olisi suunnitelmasta luovuttu. Kysytään, mikä on kuulemisprosessin tarkoitus. Lausuntoihin ja mielipiteisiin annettuja vastineita pidetään liian ylimalkaisia ja epäselviä. Laajoja asiakokonaisuuksia on vastineissa niputettu yhteen ja perustelematta ja lyhyesti on todettu, että asiat on huomioitu.

Moititaan, että Vartiosaaren osayleiskaavan muistutusaika on samaan aikaan yleiskaavaehdotuksen kanssa. Epäilläään, että niputtamalla erityisesti luontoalueille kohtalokkaita isoja kaavoja samanaikaisiksi pyrittäisiin siihen, että asukkaat ja muut osalliset eivät ehtisi tehdä muistutuksia, ja tällä tavoin kaavoille saataisiin vähemmän vastustusta.

Muistutuksissa ilmaistaan, että Vartiosaaren osayleiskaavoituksen yhteydessä on käytetty keinoja, jotka antavat erittäin huonon kuvan vuorovaikutuksesta ja Helsingin kaupungin toiminnasta laajemminkin. Kritisoidaan myös, että suunnitteluun on liitetty arkkitehtuurikilpailu ja paikallinen energiatalous, ja muistutetaan, että vaikka kilpailussa etsittiinkin konseptuaalisia ja yleispäteviä ratkaisuja, on Vartiosaaren käyttäminen kilpailualustana ongelmallista tilanteessa, jossa suunnitelma, johon kilpailu pohjautuu, on paitsi kiistanalainen myös selkeästi maakuntakaavan vastainen. Toinen kyseenalainen keino liittyy Vartiosaaren ideoimiseen uusiutuvan energian mallikaupunginosaksi, ja kysytään, miksei tällaisia ideoita liitetä vähemmän kiistanalaisiin suunnitelmiin. Koetaan, että viestitetään, että päätös kaavoittamisesta ja rakentamisesta on jo tehty.

Nähdään, että vuorovaikutus on ollut kelvotonta, eikä sillä ole mitään merkitystä. Esitetään, että esim. tulevaisuusillan muistiosta en ollut tunnistaa tilaisuutta, eikä yhteenvedosta käy ilmi, että suurin osa vastusti rakentamista. Tilaisuuksia markkinoitiin vuorovaikutteisina, vaikka keskusteluille ei varattu aikaa.

Koetaan, että kolmen vaihtoehdon avulla pyrittiin keinotekoisesti luomaan kuva, että vaihtoehdot olisivat todellisia, mutta vain massiivinen rakentaminen oli ainoa todellinen vaihtoehto, ja asia olisi ylhäältä päin

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

käsketty. Koetaan, että on vältelty kaikella tavalla keskustelua muusta kuin etukäteen sanellusta ratkaisusta.

Esitetään, että kaava-aineistosta syntyy kuva, että iso osa Vartiosaaren luontoa säilyisi, vaikka saaren rakennettaisiinkin. Koetaan, että osayleiskaava on kokoelma houkuttelevan kuuloisia lupauksia, mutta visioista ei voida toteuttaa murto-osaakaan, ja että kaavassa ratsastetaan saaren luonto- ja kulttuuriarvoilla, joista on tehty myyntivaltti, ja johdetaan harhaan.

Todetaan, että perusteita saaren säilyttämiselle virkistysalueena on paljon enemmän kuin sen rakentamiselle, ja että ajoittain näennäisdemokratialta vaikuttaneen kaavaprosessin aikana on kaupunkisuunnittelijoiden ja päättäjien taholta annettu muuta ymmärtää. Virkistysaluevaihtoehtoa puolustavia asiantuntijalausuntoja ja perusteltuja asukasmielipiteitä on esitetty runsaasti, ja toivotaan, että kaupungin virkamiesten ja päättäjien soisi niitä myös kuuntelevan.

Vastine 100

Vartiosaari osoitettiin vuoden 2002 yleiskaavassa selvitysalueeksi, jonka maankäyttö ratkaistaan yleiskaavalla tai osayleiskaavalla. Osayleiskaavatyö käynnistyi vuonna 2011. Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi Vartiosaaren osayleiskaavan suunnitteluperiaatteet 26.11.2013. Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi Vartiosaaren osayleiskaavaluonnoksen 12.5.2015, ja osayleiskaavaehdotuksen 1.12.2015.

Kaupunkisuunnittelussa on kyse erilaisten näkemysten yhteensovittamista sekä kompromissien tekemisestä. Koska Vartiosaaren suunnittelu on herättänyt runsaasti kriittisiä mielipiteitä, on vuorovaikutusta halluttu kehittää tuoreiden suunnitteluideoiden keräämiseksi ja erilaisten vastakkaisten kantojen yhteensovittamiseksi. Virallisten vuorovaikutusmahdollisuuksien lisäksi suunnittelun etenemisestä ja vuorovaikutusmahdollisuuksista on tiedotettu uutiskirjeillä. Lisäksi on järjestetty erilaisia keskustelutilaisuuksia ja työpajoja kaupunkilaisten, maanomistajien ja lasten ja nuorten kanssa sekä eri asiantuntijoiden ja toimijoiden kanssa.

Luonnosvaiheessa esitetyt mielipiteet koottiin, dokumentoitiin ja raportoitiin kaupunkisuunnittelu-lautakunnalle ehdotusvaiheen käsittelyyn marraskuussa 2015. Lausuntoihin ja mielipiteisiin annetut vastineet ovat osayleiskaavatasoisia, ja suunnittelun edetessä asioita tutkitaan tarkemmin. Kaupunkisuunnitteluviraston vuorovaikutusraporttien käytännön mukaan esitetyt aihealueet niputetaan ja vastataan asiakokonaisuuksiin; ei yksittäisiin mielipiteisiin.

Päättyessään Vartiosaaren tulevasta maankäytöstä poliittiset toimielimet suorittavat kokonaisharkinnan Vartiosaaren rakentamisen suhteesta Vartiosaaren säilyttämiseen virkistysaarena, sekä lausunnoissa, muistutuksissa ja kirjeissä esille tuotuihin ja muihin asiakysymyksiin.

Osayleiskaava-aineiston selostuksessa ja erityisesti vaikutusten arvioinneissa on käyty läpi muutokset, mitä suunnittelusta seuraa. On mm. todettu, että Vartiosaaren osayleiskaavan mukainen rakentaminen muuttaa huvilasaaren luonteen ja ympäristön täysin toisenlaiseksi, ja että merkittävin muutos on lähes luonnontilaisen saaren muuttuminen rakennetuksi noin 7000 asukkaan kerrostalovaltaiseksi alueeksi. Osayleiskaavan mukainen Vartiosaari tulee olemaan rakennettu ja urbaani kerrostalovaltainen alue, jossa rakentaminen keskittyy erityisesti saaren keskiosiin ja jossa korkeimmat rakennukset nousevat selvästi Vartiosaaren metsäisen silhuetin yläpuolelle.

Tulevaisuusklinoissa (v. 2014) pyrittiin löytämään ratkaisuja ja ideoita kaupunkisuunnittelulautakunnan hyväksymien (26.11.2013) Vartiosaaren suunnitteluperiaatteiden pohjalta. Suunnitteluperiaatteiden mukaan Vartiosaaresta suunnitellaan omaleimainen, monipuolinen ja tiiviisti rakennettu saaristokaupunginosa, jossa on sekä asumista että kaikkia helsinkiläisiä palvelevia virkistys- ja vapaa-ajan toimintoja. "Vartiosaari – asumista kaikille! - ARA suunnittelukilpailun" avulla haettiin yleispäteviä ja mallinnettavia ratkaisuja kestävän, energiatehokkaan ja kohtuuhintaisen asuntorakentamisen ajankohtaisiin kysymyksiin. Vartiosaari toimii kilpailussa alustana uusien ja ajankohtaisten kaupunkisuunnittelun näkökulmien esille nostamisessa.

"Paikallista energiaa asuinalueelle. Esimerkkinä Helsingin Vartiosaari, VTT, 2015" -työssä tutkittiin alueellisia uusiutuvan energian ratkaisuja ja kausivarastointia ja vaihtoehtoisten energiantuotantotapojen kasvihuonekaasupäästöjä. Tutkimushankkeen tuloksia voidaan hyödyntää sekä Vartiosaaren energiajärjestelmän suunnittelussa että myös laajemmin eri alueilla.

15. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ja MRL

Mu259, Mu260, Mu277 Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry & Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri, **Mu280** Laajasalo-Degerö Seura ry (LDS), **Mu286** Vartiosaari seura ry, **Mu289, Mu289 2**

Esitetään, että valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden Helsingin seudun erityistavoitteet eivät tue maakuntakaavasta poikkeamista. Nähdään, että kaavan sisältövaatimusten ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kannalta ei kulttuuriarvoiltaan merkittävän, keskeiseen viheralueverkostoon kuuluvan saaren ottaminen massiiviseen rakentamiskäyttöön ole perusteltua.

Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevan valtioneuvoston päätöksen (30.11.2000, tarkistettu 13.11.2008) kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevien erityistavoitteiden mukaan alueiden käytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Päätöksen tarkoittama säilyttämisvelvoite edellyttää, että viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit otetaan huomioon alueiden käytön suunnittelun lähtökohtina.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan raideliikenneverkostoa laajennettaessa on otettava huomioon ympäröivä alueidenkäyttö ja lähiympäristö, erityisesti asutus, arvokkaat luonto- ja kulttuurikohteet sekä maiseman erityispiirteet. Tämä ei puolla voimakasta rakentamista kulttuurinsa ja luontonsa puolesta merkittävään Vartiosaareen. Alueidenkäytön suunnittelussa merkittävä rakentaminen tulee sijoittaa joukkoliikenteen, erityisesti raideliikenteen palvelualueelle. Esitetään, että raitiotie ei voi olla kestävä peruste suunnitella rakentamista keskelle luontoa.

Helsingin seutuun liittyy valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa myös seuraava ohje: "Alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava väestön tarpeiden edellyttämät ylikunnalliseen virkistyskäyttöön soveltuvat, riittävän laajat ja vetovoimaiset alueet sekä niitä yhdistävän viheralueverkoston jatkuvuus." Tämän tavoitteen arvioimisessa on merkittävää ottaa huomioon, että keskeisten vihersormien merkitys kasvaa tulevaisuudessa, kun pääkaupunkiseudulle tulee lisää asukkaita. Keskeinen viheralueverkosto on turvattava. Maankäyttöä Helsingissä jo rakennetuilla alueilla on puolestaan tehostettava.

Viitataan Museoviraston toteamukseen, että "osayleiskaavaehdotus ei täytä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kulttuuri- ja luonnonympäristöä koskevaa erityistavoitetta eikä MRL:n kaavan laatimiseksi asettamia sisältövaatimuksia rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaalimisesta" sekä Uudenmaan ELY-keskuksen saman sisältöiseen lausuntoon.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

Viitataan lakiin saariston kehityksen edistämisestä (494/1981). Laki 8 § edellyttää alueiden suunnittelussa suojaamaan 2 §:ssä mainittua saariston maisemakuvaa ja luontoa ympäristöhaitoilta. Valtioneuvoston asetuksen (1296/2011) 2§ mukaan laissa mainittuja saaristokuntaa koskevia säännöksiä sovelletaan luetteloiduissa kunnissa oleviin saariin, joihin ei ole kiinteää tieyhteyttä ja seuraavassa luettelossa on mainittu Helsinki. Osayleiskaavaehdotuksessa esitetty rakentaminen tuhoaa Vartiosaaren maisemakuvan ja siluetin ja on tästäkin syystä toteuttamiskelvoton.

Esitetään, että Vartiosaaren osayleiskaavaehdotus aiheuttaa toteutuessaan maankäyttö- ja rakennuslain 5§ 4–6 - kohtien vastaisesti Helsingin tärkeimpien luonnontilaisten ja monimuotoisten kasvuympäristöjen supistumista.

Muistutetaan, että osayleiskaava ehdotuksessa Vartiosaaren rakentamisessa asuinalueeksi ei huomioida riittävästi MRL:n tavoitteita tai velvoitteita: 5§ "Alueiden käytön suunnittelun tavoitteet", eikä 12§ "Rakentamisen ohjauksen tavoitteet".

Muistutetaan, että Vartiosaaren rakentamissuunnitelmissa ei ole riittävästi huomioitu Maankäyttö- ja rakennusasetus 1 § "Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa". Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 9 §:ssä tarkoitettuja kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön; maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon; kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin; alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen ja kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön.

Vastine 101

Osayleiskaavalla pyritään vastaamaan Helsingin seudun erityistavoitteisiin ja varmistamaan asuntotuotannon turvaaminen sijoittamalla uusi asuinalue olemassa olevan kaupunkirakenteen yhteyteen ja raide liikenteen varrelle. Uusi rakentaminen pyritään sovittamaan yhteen valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön arvojen kanssa. Osayleiskaava ei kaupungin näkemyksen mukaan ole ristiriidassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa, vaan nimenomaan toteuttaa Helsingille asetettuja erityistavoitteita sekä yleistavoitteita.

Uudenmaan liitto katsoo (lausunto 15.2.1016), että kaavaratkaisu poikkeaa maakuntakaavasta, koska siinä osoitetaan merkittävää rakentamista maakuntakaavan valkoiselle alueelle, mutta maakuntakaavasta poikkeamista ja uuden alueen rakentamiskäyttöön ottamista on mahdollista perustella VAT:ien mukaan raideyhteydellä.

Kaupungin kannalta voidaan katsoa, että Vartiosaaren rakentamisessa on kyse maakuntakaavan tulkinasta ja täsmentymisestä tai että kyseessä on hyväksyttävä ja perusteltu poikkeaminen maakuntakaavasta. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet velvoittavat erityisesti Helsingin seudulla, että varsinkin raideliikenteeseen tukeutuvaa ja eheytyvää yhdyskuntarakennetta on edistettävä. Uusi kaupunginosa keskustasta Vuosaaren johtavan raitiotieyhteyden varrella turvaa asuntotuotannon ja tonttimaan riittävyyttä, täydentää olemassa olevaa kaupunkirakennetta ja mahdollistaa raideliikenneverkon laajentamisen. Vartiosaari on merkitty Helsingin seudun maankäyttösuunnitelma (MASU) 2050-luonnoksessa seudun ensi-sijaisesti kehitettäväksi vyöhykkeeksi 2016–2050.

Saaristolain 2 §:n mukaan valtion ja kuntien toimin on pyrittävä turvaamaan saariston kiinteä asutus luomalla väestölle riittävät mahdollisuudet toimeentuloon, liikkumiseen ja peruspalvelujen saantiin sekä suojaamaan saariston maisemakuvaa ja luontoa ympäristöhaitoilta.

Saaristolain 2 § ei velvoita, vaan asettaa tavoitteen kunnalle saaristoa suunniteltaessa. Kaupungin näkemyksen mukaan osayleiskaavalla nimenomaan luodaan väestölle mahdollisuus liikkumiseen, toimeentuloon ja peruspalvelujen saantiin joukkoliikenteeseen, pyöräilyyn ja jalankulkuun tukeutuen ympäristöhaittoja aiheuttamatta. Vartiosaaren kehittäminen asuinalueeksi on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja Helsingin strategiaohjelman mukaisten tavoitteiden mukainen ratkaisu. Vartiosaaren osayleiskaavatyössä on sovittu yhteen keskenään ristiriitaisia valtakunnallisia tavoitteita; yhtäältä valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa ja Helsingin strategiaohjelmassa esitetty tonttimaan riittävyys, maankäytön tiivistämistavoite, joukkoliikenteeseen tukeutuva yhdyskuntarakenteen pääkaupunkiseudulla sekä varautuminen yhdyskuntarakentamisen edellyttämään raideliikenteen laajentamiseen ja toisaalta koko Vartiosaari valtakunnallisesti arvokkaana rakennettuna kulttuuriympäristönä. 5000–7000 asukkaan kaupunginosa tukee raideliikenteeseen perustuvaa joukkoliikennetarkoitusta ja on ekologisten ja ilmastopoliittisten tavoitteiden mukaista. Tiivistä rakentamisesta huolimatta alueen merkittävä huvilakulttuuriympäristö ja tärkeimmät luontoarvot voidaan säilyttää. Alueen kaavoittaminen ja kehittäminen edesauttaa rakennusten kunnossapitoa.

Rannan huvilavyöhykettä täydennysrakennetaan ympäristön arvoja säilyttäen ja mittakaavaa, arkkitehtuuria ja materiaaleja kunnioittaen. Rantavyöhyke ja rannan maisemakuva säilyvät itäsaariston suuntaan pääosin nykyisen kaltaisena, mutta huviloiden ja puutarhojen kunnostaminen vähentää rannan metsittymistä ja umpeen kasvamista. Pohjoisen, lounaan ja luoteen suuntiin rantavyöhyke muuttuu rakennetummaksi, ja osayleiskaava merkitsee saaren keskiosassa suuria muutoksia vehreän huvilasaaren metsäiseen maisemakuvaan sekä ympäristöön.

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 5 §:ssä on asetettu alueiden käytön suunnittelun tavoitteet, jotka tulee ottaa huomioon kaavoituksessa ja ne täsmentyvät kullekin kaavamuodolle erikseen asetetuissa sisältövaatimuksissa. Osayleiskaavaa koskevat MRL:n 39 § yleiskaavan sisältövaatimukset, jotka on otettava kaavaa laadittaessa huomioon. 39 §:n sisältövaatimuksissa ovat rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen ja huomioon otettavina mm. yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys, olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö, asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus, mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys. Osayleiskaavaehdotuksen selostuksessa on tarkemmin avattu ko. kokonaisuuksia. Osayleiskaavaehdotus täyttää MRL 39 §:n yleiskaavan sisältövaatimukset ja sitä kautta myös MRL:n 5 §:ssä asetetut tavoitteet.

MRL:n 12 § ohjaa rakentamista. Pykälän 1) kohdassa annetaan tavoitteet rakentamisen kautta syntyvälle ympäristölle. Alueiden käytön suunnittelun yleiset tavoitteet on kirjattu MRL:n 5 §:ään.

MRL:n 9 §:ssä säädetään, että kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunniteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Vaikutusten selvittämisessä on riittävää keskittyä kulloinkin kyseessä olevassa kaavassa ratkaistavien asioiden merkittäviin vaikutuksiin. Yleiskaavan tarkoituksena on kunnan tai sen osan yhdyskuntarakenteen ja maankäytön yleispiirteinen ohjaaminen. Siinä esitetään tavoitellun kehityksen periaatteet ja osoitetaan tarpeelliset alueet asemakaavoituksen ja muun suunnittelun sekä rakentamisen ja muun maankäytön perustaksi. Yleiskaavan keskeinen tehtävä on kunnan tai sen osan yhdyskuntarakenteen ja eri maakäyttötarpeiden yhteensovittaminen. Kaupungin näkemyksen mukaan osayleiskaavaehdotuksen merkittävät vaikutukset on lain mukaisesti selvitetty ja ehdotuksessa esitetyt kaavaratkaisut nojautuvat näihin selvityksiin.

16. Museoviraston suojeluesitys

Mu259, Mu266, Mu267, Mu274 Stadin rantaryhmä, **Mu281** Ramsinniemenkärjen kotiseutuyhdistys ry, **Mu285, Mu286** Vartiosaari seura ry, **Mu293, Mu296, Mu304, Mu305, Mu306, Mu313**

Muistutuksissa kannatetaan Museoviraston esitystä (18.12.2015) Uudenmaan ELY-keskukselle Vartiosaaren suojelemista rakennusperintölain (498/2010) nojalla ja kohteen asettamista vaarantamiskieltoon päätöksen valmistelun ajaksi.

Esitetään, että asiassa pitää kuunnella Museovirastoa, ja Vartiosaari tulisi säilyttää virkistyskäytössä. Toivotaan, että suojelulausunto otetaan erittäin vakavasti ja ymmärretään, kuinka tärkeää on säilyttää kohde tuleville helsinkiläisille kulttuurihistoriallisena kohteena sekä Helsingin luonnon monimuotoisuuden varmistajana.

Todetaan, että Vartiosaaren kulttuuriympäristöarvot liittyvät olennaisesti luonnonympäristöön. Museoviraston esityksessä tuodaan myös selkeästi esiin kerrostalo- ja siltarakentamisen haitalliset seurausvaikutukset merellisessä suurmaisemassa. Saaren suojelu estäisi massiivisen rakentamisen. Merellisen metropolialueen kokonaisuuden näkökulmasta olisi kaukonäköisempää jatkaa Vartiosaaren kehittämistä kulttuuri- ja virkistysalueena.

Todetaan myös, että suojelu kokonaisuutena olisi tarpeen, koska käytännöt ovat osoittaneet, etteivät kaavamerkinnät riitä turvaamaan Helsingin kulttuuriympäristöjä (viitataan mm. Vuosaaren Villa Harbon, Villa Bergbackan, Villa Achilléen ja Sjäkullan torpan miljöisiin yleiskaava 2002 merkinnöistä huolimatta).

Esitetään, että ehdotus on vedettävä takaisin ja suunnittelu olisi aloitettava alusta Museoviraston esityksen johdosta. Todetaan, että suojeluesityksessä olevat perusteet tulevat ilmi ksv:n käytettävissä olleista selvityksistä, mutta osayleiskaavaehdotukseen on tehty virheellisiä tulkintoja ja vähätelty säilytettävien arvojen merkityksiä ja osayleiskaavan vaikutuksia niihin.

Vastine 102

Kaupunkisuunnitteluvirasto viittaa 1.3.2016 kaupunkisuunnittelulautakunnan antamaan lausuntoon kaupunginhallitukselle Museoviraston esityksestä, joka koskee Vartiosaaren suojelemista rakennusperintölain nojalla. Kaupunginhallitus antoi lausunnon Uudenmaan ELY:lle 11.4.2016 (HEL 2015-014377 T 11 03 00).

Helsingin kaupunginhallitus on päätöksessään 11.4.2016 todennut, että Vartiosaaren alueella voimassa olevalla rakennuskiellolla yleiskaavan laatimiseksi voidaan turvata rakennettu kulttuuriympäristö ennen osayleiskaavan voimaantuloa ja sen jälkeen osayleiskaavan suojelumerkinnät turvaavat rakennetun kulttuuriympäristön eikä rakennusperintölain nojalla tapahtuvaan suojeluun ole tarvetta. Kaupungin tarkoituksena on laatia alueelle heti osayleiskaavan voimaan tultua asemakaavat ja niiden laatimiseksi on mahdollista asettaa alueelle rakennuskieltomaankäyttö- ja rakennuslain nojalla, mikäli se katsotaan tarpeelliseksi.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

Museoviraston suojeluesityksen viittaukset saaren rakentamattomien osien suojelutarpeeseen eivät kuulu rakennusperintölain soveltamisalaan. Rakennusperintölaki ei koske luonnonympäristön suojelua. Rakennusperintölain perusteluissa on nimenomaan todettu, että mm. peltoaukeat, metsäsaarekkeet, vaikka ovatkin maisemallisesti tärkeitä, eivät ole rakennusperintölaissa tarkoitettuja suojelukohteita. Laajat alueet, jotka eivät liity rakennusten käyttöön, soveltuvat perustelujen mukaan parhaiten säilytettäväksi mm. maankäyttö- ja rakennuslain ja luonnonsuojelulain keinoin.

MRL:n 39 § ja 54 §:ien yleis- ja asemakaavoitusta koskevat sisältövaatimukset edellyttävät monien muiden vaatimusten ohella rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaalimista. Kaavoituksessa arvioidaan eri maankäyttömuotojen vaikutukset lainsäädännän, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, maakuntakaavan ja asemakaavoitustilanteessa myös yleiskaavan edellyttämällä tavalla sekä sovitaan ne yhteen rakennetun ympäristön, luonnon ja maiseman arvojen kanssa. Rakennusperintölain soveltamisalaan kuuluu vain rakennusten ja rakentamalla tai istuttamalla muodostettujen alueiden suojelu.

Liite "Vartiosaari_oyk_viranomaisneuvottelu_muistio15032016"

MI

13.4.2016

MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAIN 66 §:N MUKAINEN EHDOTUSVAIHEEN VIRANOMAISNEUVOTTELU
KOSKIEN VARTIOSAAREN OSAYLEISKAAVAA

Kokousaika tiistai 15.3.2016 kello 13:00 →

Kokouspaikka Kaupunkisuunnitteluvirasto, Kansakoulukatu 3, Helsinki 10
Areena-kerros, auditorio

Muistio

1. Kokouksen järjestäytyminen ja esittely

Aloitus klo 13.02

Puheenjohtaja Olavi Veltheim, asemakaavapäällikkö
Sihteeri Maria Isotupa, arkkitehti Vartiosaari ja rannat - projekti

Neuvottelu perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 66§:n mukaiseen ehdotusvaiheen viran-
omaisneuvotteluun.

Käytiin esittelykierros

Liite 1: Vartiosaari_oyk_viranomaisneuvottelu_osallistujat_15032016.pdf

2. Osayleiskaavan lähtökohdat ja annettujen tavoitteiden saavuttaminen

Projektipäällikkö Ritva Luoto esitteli Vartiosaaren suunnittelutilanteen ja arkkitehti Maria
Isotupa esitteli 'Vuorovaikutus ja viestintä' - osion ja keskeiset teemat lausunnoissa

Liite 2: Vartiosaari_oyk_viranomaisneuvottelu_esitys_15032016.pdf

3. Kaavaehdotukseen liittyvät ristiriidat, erimielisyydet ja niiden ratkaiseminen

- Suhde maakuntakaavaan

Uudenmaan liitto: *"Käydään asia läpi kohdassa 7."*

- Museoviraston esitys Vartiosaaren suojelemiseksi rakennusperintölailla

Liite 3: Museoviraston esitys Vartiosaaren suojeleminen rakennusperintölain nojalla.pdf

Museovirasto: *"Museovirasto on esittänyt, että rakentamisen tulisi olla maltillista ja lähen-
tyä kulttuuriympäristön kokonaisuuden vaalimista. Koska näin ei ole käynyt, niin Museovi-
rasto katsoo, että tässä kohtaa olisi mahdollista soveltaa rakennusperintölakia."*

Uudenmaan ELY: "MRL:n kautta tutkitaan, miten Vartiosaaren suojele rakennusperintölail-
la tulkitaan"

Todettiin yleisesti, että kohdassa 7. käydään em. asioita vielä läpi

4. Selvitysten ja vaikutusten arviointien asianmukaisuus ja riittävyys

Käydään läpi Uudenmaan ELY:n loppulausunnossa kohdassa 7.

5. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen kaavaehdotuksessa

Kävi ilmi esityksessä (ks. Liite 2)

6. Muistutukset ja niiden huomioon ottaminen kaavaehdotuksessa

Vastineet ovat tekeillä teemoittain 56 muistutukseen

7. Viranomaisten ja Helsingin kaupungin hallintokuntien kannanotot ja niiden huomioon ottami- nen kaavaehdotuksessa

Uudenmaan liitto Ilona Mansikka

*Neljäs (4.) vaihemaakuntakaava on ollut juuri lausunnoilla, ja nähtävilläolo on syyskuussa
2016.*

*Osayleiskaavaratkaisu poikkeaa maakuntakaavasta, koska siinä osoitetaan merkittävää
rakentamista maakuntakaavan valkoiselle alueelle.*

*Maakuntakaavasta poikkeamista ja uuden alueen rakentamiskäyttöön ottamista on mah-
dollista perustella VAT:en mukaan raideyhteydellä, mutta silloin uudisrakentaminen on yk-
siselitteisesti sidottava päätökseen raiteiden toteutuksesta. Sitova päätös tulee määrittellä
niin, että sillä tarkoitetaan kunnan rahoituspäätöstä raitiotien rakentamissuunnitelman
laatimiseksi tai sen rakentamisen aloittamiseksi.*

*Kaavan yleismääräystä "kerrostalovaltaista rakentamista alueella ei saa aloittaa ennen
kuin raitiovaunuyhteydestä saareen on tehty sitova päätös" tulee tarkistaa niin, että kaikki
uudisrakentaminen alueella on sidottu päätökseen raideliikenteestä. Tämä mahdollistaisi
kuitenkin rakennusten korjaustoimenpiteet.*

*Uuden alueen käyttöönoton kytkeminen päätökseen raitiliikenteestä ja sitovan päätöksen
täsmällisempi määrittely ovat tärkeitä myös maakuntakaavan tavoitteiden toteutumisen
kannalta.*

Uudenmaan liitto on saanut lausuntopyynnön Museoviraston suojeluesityksestä.

Museovirasto Elisa El Harouny

Museovirasto on erityisistunnossaan 17.12.2015 päättänyt esittää Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle Helsingin Vartiosaaren suojelemista rakennusperintölain (498/2010) nojalla ja kohteen asettamista vaarantamiskieltoon päätöksen valmistelu ajaksi.

Vartiosaaren osayleiskaavan maankäyttö heikentää valtakunnallisia kulttuuriympäristöarvoja. Tämä liittyy nimenoman rakennetun ja luonnonympäristön suhteeseen, ja kulttuuri- ja luonnonympäristökokonaisuuteen. Suomi on sitoutunut noudattamaan mm. Euroopan rakennustaiteellista perintöä koskevaa yleissopimusta, jonka mukaan Vartiosaari on ulkoilmakohde, joka tulee ottaa maankäytön suunnittelussa huomioon.

Vartiosaaren esitetty maankäyttö ei täytä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita, kuten RKY-alueiden maankäytön suunnittelussa historialliseen kehitykseen soveltuvalla tavalla edellytetään.

Kulttuuriympäristöselvitys ja rakennusten inventointi on tehty. Vartiosaaren maisemaselvitys (Ksv, Ympäristötoimisto, 2011), joka on tehty ennen kaavatyön aloittamista, ei löytynyt kaava-aineistosta. Vaikutusten arvioinnissa on tuotu esille kaavan vaikutukset, mitkä osoittavat hyvin kulttuuriympäristön kannalta haitalliset vaikutukset saaren luonteen muuttuessa täysin toisenlaiseksi.

Tonttimaan riittävydestä: Helsingin mittakaavassa Museovirasto pitää tärkeänä, että tiettyjä huippukohteita voitaisi rakentaa keveämmin, koska tontti- ja kaavavaranto voidaan osoittaa muualle kuin ns. 'Helsingin helmiin'.

Asuntotuotantotoimisto (ATT) Seidi Kivisyrjä

Kaavassa tulee huomioida kohtuuhintaisen asuntotuotannon toteuttamisedellytykset.

Kaupunginkanslia Tanja Sippola-Alho

Kaupunginhallitus hyväksyi 4. vaihemaakuntakaavan lausunnon 14.3.2016. Pääsiäisen 2016 jälkeen Kaupunkisuunnittelulautakunnan lausunto Museoviraston esityksestä, joka koskee Vartiosaaren suojelemista rakennusperintölain nojalla (HEL 2015-014377 T 11 03 00) kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

Kaupungin kanta on, että Vartiosaaren maankäyttö pyritään sovittamaan yhteen saaren arvoihin luopumatta kerrosalatavoitteesta. Helsingissä on suuri maankäytön paine asuminen ja liikenteen neuvotteluissa, ja Helsingin tulee löytää tonttimaata. Rakentamispaine on valtava. Raiderakentaminen on avain asuinrakentamiselle; suuri ponnistus on Kruunusillat ja siitä raideyhteys eteenpäin Vuosaareen, sekä Raidejokeri. Uusi yleiskaava on kunnianhimoinen, ja nyt tulee selvitettäväksi, onko se lainmukainen ja ottaako riittävästi huomioon törmäysvaarassa olevat seikat. Kaavat eivät enää ole tehtävissä pelkän yhteensovittamisen kautta, vaan laillisuus tulee tuomioistuimen päätettäväksi.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

Ympäristökeskus Raimo Pakarinen

Ympäristölautakunnan lausunnon mukaan.

Vartiosaaren metsäalue sijoittuu Itä-Helsingin kulttuuripuiston vihersormelle. Metsäinen runkoyhteys Laajasalosta Meri-Rastilaan ylläpitää vihersormea ja sen toimivuus kaupunkiekologisena yhteytenä tulee turvata. Rakentaminen jättäisi Vartiosaaren noin 22 ha metsää. Laajan yhtenäisen metsäalueen merkittävä supistuminen heikentäisi koko vihersormen viheryhteyttä.

*Ympäristölautakuntakunnan mielestä Vartiosaari tulisi säilyttää pääosin rakentamattomana koillisen, Ramsinniemen ja Meri-Rastilaan ulottuvan, vihersormen osana. Tällä tavoin saaren luonto-, virkistys- ja kulttuuriarvot säilyisivät ja palvelisivat Itä-Helsingin ja laajem-
minkin koko Helsingin kasvavaa asukasmäärää.*

Mikäli osayleiskaavaehdotuksen mukaiseen asuntorakentamiseen päädytään, se tulee ympäristölautakunnan mielestä toteuttaa yleiskaavakauden loppupuolella raitiotieverkon toteutumisen aikataulussa.

Kestää vielä pitkän tovin, ennen kuin raiteen pää ulottuu Reposalmeen. Saaren virkistyskäyttöä tulee kehittää jo sitä ennen. Tähän aiemmin tarkastelussa ollut virkistyskäyttövaihtoehto antaa hyvän pohjan. Erityisesti tulisi selvittää saaren saavutettavuuden parantamista joko vesiteitse tai kevyellä sillalla Laajasalon suunnasta.

Kaupunginmuseo Sari Saresto

Kaupunginmuseon johtokunta ei puolla laajamittaista rakentamista sallivan Vartiosaaren osayleiskaavan hyväksymistä. Maisema, luonto ja kulttuuriympäristö muodostavat Vartiosaassa herkkäsuhteisen kokonaisuuden. Kaupunginmuseon johtokunta pitää osayleiskaavan mahdollistamaa saaren keskiosan tiivistä rakentamista ristiriitaisena saareen olennaisesti liittyvien ja RKY2009:ssä todettujen valtakunnallisesti merkittävien kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen kanssa. Vartiosaaren rantojen kehittämissuunnitelma on hyvä.

Saaren koillisosassa sijaitsee muinaismuistolain suojelema kummeli. Kummeli sijaitsee V/s – alueella: Virkistysalue, jonka luonto-, maisema ja kulttuurihistorialliset ja geologiset arvot tulee säilyttää. Saaren keskiosassa on liuskekilouhos. Se sijaitsee osittain V/s - alueella ja osittain kerrostalovaltaisella AK -alueella. Kummeli ja liuskekilouhos tulee ottaa huomioon tulevassa suunnittelussa.

Kiinteistövirasto / tonttiosasto Peter Haaparinne

Kiitetään erittäin hyvästä osayleiskaavatyöstä, jossa on onnistuttu siinä tavoitteessa, mitä kaupunki on: luontoa, asumista ja historiallisia kerrostumia rinnakkain. Tämä kerroksellisuus on saatu kaavassa hyvin toteutumaan. Kuten ympäristöministeriökin on todennut, ovat VAT:it ristiriidassa myös keskenään. Tällöin suunnittelu on pitkälti yhteensovittamista.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu@hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

Jos ei raideyhteyttä ei tule, ovat alueet autoiluun perustuvia lähialueita. Jos jokainen alue-suunnitelma, joka on ristiriitainen, torpataan, niin asuntorakentaminen loppuu Helsingistä hyvinkin pian (2030 - luvulla). Kaupunki joko kasvaa tai taantuu, ja jos jälkimmäistä, niin siinä kärsivät myös kulttuuri- ja luontoarvot.

Kiinteistövirasto tilakeskus Marjut Rantapuro

Kouluksi kaavaillun rakennuksen piha-alue näyttää aika pieneltä tässä vaiheessa. Kivijalkapäiväkotien yhteyteen tulee suunnitella myös sekä puisto- että piha-alueita.

Nuorisoasiainkeskus Harri Taponen

Nuorisotoimen näkemys on muutaman vuoden aikana muuttunut saarta säilyttävästä ajatuksesta näkemykseksi saaren kehittymiseksi dynaamiseksi osaksi tulevaa Helsinkiä. Vartiosaaren nuorisoasiainkeskus on ollut ns. 'teinikohde' jo vuosikymmeniä. Lähes puolet koko saaren kävijöistä on nuorisoasiainkeskuksen asiakkaita (4000 - 5000 kävijää / vuosi), ja toimintaa Vartiosaaren alueella halutaan jatkaa. Rantareitti, viherkäytävät ja rakentamattomat rannat ovat hyvä ratkaisu. Saaren kehittäminen tukee ja kasvattaa toimintaa yhteistyökumppaneiden kanssa. Siltayhteys on hyvä. Ennen raide- ja siltayhteyttä tulee miettiä, miten palvelurakennetta voisi kehittää, jotta se kehittyä tulevan toiminnan suuntaan.

Varhaiskasvatusvirasto Carola Harju

Kaavassa on otettu huomioon varhaiskasvatusviraston tarpeet. Jos kaava toteutuu kuten suunniteltu, ei palveluverkkoa voida nivoa osaksi Laajasalon tai Vuosaaren palveluverkkoa vaan Vartiosaaren tulee suunnitella oma verkko, sekä liikennejärjestelmän osalta tulee miettiä, miten sitä tuetaan.

Pelastuslaitos Juha Rintala

Pelastuslautakunta on antanut Vartiosaaren osayleiskaavasta nro 12373 lausunnon. Lausunnossa pelastuslautakunta puoltaa kaavoitusratkaisua, jossa Vartiosaaren tavoitettavuutta parannettaisiin kahdella sillalla. Kaavoituksessa tulee ottaa huomioon pelastustöiden mahdollistaminen RakMK E1 kohdan 11.2.1 mukaisesti, mikä tulee huomioida soveltuvin osin myös mahdollista raideyhteyttä kehitettäessä. Vartiosaaren alueelle tulee kaavoittaa vesiasemat riittävän sammutusveden saannin varmistamiseksi pelastuslaitoksen antamien ohjeiden mukaan.

Kaupunkisuunnitteluviraston lausuntovastineeseen 80 "Pelastustoimen tarpeet huomioidaan jatkosuunnittelussa asemakaavojen laadinnan yhteydessä. Sammutusvesijärjestelyt tarkastellaan osayleiskaava-alueelle laadittavan yhdyskuntateknisen huollon yleissuunnitelman osana, ja neuvotellaan pelastuslaitoksen, rakennusviraston ja HSY:n kesken." ei ole huomauttamista.

Rakennusvirasto Birgitta Rossing

Rakennusvirasto kiittää hyvää yhteistyöstä. Virkistysvaihtoehto (VEA) oli rakennusviraston mielestä kannatettavin, mikä heijastuu myös lausuntoon. On ensiarvoisen tärkeää, jot-

ta luontoa saadaan mahdollisimman paljon säilymään. Kaikissa viheraluemerkinnöissä tulisi olla huomio, että vaurioita ei saa tuottaa, sekä yleisteksti alueiden ja luonnon varovaisesta käsittelystä. Tästä syystä on erityisen tärkeää tehdä riittävän varhaisessa suunnitteluvaiheessa kattavat massataloudelliset laskelmat ja massojen hallintasuunnitelma. Kysytään, tehdäänkö tätä.

Vartiosaaren laaksoalueella sijaitsevaa palstaviljelyalue vaatii ympärilleen rauhallisen vihervyöhykkeen. Laakson viheraluekokonaisuus jatkuu kaakon suuntaan muuttuen luonteeltaan toiminnallisemmaksi kaupunginosapuistoksi leikkipaikkoineen, pelikenttineen ja kaupunkiviljelykeskuksineen. Laakson eteläpuolella olevaan pohjoisrinteeseen suunnitellut korttelit kaventavat koulun kohdalla laakson vihervyöhykettä, ja eristävät vihervyöhykkeet toisistaan. Kysytään, onko pohjoisrinne rakentamiselle hyvä paikka. Korttelialueiden pienentäminen tai jopa niiden poistamista tulisi harkita. Yhtenäinen viheraluekokonaisuus olisi sekä ylläpidollisesti että ekologisesti toimiva ratkaisu. Pohjoisrinteelle rakentamista ja rakennusmassoittelua tulisi vähintään miettiä.

Veneiden talvisäilytysalueiden puute koetaan jo nyt ongelmalliseksi. Tilanteen parantamiseksi on ryhdyttävä erityistoimenpiteisiin, ja tuleville uusille merellisille asuinalueille tulee maankäytön suunnittelussa varata tarpeellinen tila myös veneiden talvisäilytyksen tarpeisiin. Vastinetta tulee tarkentaa talvisäilytyksen osalta ja tämä tulisi näkyä myös osayleiskaavassa, koska tilantarve ei ole ihan pientä.

Rakennuslautakunnan lausunnosta oli otettu pois huoli vanhojen huviloiden ja puutarhojen yhteyden säilymisestä. Olisi syytä miettiä kaupungin omistuksessa olevien huviloiden osalta, että miten suojele hoidetaan siten, että huvilat saadaan oikeasti tulevaisuudessa kunnostettua. Huvilat ja puutarhakokonaisuudet ovat todella suuri vetovoimatekijä kaupungissa.

Rakennusvalvontavirasto Hannu Pyykönen

Rakennusvalvontavirastolla ei ole kommentoitavaa eikä lisättävää osayleiskaavaan. On tehty hyvää ja luotettavaa työtä projektipäällikkö Ritva Luodon johdolla.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) Janne Markkula

Vartiosaaren osayleiskaava parantaa joukkoliikenteen kilpailukykyä. Se toteuttaa Helsingin seudun MAL-tavoitteita. Asumisen ja rakentamisen määrä on riittävä kannattavan raideliikenteen toteuttamiseksi alueelle. Autoliikenteen läpiajon estäminen on kannatettavaa. Baanaverkko tukee HLJ 2015:n periaatteita.

Helen Oy Jouni Kivirinne

Kiitetään hyvästä ja vuorovaikutteisesta yhteistyöstä. Asiaa valmistellaan eteenpäin yhdessä.

Helen sähköverkko Oy Risto Seppänen

Ei huomautettavaa.

HSY seutu- ja ympäristötieto Susanna Kankaanpää

Lausunnon mukaan. Jatkosuunnittelun yhteydessä tulee alueelle laatia vesihuollon yleissuunnitelma kustannusarvioineen. Yleissuunnittelun yhteydessä tulee selvittää Laajasalon nykyisen verkoston kapasiteetin riittävyys, sekä tutkia myös muita vaihtoehtoja alueen liittämiseksi rakennettuun vesihuoltoverkostoon.

Uudenmaan ELY-keskus

Henrik Wager

Kulttuuriympäristön ja rakennussuojelun näkökulmasta tehdyt selvitykset ovat erittäin hyvät ja riittävät. Rakennuksia ja niiden pihapiirejä koskevat suojelutavoitteet on huomioitu kaavamääräyksissä hyvin. Kyseessä on valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, jota koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Niiden erityistavoitteiden mukaan mainituilla alueilla alueidenkäytön tulee sopeutua niiden historialliseen kehitykseen. Kaavassa osoitettu maankäyttö on ristiriidassa mainitun erityistavoitteen kanssa.

Vartiosaaren kulttuuriympäristön keskeinen ominaispiirre on arvokkaiden huvilaympäristöjen ja luonnonympäristön yhteys. Tämä on todettu myös kaavaselostuksessa. Kaavaselostuksessa on myös arvioitu rakentamisen negatiiviset vaikutukset kulttuuriympäristöön mm. tehokkuuden ja korkeuden osalta. Vartiosaari on erittäin merkityksellinen osa Helsingin höyrylaivareittien ja kesähuvila-asutuksen valtakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristökettua. Mikäli esitetty maankäyttö Vartiosaassa toteutuu, on uhkana, että valtakunnallinen merkittävyys katoaa.

Brita Dahlqvist-Solin

Osayleiskaava on hyvin valmisteltu. Selostus ja selvitykset tuovat hyvin esiin laaditun kaavaratkaisun vaikutukset Vartiosaassa. Vaikutuksia ei ole kuitenkaan arvioitu saarta laajemmin koko vaikutusalueelta. esim. raitiotien vaikutuksia Ramsinniemen maankäyttöön ei ole arvioitu.

Suhteesta maakuntakaavaan voi todeta, ettei se ole ollut ELY:n näkemyksen mukaan riittävästi ohjeena. 2. vaihemaakuntakaavan maakuntakaavamääräyksen mukaan valkoiselle alueelle suuntautuvaa asuin- ja työpaikkarakentamista on ohjattava taajamatoimintojen alueelle. Paikallinen muukin kuin maa- ja metsätalouteen liittyvä maankäyttö on sallittu. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on mm. selvitettävä ja otettava huomioon maiseman ja kulttuuriympäristön ominaispiirteet, ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät metsä ja muut luontoalueet ja vältettävä niiden pirstomista.

Raiteen edellyttämä asukasmäärän lisäys Vartiosaassa on katsottavaseudulliseksi, ei paikalliseksi erityisesti merellisen nauhakaupungin aiheuttaminen kokonaisvaikutusten kautta. Osayleiskaavaselostuksen mukaan Vartiosaaren ja Ramsinniemen osuus merellisten

kaupunginosien nauhan uusien asukkaiden määrästä on noin kolmasosa eli noin 10 000 asukasta. Vertailun vuoksi maakuntakaavan taajamatoimintojen alueella sijaitsevan Kruunuvoorenrannan uusien asukkaidenosuus on noin 11000 asukasta.

Sen lisäksi mitä RKY alueelle rakentamisesta edellä mainittiin, Helsingin metsäverkostoselvityksessä (Ympäristökeskus 2015) Vartiosaari on luettu seudullisesti merkittäviin ekologiisiin yhteyksiin. Kaupungin omat selvitykset osoittavat, että metsäverkoston ydinalueet menetetään.

Voidaan todeta, että ELY:n ja kaupungin kesken vallitsee näkemysero niin maakuntakaavan ohjeena olemisesta kuin rakentamisen määrästä ja tavasta RKY alueella. Osayleiskaava ei täytä maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimuksia.

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto Olavi Veltheim

Todetaan erilaisten näkemysten olemassaolo. Ksv:n näkemys on, että Vartiosaaren osayleiskaavassa sopeuttaminen on hoidettu.

8. Kaavaehdotuksen mahdolliset muutostarpeet

Esitetty aiemmin.

9. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 14:17

Liitteet

Liite 1: Vartiosaari_oyk_viranomaisneuvottelu_osallistujat_15032016.pdf

Liite 2: Vartiosaari_oyk_viranomaisneuvottelu_esitys_15032016.pdf

Liite 3: Museoviraston esitys Vartiosaaren suojeleminen rakennusperintölain nojalla.pdf

**MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAIN 66 §:N MUKAISEEN EHDOTUSVAIHEEN VIRANOMAISNEUVOTTELU
KOSKIEN VARTIOSAAREN OSAYLEISKAAVAA**

tiistai 15.3.2016 klo 13:02 – 14:17

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto, Kansakoulukatu 3, Auditorio

Osallistujat

1. Aho Mikko Ksv
2. Ahola Henrik Ksv
3. Baarman Katariina Ksv
4. Dahlqvist-Solin Brita Uudenmaan ELY-keskus
5. El Harouny Elisa Museovirasto
6. Isotupa Maria Ksv
7. Haanperä Mikko Ksv
8. Haaparinne Peter Kiinteistövirasto
9. Harju Carola Varhaiskasvatusvirasto
10. Huhdanmäki Aimo Uudenmaan ELY-keskus
11. Hurskainen Silja Rakennusvirasto
12. Jaakkola Maria Ksv
13. Kankaanpää Susanna HSY:n seutu- ja ympäristötieto
14. Karlsson Anne Ksv
15. Kilpinen Jouni Ksv
16. Kivirinne Jouni Helen Oy
17. Sivisyryjä Seidi ATT
18. Louekari Meri Ksv
19. Luoto Ritva Ksv
20. Manninen Rikhard Ksv
21. Mansikka Ilona Uudenmaan liitto
22. Markkula Janne HSL
23. Pakarinen Raimo Ympäristökeskus
24. Palomäki Heikki Ksv
25. Pyykönen Hannu Rakennusvalvontavirasto
26. Rantapuro Marjut Tilakeskus
27. Rintala Juha Pelastuslaitos
28. Rossing Birgitta Rakennusvirasto
29. Salastie Riitta Ksv
30. Saresto Sari Kaupunginmuseo
31. Seppänen Risto Helen sähköverkko Oy
32. Sippola-Alho Tanja Kaupunginkanslia
33. Strengell Niina Ksv
34. Taponen Harri Nuorisoasioainkeskus
35. Tähtinen Kaisu Ksv
36. Uro Mikko Ksv
37. Varila Irene Ksv
38. Veltheim Olavi Ksv
39. Wager Henrik Uudenmaan ELY-keskus

